

Xwiyá yáy neainaríñí Matiyuo eañpiríni.

Ríwamíñí rípi “Xwiyá yáy neainípaí Matiyuo eañpiyí” ríniñpiríni. O Jisaso wíepísagowa woríni. Xegí yoí ámi bí Ripaioríni. Jisaso ríxa nípémáná níwíápínímeámí añínami nání nípeyimáná eñáná ámi xwiogwí ríxa obaxí nípwémáná eñáná ríwamíñí rípi eañíríni. Xegí Judayí díñí re yaiwiaríñagá níwíníri, “Míxí ináyí nímoníri re míñweañíyí nepa xwayí naníri ñweañwáomani. Jisaso nepa aríowayá xwá piaxíyo dání iwíaroníoyí raríñwáo nímoníri síñwíríyí, míxí ináyí nímoníri añí Jerusaremí tíyo dání neameñweámíníri eñíríni.” yaiwiaríñagá níwíníri nání ayí ámi díñí némore “Xeñwí ríá moaríñwíní? Jisaso nepa Kiraisoríni. Goríxoyá xewaxoríni.” yaiwíríxíníri ríwamíñí rípi eañíríni. E yaiwíríxíníri ríwamíñí nearíná wíá rókiamoagáwa áma aríowayá xwá piaxíyo dání iwíaroní nání nítró ríwamíñí eaagá obaxí míñí nírorí “Jisaso apí tñí apí tñí xixení nímogá uñíríni.” níriri eañíríni.

Jisasomí xiáwo íríñowa náníri.

¹ Xwiyá rípi íwíaríawé Jisasí Kiraisoyá náníri. Oyá íwíaríawé nímogá nuri áwíní e míxí ináyí Depitoríni. Depitoyá íwíaríawé nímogá nuri wígí xiáwo íríño Ebírfamoríni.

² Ebírfamo Aisakomí emeanínigíni. E dání

Aisako Jekopomi emeanjigini. E dani Jekopo Judaomi tni xegf xexirimeawami tni emeanjigini. ³ E dani Judao xifai Temaí tni fwf niniri Pereso tni Sero tni emeanjigini. E dani Pereso Xesironomi emeanjigini. E dani Xesirono Ramomi emeanjigini. ⁴ E dani Ramo Aminadapomi emeanjigini. E dani Aminadapo Nasonomi emeanjigini. Nasono e dani Sarimonomi emeanjigini. ⁵ E dani Sarimono emáyf apixí Rexapí nimeari Bowasomi emeanjigini. E dani Bowaso Rutimi nimeari Obetomi emeanjigini. Obeto e dani Jesiomi emeanjigini. ⁶ Jesio e dani mixf ináyf Depitomi emeanjigini. Depito e dani apixf Yurailaoyai nurapiri Soromonomi emeanjigini. ⁷ Soromono e dani Riabowamomi emeanjigini. Riabowamo e dani Abaisaomi emeanjigini. Abaisao e dani Esaomi emeanjigini. ⁸ Esao e dani Jexosapetomi emeanjigini. Jexosapeto e dani Joramomi emeanjigini. Joramo e dani Asaiaomi emeanjigini. ⁹ Asaiao e dani Jotonomi emeanjigini. Jotano e dani Exaso emeanjigini. Exaso e dani Xesekaiaomi emeanjigini. ¹⁰ Xesekaiao e dani Manasaomi emeanjigini. Manasao e dani Emosomi emeanjigini. Emoso e dani Josaiaomi emeanjigini. ¹¹⁻¹² Josaiao —Babironi danf emáyf mixf nimeaa nibiro Judayo nipi kiomearo fwf nimearo nimeami uana Judayf anf e xwiogwf obaxf nweanana Josaiao e dani Jekonaiaomi tni xegf xexirimeawami tni emeanjigini. Jekonaiao e dani Siatieromi emeanjigini.

Siatiero e dáni Serababeromi emeanjiginí. ¹³ Serababero e dáni Abiudomi emeanjiginí. Abiudo e dáni Eraiakimomi emeanjiginí. Eraiakimo e dáni Esomi emeanjiginí. ¹⁴ Eso e dáni Sedokomi emeanjiginí. Sedoko e dáni Ekimomi emeanjiginí. Ekimo e dáni Eraiatomi emeanjiginí. ¹⁵ Eraiato e dáni Ereasaomi emeanjiginí. Ereasao e dáni Matanomi emeanjiginí. Matano e dáni Jekopomi emeanjiginí. ¹⁶ Jekopo e dáni Josepo, Mariaími xiagwomi emeanjiginí. Í Jisasomi xiríjiginí. O yeáyí neayimixemeanfa nání Gorixoyá dñí tñí xegí xiáwowayá xwfa piaxíyo dáni iwiaronjo enagi nání xegí yoí bi Kiraisoyí rigforíni. ¹⁷ Ayínání xiáwo írñjo Ebírfamo nemeága nibíro mixí ináyí Depito emeanje nání xiáwowa wé wúkaú síkwí waú waú imónñjíríni. Xiáwo Depito ñweañe dáni nemeága nibíro Babironi kirapusí omíñjí wigfe nání xiáwowa wé wúkaú síkwí waú waú ení imónñjíríni. Omíñjí wigfe dáni Jiaso rémonje nání ámi xiáwowa wé wúkaú síkwí waú waú imónñjíríni.

Jisasomi xinái xiríñe nániríni.

¹⁸ Xwíyfa Jisasi Kiraiso xiríñe nání ripíríni. Omí xinái Mariaí Josepo meáwinígíntí ikíyíñjí niyárimáná enáná ayaú síní nimeánimí memé enáná í ríxa Gorixoyá kwíyí tñí niaíwí agwí enjiginí. Í niaíwí agwí enagi níwiníro ¹⁹ Josepo, ími meanfo áma sanñjo enagi nání “Xwíyfa ími ayá winipaxí wí murípa oemíni.” niyaiwiri “Ími yumí emí omómíni.” niyaiwiri ²⁰ síní dñjí e

nimóá waríná re enjinigini. Orińá wınaríná Gorıxoyá anjınajf wo sıńanı nıwımónırı re urıńıngıni, “Josepoxı, mıxı ináyf Depıtoyá xıáwoxinı, dıxı apıxı Mariaımı éf nıwirı emı mımopanı. Niaıwo ímı kwıyf Gorıxoyápımı dánı eweáo enagı nánı ananı meaf. ²¹ Í niaıwf oxı wo xırınfárını. Ámá xegı imónıgıáyo fıwf yarıgıfápi nánı xwıyfá meárınıpırıxınırı yokwarımı nıwiırı yeáyf uyımıxemeanfá enagı nánı xegı yoı Jısayoyı wırırıxını.” urıńıngıni. ²²⁻²³ Ayf enına wáf rókıamoagfá wo áwanı nırırı rıwamıńf eaárıńf rıpi “Re enfárını. Apıxı oxı mımeánıńf wı niaıwf agwf nerı oxı wo xıránáyf, yoı Emanıueroyı —Yoı mfkf ayf Gorıxo nene tını nawını ńweanfá nánırını. Yoı e wırıpırıfárını.” Rıwamıńf e nırırı eaárıńf apı xıxenı imónınfá nánı e imónıńıngıni. ²⁴ Anjınajf Gorıxoyáo e urfagı Josepo sá weńe dánı nıwiápınımearı anjınajo sekaxf urıfpa nerı xegı apıxı Mariaımı meanıngıni. ²⁵ Ímı nımearı aí sıni niaıwo mıxırıpa nerfná í tını sá bı mıwé nera núısána í rıxa niaıwo xıráná xegı yoı Jısayoyı wırıńıngıni.

2

Sogwf fıwıparıńfımı dánı bıgıáwa nánırını.

¹ Mariaı Jısayoyı Judıa pıropenısıyo anı yoı Betırexemı dánı nıxırımáná enána Judayf ámıná wo mıxı ináyf Xerotoyı rınıńo Jerusaremıyo nıńwearı xegı Judayo meńweanána re enıngıni. Ámá sıńf nánı enwıpearıgıfá wa sogwf fıwıparıńfımı dánı nıbıro Jerusaremı

nirémoro ² yaríñf re wigíawixíni, “Judayf mixf ináyf imónínfa nánf niaíwí sñf xiríño gerínf? Sogwí fwiaparíñfínf nñwearná omí xiráná sñf o nánf ñweáagí sñwí nñwínirane nánf omí yayf oumeanirane baríñwínf.” urémeáagífa ³ mixf ináyf Xeroto “Niaíwo mixf ináyf nimónírí nímúroníríeníñoi?” nñyairí dñf ríá nuxerí Jerusaremí ñweáyf nñf ení dñf ríá nuxéa úagí ⁴ o apaxípaníñf imónígíá xwéowamí tñf ñwí ikaxf eáníñpí mewegíawamí tñf awí neaarímáná yaríñf re winíñgíni, “Kiraísoyí ríñño, yeáyf neayimíxemeanfa nánf negf aríowayá xwíá piaxíyo dánf iwiaroníoyí raríñwáo ríwamíñf nñríní eáníñpí ge xiríprífa nánf ríníñf?” uríagí ⁵ awa re urígíawixíni, “Negf Judia píropenísíyo re añf yoí Betírexemíyo xirípaxf imónínf. Ayf rípi náníñf. Wíá rókiamoagíá wo áwanf nñwuríyirí ríwamíñf re eaaríñfíñf, ⁶ ‘Judayf añfyo añf yoí Betírexemí ñweáyíné añf nñyoní nánf ámá obaxíyíné menagí aiwí segf ámá wo mixf ináyf nimónírí gí Judayf nñyoní menweanfá enagí nánf segf añf apí añf xwé tñf xixení imónínfáríñf.’ nñríní eaaríñfíñf.” uríagífa ⁷ Xeroto yumí dñf nñyairíwimáná “Sñfíyo enwípearígíáwa obípoyí.” nñríní awa ríxa báná yaríñf re winíñgíni, “Sñño gíná ñweáagí wíñgíawixíni. Sññomí sñwí nñwínímáná enáná emá ararí pwenfíñfíñf?” uríagí awa ríxa áwanf uráná ⁸ o Betírexemí nánf re uowáríñgíni, “Soyíné nuro niaíwo nánf píraníñf pía époyí. Ríxa sñwí nñwíníroná nioní ení nurrí yayf seáyí e umemíníñf nánf

ámí nĩbĩro áwanĩ nĩrĩpoyĩ.” urĩagi ⁹ awa arĩá e nĩwĩro wigĩrĩpĩ ófĩyo warĩná re enĩnĩgĩnĩ. Sinĩ awa xámĩ sogwĩ fwiaparĩnĩmĩnĩ nĩnĩwearóná wĩnĩgĩto awamĩ xámĩ numearĩ anĩ nĩaiwo wenĩwámĩ seáyĩ e nĩweanĩnĩgĩnĩ. ¹⁰ Sinjo e nĩweáagi nĩwĩnĩro seáyĩmĩ seáyĩmĩ nĩmónĩro dĩnĩ nĩfá nĩwĩnĩrĩ ¹¹ anĩwámĩ nĩpáwĩro nĩaiwo xĩnái Mariaĩ tĩnĩ nĩweanĩgĩfĩ nĩwĩnĩro re egĩawixĩnĩ. Xwĩfáyo nĩpĩkĩnĩmearo omĩ yayĩ numemáná amĩpĩ o nánĩ imónĩnĩgĩ wigĩ ayá rĩmĩxarĩgĩfápi nĩroaro sĩnĩá gorĩ tĩnĩ íkĩfá dĩfá —Dĩfá yofĩ pĩrakenĩsanĩ tĩnĩ murĩ tĩnĩ nánĩ rĩnĩnĩ. Dĩfá apĩ dĩnĩgĩ nanĩ eearĩnĩ xĩxegĩnĩ sixĩ wĩxau tĩnĩ mĩnĩ wigĩawixĩnĩ. ¹² Mĩnĩ nĩwĩmáná enĩáná Gorĩxo orĩnĩá nupárĩrĩ rĩmĩnĩgĩ re urĩnĩnĩgĩnĩ, “Mĩxĩ ináyĩ Xeroto tĩnĩ e nánĩ ámĩ mupa époyĩ.” urĩagi wigĩ anĩ e nánĩ nuróná ófĩ xegĩ wĩyo ugĩawixĩnĩ.

Isipĩyĩ anĩfĩyo nánĩ éfĩ ugĩfá nánĩrĩnĩ.

¹³ Awa rĩxa numáná enĩáná re enĩnĩgĩnĩ. Josepo orĩnĩá nĩwĩnĩrĩná anĩnájĩ Gorĩxoyá wo sĩnĩánĩ nĩrónapĩrĩ re urĩnĩnĩgĩnĩ, “Rĩxa nĩwĩápĩnĩmearĩ nĩaiwo tĩnĩ xĩnái tĩnĩ nĩmeámĩ Isipĩyĩ anĩfĩyo nánĩ éfĩ úpoyĩ. Sepfóyĩné nuro rémófe dánĩ ámĩ nionĩ searĩmĩfáe nánĩ nĩweáfrĩxĩnĩ. Xeroto nĩaiwomĩ pĩkĩnĩ pĩfá énapĩnĩ enĩagi nánĩ rĩrarĩnĩnĩ.” urĩagi ¹⁴ o árĩwĩyĩmĩ aí nĩwĩápĩnĩmearĩ nĩaiwo tĩnĩ xĩnái tĩnĩ nĩmeámĩ Isipĩyĩ anĩfĩyo nánĩ nuro ¹⁵ nĩnĩwearóná mĩxĩ ináyĩ Xeroto pée nánĩ nĩweaagĩfárinĩ. Wĩfá rókĩamoagĩfá wo xwĩyĩfá Gorĩxoyá nĩwũrĩyĩrĩ rĩfwamĩnĩgĩ eearĩnĩgĩ rĩpĩ “Gĩfĩ iwo Isipĩyĩ anĩfĩyo nĩweanĩáná ‘Eĩnĩ.’ urĩmĩfárinĩ.”

niriri eaarinj apí xixeni imóninfa nání Josepo niaíwomi Isipiyf anjyo nání nimeámi unjiniginí.

Niaíwyo minj rirómf emegfá nánirini.

¹⁶ Xeroto, Jerusaremíyo xwayf naniri nweanjo sogwf íwiaparinimí dání urfnénaparigfáwa ámí xfómí míménapfagfa nání “Yapísf rfa níwapiyoi?” niyaiwiri dinj rfa ápiáwininj wéagí xewaninjo awamí sinjo nání yarinj wíaná awa “Íná nweáagí wininwaniginí.” urfapí nání dinj nimori porisowamí urowaráná awa nuro niaíwf oxí Betirexemi dánjyfyá tñí e midimidáni ninweaxa pugfáyfyá tñí, niaíwf oxí wigf xwiogwf waú wo siní mímúropa egfá nioní minj rirómf emegfawixiní. ¹⁷⁻¹⁸ Minj rirómf eméaná xwiyfá Gorixoyá wfá rókiamoagf Jeremaiaoyf rininjo niwuriyiri rfwaminj eaarinj rípi “Anj Rama dání ‘Yeyí.’ niriniri nwf éanarinjagí arfá wiarinjo. Reserímí xifáíwa wigf niaíwf nání nwf piyf niwfriniro wigf niaíwf wówi sinjwf mwinifagfa nání minj ikinjwf umirfagfa aiwi pñí mwiárigfawixiní.” rfwaminj eaarinj apí íná xixeni imóninjiniginí.

Ámí Isipiyf anjyo dání yigfá nánirini.

¹⁹ Xeroto ríxa nípéaná re enjiniginí. Josepo Isipiyf anjyo dání oriná niwinirfná anfnajf Gorixoyá wo sináni nironapiri re urinjiniginí, ²⁰ “Niaíwomi opíkianeyiniri emegfáwa ríxa pegfá enagí nání niwiápnímeari niaíwo tñí xinái tñí nimeámi dixf Isireriyf anjyo nání úpoyí.” urfagi ²¹ Josepo niwiápnímeari niaíwo tñí xinái tñí nimeámi nuri Isireriyf anjyo nírémoro

²² Josepo aríá re wiñiniginí, “Xerotomí xewaxo Akereasoyí riniño xano mixí ináyí nimónirí neamenweaagípa xewaxo ení mixí ináyí e nimónirí Judia pïropenisíyo re neamenweani.” rariñagíá aríá niwirí wáyiniwinirí “Arige nurí Judia pïropenisíyo ñweámíniréini?” yaiwiaríná Goríxo Josepomí oriñá nupárirí éf urowáraná epówa Judia pïropenisíyo wiárí nimúro Gariri pïropenisíyo nání nuro ²³ añ yof Nasaretí riniñipimi ñweaagíáriní. Wíá rókiamoagíáwa ámá xiáwowayá xwíá piaxíyo dání iwiaroní nání re rigíápi “Ayí re rípríáriní, ‘O Nasaretí dánorini.’ rípríáriní.” rigíá api xixeni imóníwiniginirí Nasaretí nání nuro ñweaagíáriní.

3

Jono wayí numeaia uño xwiýfá wáf urímení nánirini.

¹ Jono, wayí numeaia uño, Jisaso siní Nasaretí ñweañáná, o nurí Judia pïropenisíyo ámá diñí meañe wáf nurímeríná ² re urayagíriní, “Goríxo xwioxíyo mímeámí níneairí píraníñí neamenweani añwi ayo enagi nání segí íwí yarigíápi ríwíminí nimamoro píraníñí nisaníro ñweáfríxiní.” urayagíriní. ³ Wíá rókiamoagí Aisaiaoyí riniño nírirí ríwamíñí re eañípi, “Ámá diñí meañími dání ámá wo ráiwá re raríni, ‘Ámináo nání segí diñí óf naníñíñí wimoiro óf píraníñí imoarígíápáníñí wimoiro nero ñweáfríxiní.’ raríni.” ríwamíñí e nírirí eañípi tíni xixeni Jono nurí axípi e yagíriní.

⁴ O rapirapf nanf niyiniri emeagomani. Kamerf fa (iyfa irikwininif imoninif wu) niyiniri arerixf irinifyo yinagorini. Aiwá enf nanf nagomani. Áxwaxf tñni pñkf iniigf tñni nagorini. ⁵ Judayf wigf anf xwé Jerusalemf nweagfáyf tñni Judia piropenisfyo ami amf nweagfáyf nñni tñni iniigf Jodani rapápami nweagfáyf tñni ⁶ Jono tñnf e nánf nuro wigf íwf yarigfápi nánf waroparf wíaná o wayf numeaiá nuri aí ⁷ Parisiowa tñni Sajusiowa tñni —Awa weyñni nimeniro ámá wíyo seáyf e wimónarigfáwarini. Awa Jono wayf oneameainiro barinagfa Jono sinwf e niwiniri ayf wigf íwf yarigfáyf rfwfmñni nimamoro nisaniro mé “Wayñni oneameaini.” niyaiwiro barinagfa niwiniri nánf re uriniginif, “Sidirí miáoyñé, ‘Rfwéná Gorixo xeaninif seaikárinfa enagi nánf éf úpoyf.’ go searagf rñninif meaniginiri wáyf nero nionf tfáminif éf barinof? ⁸ Soyñé íwf yarigfápi rfwfmñni nimamorfnáyf, píraninif nero íkfá sogwf nanf niwerfná yarinfpa imónifrixini. ⁹ Re miniripa époyf, ‘Negf arfo Ebirfamoyáone enagi nánf Gorixo wí xeaninif neaikárinfa menini.’ miniripa époyf. Gorixo ‘Ebirfamoyá fwiárfawé nánf “Nionf ayo xeaninif niwirfná arige xwé obaxf imóninifárinif?” niyaiwiri ududf winarini.’ riyaiwiarinof? Oweoi, Gorixo dinf e yaiwipaxf menini. Ananf sfñá tfyo dánf Ebirfamo nánf fwiárfawé wimixiyipaxfirini. ¹⁰ Gorixo ríxa rapíwé íkfá mñkf tñnf e nánf fá xirini. Íkfá ginif gina sogwf nanf míféagi niwinirfná nidikárinif rfa ikeárinifárinif. ¹¹ Nionf sa iniigf tñni wayf

seameaiarĩjarĩni. Nionĩ enĩ eánĩñáonĩ aiwĩ rĩwĩyo bĩnĩfo nionĩ nĩmúrónĩni. Seyĩné nionĩ nánĩ ‘Ámá wé rónĩñorĩni.’ niaiwiarĩñagĩa aiwĩ o nionĩ tĩni xĩxenĩ mimónĩñagĩ nánĩ ámá xĩnáiwánĩñĩ nimónĩro omĩñĩ wiiarĩgĩáyĩ bosoyá sĩkwĩ sú gwĩ wĩkweaiarĩgĩápa nionĩ oyá wĩkweaipaxĩ menĩni. O wayĩ nĩseameairĩná iniĩgĩ tĩni seameainĩámanĩ. Wiyĩné Gorĩxoyá kwiyĩ tĩni seameairĩ wiyĩné rĩá tĩni seameairĩ enĩáarĩni.” nurĩrĩ ¹² Gorĩxo ámá nanĩyo yeáyĩ uyimĩxemearĩ sipĩyo anĩpá imĩxirĩ enĩá enagĩ nánĩ ewayĩ xwiyĩá re urĩñĩnigĩni, “Omĩñĩ yarĩgĩáyĩ pokĩ tĩni witĩ aiwá eyeyĩrómĩ ero aiwá ná anĩyo tiro mamĩwĩ tĩni siyikĩ tĩni rĩá ikeaarĩro yarĩgĩápa Gorĩxo enĩ axĩpĩ e emfánĩrĩ witĩ mamĩwĩ tĩni ná tĩni eyeyĩrómĩ inĩñe xegĩ pokĩ fá nĩxirĩrĩ ronĩ. Aiwá náyĩ anĩyo tirĩ mamĩwĩ tĩni siyikĩ tĩni rĩá supáripaxĩ mimónĩñĩyo ikeaarĩrĩ enĩáarĩni.” urĩñĩnigĩni.

Jisasomĩ wayĩ umeainĩ nánĩrĩni.

¹³ Jisaso Jono wayĩ onĩmeainĩrĩ nánĩ Gariri piropenisĩyo dánĩ nĩbirĩ iniĩgĩ Jodanĩ rapá tĩñĩ e nĩrémorĩ omĩ wĩmeáagĩ aiwĩ ¹⁴ Jono nurakĩmĩnĩrĩ nerĩ re urĩñĩnigĩni, “Joxĩ nionĩ nánĩ o wayĩ onĩmeainĩrĩ rĩbarĩñĩni? Oweoi, ‘Joxĩ wayĩ onĩmeainĩ.’ nimónarĩni.” urĩagĩ aĩ ¹⁵ Jisaso re urĩñĩnigĩni, “Xe wayĩ oumeaimĩnĩrĩ sĩñwĩ naneni. E neráináyĩ, Gorĩxo nionĩ nánĩ ‘O sĩwĩ wé rónĩñĩyĩ nĩnĩ oeni.’ yaiwiarĩñĩpĩ xĩxenĩ yanĩwĩ.” urĩagĩ ¹⁶ o Jisasomĩ wayĩ umeaiáná o rĩxa nĩmĩnĩmeámĩ peyarĩná re enĩnigĩni. Anĩ pirĩyo dánĩ ófĩ ináná kwiyĩ Gorĩxoyápi

xawiówíninǵ nǵweapiri omǵ wímeanǵniginǵ. Omǵ wímeááná re enǵniginǵ. ¹⁷ Anǵnamǵ dánǵ xwǵyǵá re rinénapǵniginǵ, “Gǵ nǵaǵwǵ ayá tǵnorǵnǵ. Amǵpǵ o yarǵnǵpǵ nánǵ yayǵ ninarǵnǵ.” rinénapǵniginǵ.

4

Obo Jisasomǵ iwamǵó wǵwapǵyǵnǵ nánǵrǵnǵ.

¹ Kwǵyǵ Gorǵxoyáǵ Jisasomǵ nǵwímeámáná omǵ Obo iwamǵó owǵwapǵyǵnǵrǵ ámá dǵnǵ meanǵ e nánǵ nǵméra úáná ² o aiwá mǵnǵ nǵwǵá nǵnǵwearǵ rǵxa sǵá 40 nórǵmáná enǵáná o agwǵ wǵáná ³ iwamǵó wǵwapǵyarǵnǵo nǵbǵrǵ re urǵnǵniginǵ, “Joxǵ ‘Nǵaǵwǵ Gorǵxoyáonǵrǵnǵ.’ yaiwinarǵnǵpǵ nepa enǵánáyǵ, aiwá nǵrǵ nánǵ ‘Sǵnǵ tǵyǵ aiwá oimónǵnǵ.’ reǵ.” urǵagǵ aǵ ⁴ Jisaso re urǵnǵniginǵ, “Oweoi, wǵ emǵméǵnǵ. Gorǵxoyá Bǵkwǵyo dánǵ rǵwamǵnǵ re eánǵnǵ, ‘Ámá aiwá nánǵnǵ dǵnǵ nǵmorǵnáyǵ wǵ dǵnǵ meapaxǵ menǵnǵ. Xwǵyǵá Gorǵxo rǵnǵyǵ nǵyonǵ dǵnǵ nǵkwǵrorǵnáyǵ ayǵnǵ dǵnǵ meapaxǵrǵnǵ.’ Rǵwamǵnǵ e nǵrǵnǵrǵ eánǵnǵ.” urǵnǵniginǵ. ⁵ Obo Jisasomǵ nǵmeámǵ Jerusaremǵ anǵ Gorǵxoyá ayá tǵnǵmǵnǵ nánǵ nurǵ anǵ Gorǵxo nánǵ rǵdǵyowá yarǵgǵiwámǵ rǵkwǵyo seáyǵ e nurárǵmáná ⁶ re urǵnǵniginǵ, “Joxǵ ‘Nǵaǵwǵ Gorǵxoyáonǵrǵnǵ.’ yaiwinarǵnǵpǵ nepa enǵánáyǵ, Gorǵxoyá Bǵkwǵyo dánǵ rǵwamǵnǵ re nǵrǵnǵrǵ eánǵnǵagǵ nánǵ ‘Gorǵxo joxǵ sǵkwǵ sǵnǵayo pǵrǵ uyǵkǵmǵ inǵrǵxǵnǵrǵ xegǵ anǵnǵajowa awǵ nǵroro ǵá rǵxepǵrǵ nánǵ uowárǵnǵnǵoi.’ nǵrǵnǵrǵ eánǵnǵagǵ nánǵ ananǵ mǵmǵ nǵmawǵrǵ xeamoǵ.” urǵagǵ aǵ ⁷ Jisaso re urǵnǵniginǵ, “Xwǵyǵá joxǵ mǵnǵ

nirori ríípi eáníhagi aiwi xwiyá rípi eni nírínírí eáníní, ‘Negí Gorixo nepa ení neánírí epaxorfanírí iwamíó míwíwapíyipaní.’ eni ríníhagi nání nioní wí e emíméíní.” uríhínigíní.

⁸ Ámí Obo díwí míhí seáyími wiápínímeaní bímí nání nímeámí níyirí aní níní xwá rírí nírímíní ikwíróníhíyo síwá níwirí xegí amípí ámá níwíníroná ayá síwí nurorí nímeapaxí wimónaríhípí eni síwá níwirí ⁹ re uríhínigíní, “Joxí xwáyo nípíkínímearí símanhíyóníhí nínurínírí nioní nání yayí seáyími nímeí. E níánáyí, amípí síwá síá tíyí nípíní siapímíní.” uráná ¹⁰ Jisaso re uríhínigíní, “Setenoxí píní níniwíarímí éfí uí. Xwiyá rípi ‘Ámíná Gorixo náníní xwáyo nípíkínímearo yayí seáyími umero segí amípí “Nwáxíní.” ríníhíyí emí nímoró síwí oyá náníní díhí ikwíroro éfíríxíní.’ ríníhagi nání joxí níríípa wí emíméíní.” uríhí ¹¹ Obo píní níwíarímí úáná aníhájí wa níbíró arírá wígíawixíní.

¹² Jisaso ámá wa Jono wayí numeaiá warího nání re raríhagíá “Omí ríxa íá níxero gwí aníyo híwíríríríní.” raríhagíá o aríá e níwímó Garírí píropenísíyo nání nurí níhwearíná ¹³ aní Nasaretí xíó xwé iwíaronje píní níwíarímí nurí aní xegí yoí Kapaneamíyí ríníhíyo —Aní apí ipí Garírí tíní ikwíróníní. Seburano tíní Napítaraio tíní awaúyá fíwíaríawé hweaagíeríní. E nání nurí hweaníhínigíní. ¹⁴ Ayí rípi náníríní. Goríxoyá xwiyá wá rókíamoagí Aísaiayí ríního xwiyá níwuríyírí ríwamíhí re eaárhíríní, ¹⁵ “Xwá Seburanoyá fíwíaríawé tíní Napítaraioyá

ƒwiárfawé t́n̄n̄i en̄íná ηweaaǵe ipí t́ŋf̄m̄n̄i t́n̄n̄i iniiǵ Jodani rapáyo ƒfaríwám̄i dán̄i t́n̄n̄i xẃfá Gariri imón̄n̄iηf̄m̄n̄i émáý ηweaǵe, ¹⁶ áamá ox́ apíx́ e ηweaǵáý n̄n̄n̄i Goríxomi mux́dar̄n̄aǵa nán̄i śfá yin̄n̄iηf̄m̄n̄iηf̄ ηweaǵe r̄íxa ẃfá xwé bi ón̄fagi w̄n̄nǵawix̄n̄i. Aý apax́ mé pear̄n̄aǵa nán̄i ikwap̄n̄n̄iηf̄ umeaar̄n̄iηf̄yo r̄íxa ẃfá wókím̄ix̄n̄i.” R̄f̄wam̄n̄i e n̄r̄n̄r̄i eán̄n̄ip̄i x̄ixen̄i imón̄n̄i nán̄i Jisaso ẃán̄n̄iηf̄ imón̄n̄iηo e nán̄i nuri ηweaaǵr̄n̄i.

Áamá wiep̄sar̄n̄iηf̄ imón̄n̄ip̄r̄i nán̄i wir̄imeamen̄i nán̄r̄n̄i.

¹⁷ O an̄f e nán̄i nuri ηweaé dán̄i wáf re ur̄imen̄n̄iḡn̄i, “Goríxo xwiox̄f̄yo m̄imeám̄ n̄iseair̄i pírán̄n̄iηf̄ seamen̄i an̄wi ayo en̄agi nán̄i seǵ ƒẃ yariǵf̄ap̄i r̄f̄w̄f̄m̄n̄i n̄imamoro san̄n̄iηf̄ nimón̄iro ηweáfr̄ix̄n̄i.” nur̄imer̄i ¹⁸ ipí Gariri iman̄pá t́n̄n̄i n̄ipur̄n̄á s̄n̄w̄f̄ w̄n̄n̄iηn̄iḡn̄i. Xiráxogwá waú —Xiráo xeǵ yó Saimonor̄n̄i. O xeǵ yó ámi bi Pitaor̄n̄i. Xogwáo Ad̄ruor̄n̄i. Agwiaú eǵ om̄n̄iηf̄ peý ápear̄iḡf̄iwaú en̄agi nán̄i uben̄f̄ peý nán̄i ipíyo mamówarar̄n̄aḡf̄i Jisaso e n̄iw̄n̄r̄i ¹⁹ re ur̄n̄n̄iḡn̄i, “Agwiagwí n̄ix̄d̄ip̄iȳ. Peý nán̄i yariḡf̄ipa áamá nion̄i n̄ix̄d̄ip̄r̄f̄áȳf̄ en̄i ax̄p̄i e wir̄imeap̄si nán̄i eaíwap̄iyim̄f̄n̄i.” ur̄fagi ²⁰ agwiaú uben̄f̄ apax́ mé e n̄it̄m̄i r̄f̄w̄f̄yo ux̄d̄iḡf̄isix̄n̄i. ²¹ O e dán̄i nur̄n̄á s̄n̄w̄f̄ w̄n̄n̄iηn̄iḡn̄i. Ámi xiráxogwá waú —Agwiaú Sebediom̄i xewaxowaúr̄n̄i. Ẃfo Jemisor̄n̄i. Ẃfo xogwáo Jonor̄n̄i. Agwiaú xano t́n̄n̄i ewéyo n̄iηweámáná wiǵ uben̄f̄ ar̄f̄kín̄n̄aḡi pírán̄n̄iηf̄ yad̄ir̄ip̄nar̄n̄aḡa Jisaso e n̄iw̄n̄r̄i r̄aiwá

“Nixídípiyi.” uráná ²² agwiaú eni anjini egí ewé tñi xanomi tñi pñi niwiárimí nayoari númi uxídígísisixini.

Jisaso wáf urimeri simixyo nanj imiximeri enj nánirini.

²³ Jisaso Gariri piropenisyo ami ami nemerina xegí Judayya rotú anjyo dani uréwapiyemerí xwiyá yayí winipaxipi —Api Gorixo xwioxyo mameámí nerí píraninjí umenweanápí nání riniinjipirini. Api wáf urimerí amá pí pí simixí yarigáyo tñi uraní xixegíni imónigáyo tñi nanj imiximerí yarina ²⁴ o yarinjipi nání yaní niwéa nuri Siria piropenisyo nweagáyí nñi aría niwiáriro nání wigí amá simixí xixegíni yarigáyí tñi riniinjí xixegíni winarigáyí tñi amá imó dínjí xixéroarinjyí tñi xóxwí yarigáyí tñi enj siwímí yarigáyí tñi o tñj e nání nimeámí báná o píraninjí wimixiyarinqagí nání ²⁵ amá oxí apixí obaxí Gariri piropenisyo dánjyí tñi Dekaporisi piropenisyo dánjyí tñi Judia piropenisyo dánjyí tñi wigí anj xwé Jerusaremí dánjyí tñi iniigí Jodani rapáyo jaríwámíni dánjyí tñi epíroyí nero omí númi uxídígíawixini.

5

Xwiyá Jisaso d'wyo dani uréwapiyinjipi nánirini.

¹ Jisaso amá oxí apixí niaíwí obaxí o tñj e nání bimiariinqagá niwiniñi d'wí minjyo nání niyoari éí niñwearí xegí wiep'sarinjyí xfo tñj e nání báná ² o nuréwapiya nuri

re uriniginini, ³ “Ámá giyí giyíné ‘Nioní nígípi apánirini.’ miripa éfáyíné, ‘Ámá arirá oneáipoyí.’ yaiwiarígáyíné, Gorixo xwioxíyo míméámí níseairí pírániñí seamenweaníá enagi nání yayí seainipaxíyínérini. ⁴ Ámá giyí giyíné, ñwí eanirí yarígáyíné, Gorixo mñí ikñwí seamiríníá enagi nání yayí seainipaxíyínérini. ⁵ Ámá giyí giyíné, íwí mé nírimaxiníro saníñí imónígáyíné, Gorixo xwioxíyo míméámí nerí seamenweaníe dání xwíá níriní segí imóniníá enagi nání yayí seainipaxíyínérini. ⁶ Ámá giyí giyíné, aiwá nání agwí seairí inítgí nání seainirí yaríñipa ríá míkíró pírániñí yarígíá ayí nániníñí níseaimóniríná Gorixo ananí xixení seainíá enagi nání yayí seainipaxíyínérini. ⁷ Ámá giyí giyíné, ámá wíyo wá wianarígáyíné, Gorixo ení wá seawianíníá enagi nání yayí seainipaxíyínérini. ⁸ Ámá giyí giyíné, ámá síñwí anígíe dánirani, segípi úfámi dánirani, dñí ná biní nimoro axípiní yarígáyíné, Gorixo xewaniño síwá seainíníá enagi nání yayí seainipaxíyínérini. ⁹ Ámá giyí giyíné, ámá míxí inaríná nuro piyíá wírarígáyíné, Gorixo ayí nání ‘Gí niaíwíxini.’ riníá enagi nání yayí seainipaxíyínérini. ¹⁰ Ámá giyí giyíné, wé róníñí Gorixo e éríxiniñí wimónariñipi xídaríñagíá nání xeaníñí seaikáríáyíné, o xwioxíyo míméámí níseairí pírániñí seamenweaníá enagi nání yayí seainipaxíyínérini. ¹¹ Ámá giyí giyíné, nioní níxídaríñagíá nání ikayíwí seairíro xeaníñí seaikáriro pí pí xwíyíá yapí seaxekwímoro

seaiarínáyí, yayí seainipaxíyínérini. ¹² Eníná wíá rókiamoagíáwami xeaniñí niwikára wagíápa axípi seyíné eni niseaikára warínáyí, seyíné añínamí nipeyiríná Gorixo yayí niseaimorí amípi ayá rimixaríñípi seiapiníá enagi nání yayí seainipaxíyínérini.

Saxí tñí wíá tñí nání uríñí nánirini.

¹³ “Saxí aiwáyo nimorí ninirínáyí awíi yariñípa seyíné nioní searariñáyo píraníñí ninixídíroná áamá niyoní eni niwíwapíyiro saxí awíi yariñípa axípiñíñí wimixíríxini. Saxí awíi yariñípi nípuri ríxa uráwíñíñí imóniñánáyí arire éaná ámi awíi imóniññoí? Oweoi, amípi wí imixipaxí mimóniñagi nání óf e emí mwiáromóaná áamá xwiríñwí osixayarígíáriní. Seyíné nioní searariñáyo niníwíaikirínáyí, saxí ríxa uráwíñíñí imóniñípi emí moarígíápa Gorixo eni axípi emí e seamoníáriní. ¹⁴ Seyíné áamá Gorixomí xídípríá nání uyíwí nimixároro wíáníñí uyamopíríáriní. Añí díwí miñíyo ikwíroníñípiñíñí iními mimóní enípi yapí seyíné eni nioní píraníñí ninixídíronáyí, áamá niyoní siñáni e wimónípríáriní. ¹⁵ Áamá ramixí nimixároro sixí wá nimearo sixí ikwaseaárarígíámani. Nimixároro seáyí e ikwianñwíyo ñwirárárarígíáriní. Seáyí e tánáyí áamá añíyo iními ñweagíá niyoní wíá wókiaríñíriní. ¹⁶ Ramixí seáyí e ikwíáráráná áamá niyoní wíá wókiaríñípaníñí seyíné eni áamá siñwíyo dání wé róníñí imóniro áamáyo arirá wiro nerónáyí áamá siñwí niseaníro ‘Ayí

Gorixomi nixádiro nání ría yaríñoi?’ niyaiwiro omi seáyí e umepíríríní.

Nwá ikaxí nírínírí eáníñpí nání ríñf náníríní.

¹⁷ Seyíné nioní nání ‘O Gorixoyá ñwá ikaxí Moseso níríní eañpí tñí wá rókiamoagáwa níríro eagápi tñí ení xwá iwení nání bñjíríní.’ mñiaiwipani. Xwá iwení nání mibí amípí nírínírí eáníñpí sñí xixení imóníná nání bñjíríní. ¹⁸ Aga nepa seararíñí. Xwá rí tñí añína tñí sñí eñánáyí ñwá ikaxí nírínírí eáníñpí nípíní sñí xixení mimónípa eñánáyí ná bñí onímíapí ríníñf apí aiwí xwá iweníámani. ¹⁹ Ámá gíyí gíyíné ñwá ikaxí nírínírí eáníñpí bí nání ‘Xwémani. Xwíyá nímearípaxímani.’ niyaiwiro ogámí nero ámá wí ení axípi ogámí epírí nání nívíwapíyírínáyí, Gorixo xwioxíyo míméámí nerí seameñweaníná e yarígáyí nání ‘Siyikwípiáníñf imónígáyíríní.’ rípíríríní. Gíyí gíyíné ñwá ikaxí nírínírí eáníñpí xixení axípi nero ámá wí ení axípi epírí nání nívíwapíyírínáyí, Gorixo xwioxíyo míméámí nerí píráñíñf seameñweaníná e yarígáyí nání ‘Ámá xwé mamadíríxáníñf imónígáyíríní.’ rípíríríní. ²⁰ ‘Seyíné Parisiowa tñí ñwá ikaxí eáníñpí mewegáwa tñí “None ñwá ikaxí eáníñpímí nixádrane e nerínáyí wé róníñf yaríñwíni.” yaiwinarígápi mímúropa nerínáyí, Gorixo xwioxíyo míméámí niseairí seameñweaníe wí ñweapírírámáni.’ seararíñí.

Wikí wónarígá nání uréwapíyíñf náníríní.

21 “Enjíná Moseso segí seárfawéyo ηwí ikaxí nuríríná ‘Níwiápínimearí áamá mípíkípaní. Áamá gíyí e nerínáyí xwíríxí seamepíríáríní.’ uríηípi seyíné ríxa aríá níwíro níjía imóníηot.

22 Ayí naní nerí aiwí agwí nioní ámí bí nípíkwiní naní seáyí e nimíxírí re seararíηíní, ‘Áamá gíyí xegí áamá imónígíá wo nání wíkf níwónírí míxí nurírínáyí aní e dání xwíríxí mepíríáríní. Gíyí xegí áamá imónígíá womí “Díηí mayí roxíní.” nurírínáyí opisí aníyo dání xwíríxí mepíríáríní. Gíyí xegí áamá imónígíá womí “Majímajía ikárínaríηí roxíní.” nurírínáyí xewaníηo xwíyía nímeárínírí ría aníηí wearíηíyo ikeaárípíríáríní.’ seararíηíní.

23 Ayínání Goríxo nání aiwá peaxí tímínírí neríná díηí re sínáná ‘Gí áamá imónígíáyí wo síní xwíyía nímearípaxí imóníní.’ díηí e sínánáyí

24 aiwá peaxí tarígíe mídáníηí e nítimí nurí omí xámí píyía níwírínímáná ámí ríwíyo dání níbirí díxí aiwá peaxí tíríní. 25 Seyíné woxí áamá wo tíní xwíyía mearínípaxí imóníηánáyí xwíríxíyo ríwáríníní nání síní óf e o tíní nuríná aníní píyía wíríníríní. E mepa nerínáyí, o xwíríxíyo ríwáráná gapímaní xwíríxí mearíηo e dání porisowa tíηí e ríwáráná awa gwí aníyo ríwárípíríáríní. 26 Aga nepa re seararíηíní, ‘Joxí íwí eníyí nání nígwí íwí enípi tíní xixení níroarí míwípa nerínáyí, aníηí e ηweanáná wí píni nírwíááro ríwáramopaxí mímoníní.’ seararíηíní.

Íwí inarígíápi nání uréwapíyíηí náníríní.

27 “Enjína Moseso segí seárfawéyo ηwí ikaxí nuríríná ríwamínjé nearí ‘Meánigípagwí áamá wí t́nı́ íwí minı́panı́.’ nurırı́ eanıpı́ seyíné arı́a nı́wıro nı́jı́á imónı́ηoı́. 28 Ayı́ nanjı́ neri aıwı́ agwı́ ámi bı́ nı́pıkwinı́ nanjı́ seáyı́ e nimı́xırı́ re seararı́ηı́nı́, ‘Áamá nı́nı́ gı́yı́ gı́yı́ apı́xı́ wı́mı́ “Nı́onı́ í t́nı́ íwı́ inı́paxonırı́nı́.” yaiwımınırı́ nánı́ sı́ηwı́ íwı́ nı́wınırı́náyı́, o rı́xa dı́ηı́ t́nı́ íwı́ inarı́ηı́ı́.’ seararı́ηı́nı́.” urı́ηı́nı́gı́nı́.

29 O áamá ayı́ dı́ηı́ oeyırónı́poyınırı́ re urı́ηı́nı́gı́nı́, “Segı́ sı́ηwı́ wı́yı́jı́ ‘íwı́ apı́ eı́.’ rı́ránáyı́ sı́ηwı́ e rı́rı́yı́ nı́yori emı́ morı́nı́. E nı́nırónáyı́ rı́nı́ηı́ xwé nı́seainırı́ηı́ aıwı́ Gorı́xo rı́a anı́ηı́ wearı́ηı́yo seaikeaáráná rı́nı́ηı́ seainımınırı́ enjı́pını́ηı́ seainını́fámanı́. Sı́ηwı́ wı́yını́ anı́pá nımónırı́náyı́ ayı́ nanjı́ menagı́ aıwı́ joxı́ sı́nı́ sı́ηı́ urı́a enagı́ nánı́ ayı́ ananı́rını́. 30 Dı́xı́ wé onamı́ηı́ú t́nı́ íwı́ nánı́ íeapá sı́nánáyı́ ‘Gorı́xo gı́ wará nırı́nı́ rı́a anı́ηı́ wearı́ηı́yo nı́keaárını́gı́nı́.’ nı́yaiwirı́ wéú nı́wákwinırı́ emı́ morı́nı́. E nı́nırı́náyı́ rı́nı́ηı́ xwé nı́sınırı́ aıwı́ rı́nı́ηı́ Gorı́xo rı́a anı́ηı́ wearı́ηı́yo sı́keaáráná sı́nımınırı́ enjı́pını́ηı́ sı́nını́fámanı́. Wé wúnı́ nı́wákwinırı́náyı́ ayı́ nanjı́ menagı́ aıwı́ joxı́ sı́nı́ sı́ηı́ urı́a enagı́ nánı́ ayı́ ananı́rını́.

Apı́xı́ emı́ moarı́gı́ápi nánı́ uréwapı́yını́jı́ nánırı́nı́.

31 “Enjína Moseso ηwı́ ikaxı́ nırı́rı́ rı́wamını́jı́ re eanı́nı́gı́nı́, ‘Áamá go go xegı́ xı́epımı́ “Emı́ omómını́.” nı́yaiwirı́náyı́ áamá nı́nı́ “O apı́xımı́ rı́xa emı́ moηoı́.” yaiwı́pırı́ nánı́ payı́ wına nimı́xırı́ mını́ wı́owárı́wını́gı́nı́.’ Moseso

ríwamihí naní e níriri eaní aiwi ³² agwi nioni ámi bí nípikwini naní seáyí e nimixiri re seararini, ‘Go go xegí xiepi xámi meaní áma wo tñí íwí bí minaríná emí nímorínáyí í áma womí nimeániri aí xámi nímearí emí mojoyá diñyo dání íwí inarini. Go go apixí wa nímearo emí mogími nímearínáyí ayí ení í tñí íwí inarini.’ seararini.

Síhá tñí e dánini rarigápi nani uréwapiyiní nánini.

³³ “Enína Moseso segí seárafawéyo ñwí ikaxí nuríná ríwamihí rípi nearí re uriniginí, ‘Seyné woxí woxí síháyo árixá níwiri “Síhá ro ñweane dání rirarini.” nuríná yapí bí murípaní. E nuríná Gorixoyá sñwíyo dání axípi érixini.’ Ríwamihí e nuriri eanipi seyné arfá níwiro níjfa nimóniri aiwi ³⁴⁻³⁵ agwi nioni ámi bí nípikwini naní seáyí e nimixiri re seararini, ‘Xwíyá bí níríná síhá tñí e dání mirípa érixini. Anina ayí Gorixoyá íkwianwí éf ñweani nani imóniñagi nani e dání xwíyá “E rirarini.” mirípa érixini. Xwíári ení ayí Gorixoyá síkwí tñí xwiriñwí nosaxiri ñweanrí enagi nani xwíá ríri ene dání xwíyá “E rirarini.” mirípa érixini. Jerusaremi ayí aní mixelínáyí Gorixoyá enagi nani aní apimí dání ení murípa érixini. ³⁶ Dixí diñyo dání dfa wíyi pípfó oní werí apfa wení werí epaxí mimóniñagi nani “Gí mihí riyimí dání rirarini.” wí murípa érixini. ³⁷ Píne nuríná sa “Oyi.” uriri “Oweoi.” uriri xixeni érixini. Wini nira nuri “Síhá tñí tñí

e dáni rirariḡini.” nurirínáyí, ríxa Oboyá diḡiyó dáni yarḡoi.’ searariḡini.

Xixe eánariḡápi nání urḡí nánirini.

³⁸ “Eníná Moseso segí seáríawéyo ḡwí ikaxí nuriríná ríwamiḡí nearí re urḡípi, ‘Ámá wa seyínéyá womí sḡwí pírí seauyíkíáná seyíné ení wayá womí sḡwí pírí uyíkiriḡini. Wa seyínéyá womí maḡí pírí seayíreááná seyíné ení wayá womí pírí uyírearḡini.’ nuriri eaḡípi seyíné aríá níwiro níḡá imóniḡoi. ³⁹ Ayí maḡí nerí aiwí agwí nioní ámi bí nípiḡwini maḡí seáyí e nimixiri re searariḡini, ‘Míxí seyíné seaíáná seyíné xixe mḡwipani. Ámá wo maripiḡwíyo iwaḡí reááná xíomí ení meá ámi bí tíni reámíniḡi yaríná xe oneaniḡi maripiḡwí midáni wimixiriḡini. ⁴⁰ Ámá wo xwiríxí níriḡerí díxí soríá rirápiḡiniḡi yaríná xífo xe onirápiḡiniḡi sḡwí níwiniḡi iyíá nípáni méú ení mḡni wiríni. ⁴¹ Porisí worani, gaḡimaní worani, “Níḡwí nání maríá, joxí saḡí níniḡápiḡi níḡí saḡí rípi nímeámi aḡí apimí nání nuiḡi.” riráná “Níḡwí meámi imorí nímeámi umíniḡéni?” mḡyaiwipani. Aḡí xífo riríḡipimí níreḡorí aiwí “Ámi aḡí bimí nání anani nímeámi oruimíni.” uririḡini. ⁴² Ámá wo amípi nání xegí diḡí níyaiwiri ríxḡí riríḡíyí sa mḡni wiríni. Ámá wo “Amípi wí nioniyá ríwéná siapmífa nání joxiyá niapei.” riránáyí “Meníni.” muripani. Sa mḡni wiríni.’ searariḡini.

*“Xewí imóniḡáyí nání diḡí sípi seaíwiniḡini.”
uréwapiyí nánirini.*

43 “Ení ná Moseso segí seárfawéyo ηwí ikaxí nuríríná ríwamíηí nearí re uríηípi, ‘Ámá díxíyoyí díηí sípí síwínigíní.’ nurírí eanípi seyíné aríá níwiro níjía imóníηoi. Xwíyíá rípi, segí ámináowa rígfápi ‘Xepíxepá rónígfáyí tíní wíkfí tíní iníríní.’ rígfápi ení seyíné ríxa níjía imóníηoi. 44 Ayí e nerí aiwí nioní ámí bí nípkwíní naní seáyí e nímixírí re seararíηíní, ‘Díxí xepíxepá rónígfáyí nání díηí sípí síwínigíní. Ámá xeaníηí seaikárarígfáyo naní wí owímeanírí Goríxomí ríxíηí uríríní. 45 Seyíné e nerínáyí, nepa níaiwí segí ápo Goríxoyá níaiwíyínéníηí imóníηoi.’ seararíηíní. Ayí rípi nání seararíηíní. Xewaníηoyá díηí tíní ámá sípí ayo tíní naní ayo tíní sogwí wanaríηíríní. Iníá ení oyá díηí tíní wé rónígfá ayo tíní wé mírónígfá ayo tíní eaaríηíríní. O ‘Ámá sípí ayo aiwí iníá wearí sogwí wanírí mepa oeni.’ yaiwiaríηímaní. Seyíné o xegí níaiwíyíné eηagí nání ámá segíyo tíní xepíxepá rónígfáyo tíní aiwí Goríxo yaríηípa axípi wéyo meríní. 46 Seyíné ámá díηí síxí seayígfáyoni díηí sípí níwirónáyí, ‘Nene e yaríηagwí nání Goríxo yayí níneairí amípí ayá tíηí bí neaiapínfáríní.’ ríyaiwiaríηoi? Oweoi! Ámá takísí nání nígwí nínearápiríná xixení mínearápi bí íwí nearáparígfáwa axípi díηí síxí uyígfáyoni díηí sípí níwiro nání ‘Goríxo amípí ayá tíηí bí míní wínfáríní.’ yaiwiaríηwáraní? Oweoi! 47 Ámá díxíyoni ófí e síηwí níwínírí yayí níwirínáyí, ‘Ámá wí yarígfáyí tíní xixení

mimóní múroaríḡwíni.’ riyaiwinaríḡoi? Oweoi! Ámá Gorixomi mǐxǎdǐpa yarǐḡǎyǎí aǐ axǐpǐ seyǎné yarǐḡǎpa enǐ e yarǐḡagǎ náni e miyaiwipani. ⁴⁸ Ayǎnǎni segǎ séno, anǎnamǐ ḡweaḡo wé rónǐḡǎ nimóniri ámá nanǎ ayo tǎni sǐpǐ ayo tǎni aǐ dǐḡǎ sǐpǐ nǐwirǐ nanǎ wiarǐḡǐpa seyǎné enǐ axǐpǐ e wirǎni.

6

Arǐrá nǐwirǎná epaxǐpǐ náni uréwapǐyǐḡǎ nǎnǐrǐni.

¹ “Seyǎné ‘Nanǎ owiimi.’ nǐyaiwirǎná ámá sǐḡwǎ nǐseanǐro weyǎ seamepǐrǐ náni wigǎ sǐḡwǎ anǐḡe dánǐ mǐwipani. Seyǎné e nerónáyǎ, séno, anǎnamǐ ḡweaḡo rǎwéná ayá tǐḡǎ wǐ seaipǎnǎfámani. ² Ayǎnǎni ‘Uyǐpeayǎyo arǐrá nǐwirǐ rǐpǐ mǐni owimi.’ nǐyaiwirǎnáyǎ, ámá sǐpǐ erǐ nanǎ erǐ yarǐḡǎyǎí ámá sǐḡwǎ nǐnanǐro weyǎ onǐmépoyǎnǐrǐ wigǎ ámá womǐ ‘Pékákǐ nǐra xámǐ nǐmea.’ nurǐrǐ óf erani, rotú anǎyorani, yarǐḡǎpa mepa éfǐrǐxǐni. Nionǐ nepa seararǐḡni. Ámá weyǎ numerǎnáyǎí ayǎ wigǎ wimónarǐḡǐpǐ rǐxa meaarǐḡagǎ náni rǎwéná Gorixoxo ayá tǐḡǎ bǐ wimǎnǐrǐ enǐpǐ meapǎrǎfámani. ³⁻⁴ ‘Uyǐpeayǎyo arǐrá nǐwirǐ rǐpǐ mǐni owimi.’ nǐyaiwirǎnáyǎ, wé núkaúni tǎni mǐwipani. Ná wúnǐ tǎni ínǐmǐ ikwisóǐrǐxǐni. Ínǐmǐ e nǐwirǎnáyǎ, ápo Gorixoxo sǐḡwǎ nǐseanǐrǐ rǎwéná yayǎ nǐseairǐ amǐpǐ ayá tǐḡǐpǐ xǐo seaipǎmǐnǐrǐ yarǐḡǐpǐ ananǐ nǐseaiapǎnǎfǎrǐni.

Gorixomi rixiñf nuriríná uripaxfpí nání uréwapiyiñf nánirini.

5 “Seyíné rípi ení Gorixomi xwiýfá ririmí niwiríná áamá sipí riri nañf riri yariǵfáyf áamá siñwí nínaniro weyf onímépayiniri ge ge áamá obaxí tñf e rotú añfyorani, óf osisagwíyorani, éf niroro Gorixomi xwiýfá ririmí wiarigfápa mepa éfirixini. Nioni nepa searariñini. E yaríná áamá siñwí niwiniro weyf numerínáyf ayf wigf wimónariñfpi rixa meeariñagfa nání ríwéná Gorixo ayá tñf bi wiminiri enfpi meapírfámani. 6 Seyíné Gorixomi xwiýfá ririmí niwiríná re éfirixini. Dixí añfyo ínimí nípawiri ówanf niyárimáná dixí ápomi ínimí dání ririmí wiríini. Seyíné ínimí dání nerfnáyf, Gorixo siñwí niseaniri ríwéná amípí ayá tñf xfo seaiapínfápi anani niseaiapínfáriní. 7 Gorixomi xwiýfá ririmí niwiríná áamá Gorixo nání majfáyf omí xwiýfá ririmí niwiríná ayá wí nira nuro ‘Nene e nerfnáyf, Gorixo arfá neainiñoi.’ niyaiwiro yariǵfápa mepa éfirixini. 8 Seyíné amípí wí nání dfwf nikeamóniro sini segf séno Gorixomi yariñf míwipa enáná o rixa xámi nijfá imóniñagi nání Gorixo nání majfáyf yariñf ayá wí niwia nuróná yariǵfápa mepa éfirixini. 9 Gorixomi xwiýfá ririmí niwiríná re urífirixini, ‘Negf ápoxini, añfnami ñweañoxini, “Áamá nñni joxini ñwíáoxi enagi nání wéyo orímépayi.” neaimónarini. 10 “Joxi xwioxfyo mímeámf níneari neameñwearfa nání oimónini.” neaimónarini. Añfnami amípí joxi “E oépayi.” simónariñfpi nání yariǵfápa nene

“Xwǎ́ rírími eni axǎ́pi e oyaneyi.” neaimónarini. ¹¹ Agwǎ́ sǎ́ riyi aiwá nani nání neaiapei. ¹² Ámá nene íwǎ́ neaíǎ́yo yokwarimǎ́ wíiarinwápa joxǎ́ eni nene yokwarimǎ́ neaii. ¹³ Ámá wí enǎ́ eánigǎ́rǎ́nirǎ́ iwamǎ́o owíwapǎ́yípoynirǎ́ sinwǎ́ mǎ́neanipanǎ́. Obo mǎ́mǎ́wiaikǎ́ neainigǎ́nirǎ́ awí neamenǎ́weáirǎ́xinǎ́. [Xwioxǎ́yo mǎ́meámǎ́ nǎ́neairǎ́ píránǎ́nǎ́ neamenǎ́weapaxoxǎ́ imónirǎ́ enǎ́ sǎ́xǎ́ eánipaxoxǎ́ imónirǎ́ ikǎ́nǎ́paxoxǎ́ imónirǎ́ enoxǎ́, íníná ayǎ́ joxǎ́nǎ́ enagǎ́ nání rarǎ́nǎ́. “E e imónǎ́wǎ́nigǎ́nǎ́.” neaimónarini.] Gorǎ́xomi rǎ́xinǎ́ nurǎ́rǎ́nǎ́ e urǎ́rǎ́xinǎ́. ¹⁴ Seyǎ́né ámá wí íwǎ́ seaíǎ́yo yokwarimǎ́ wíánáyǎ́, séno Gorǎ́xo, anǎ́namǎ́ nǎ́weanǎ́ seyǎ́néyá eni yokwarimǎ́ nǎ́seaiinǎ́nǎ́. ¹⁵ E nerǎ́ aǎ́ íwǎ́ seaíǎ́yo yokwarimǎ́ mǎ́wipa éánáyǎ́, segǎ́ séno eni seyǎ́néyá yokwarimǎ́ seaiinǎ́menǎ́nǎ́.

Aiwá nǎ́wǎ́ nǎ́nǎ́wirǎ́rǎ́nirǎ́nǎ́ epaxǎ́pǎ́ nání uréwapǎ́yinǎ́ nánirǎ́nǎ́.

¹⁶ “Seyǎ́né aiwá nǎ́wǎ́ nǎ́nǎ́wirǎ́rǎ́nirǎ́nǎ́ ámá sǎ́pǎ́ ero nanǎ́ ero yarǎ́gǎ́yǎ́ sǎ́mǎ́ nǎ́yǎ́miro yarǎ́gǎ́pa mepa éǎ́rǎ́xinǎ́. Ayǎ́ ámá sinwǎ́ nǎ́ranǎ́ro sǎ́mǎ́manǎ́ siyó xenáná ayǎ́ re yaiwipǎ́rǎ́ ‘O aiwá nǎ́wǎ́ nǎ́wirǎ́rǎ́nirǎ́nǎ́?’ oyaiwípoynirǎ́ emearǎ́gǎ́pa mepa éǎ́rǎ́xinǎ́. Nionǎ́ nepa re seararǎ́nǎ́, ‘Ayǎ́ ámá weyǎ́ onǎ́mépoynirǎ́ e nero wigǎ́ wimónarǎ́nǎ́pǎ́ rǎ́xa ámá weyǎ́ uméagǎ́ nání ayá tǎ́nǎ́ rǎ́wéná wimǎ́nirǎ́ enǎ́pǎ́ wí meapǎ́rǎ́amanǎ́.’ seararǎ́nǎ́. ¹⁷⁻¹⁸ Seyǎ́né aiwá nǎ́wǎ́ nǎ́nǎ́wirǎ́rǎ́nirǎ́nǎ́ ámá ‘O aiwá nǎ́wǎ́ mǎ́nǎ́weanǎ́nǎ́.’ yaiwipǎ́rǎ́ nání dǎ́ komǎ́xǎ́

ninïro sîmîmanjïyo wayí nîrónïro éríxîní. Seyíné yumí e nerínáyí, segí séno Gorixo síjwí nîseanîrî ríwéná yayí nîseairî ayá tîjîpî bî mîní nîseaiapînfárîní.

Amîpî ayá tîjîpî anjînamî otîpoyînírî uréwapîyîjîf nánîrîní.

¹⁹ “Xwíá tïyo amîpî ayá rîmîxarîjîpî wí ípîkwîyí xwîrîfá ikîxerî wí nigiyí kirî wí rîweaxwí imónïro nîkwîrî nîpáwîro íwí mearo epaxí enagi nánî wínî wínî nánî dîjîf nîmoro nîmeaayîro mîtipa éríxîní. ²⁰ Seyíné Gorixoyá síjwíyo dánî wé rónîjîf nîmónïro yumí ámáyo arîrá nîwirínáyí ayí seyíné amîpî ayá tîjîpî anjînamî awí eámeámîníjîf yárarîjîoi. E ípîkwîyí wí xwîrîfá ikîxerî nigiyí kirî rîweaxwí imónïro nîkwîro nîpáwîro íwí mearo epaxí mimónîní. ²¹ Segí amîpî nanjî ayá rîmîxarîgîfápi xwíá tïyo wejánáyí ayí xwíá tïyo nánî dîjîf mopîrfárîní. Anjînamî wejánáyí ayí e nánî dîjîf mopîrfárîní.

“Síjwí uyíwîníjîf imónîní.” uréwapîyîjîf nánîrîní.

²² “Segí síjwí ayí uyíwîníjîf imónîní. Síjwí tîní píráníjîf nanïro wé rónîjîf nerónáyí dîjîf nanjîní aumaúmî ninïro segí xwioxíyo wífáníjîf seaókiarîní. ²³ E nerî aí segí síjwíyo dánî íwí nánî nanîrónáyí segí dîjîf xwioxíyo síanîjîf yimîxárînarîjîoi. Dîxí xwioxíyo wífáníjîf óníjîpî sía nîyimîxîrínáyí ayí aga sía xaíwîníjîf yimîxárînarîjîoi.

Aiwá tîní aikí tîní nánî ududí winarîjîf nánî uréwapîyîjîf nánîrîní.

24 “Ámá wo ámá waúyá xínáíníjé nimónírí omíjé wiipaxé meníni. E nerínáyé wíomí dínjé sixé nuyirí wíomí dínjé peá nímorí nerí wíomí píráníjé ayá t́níní nixédírí wíomí peayé níwianírí eníjoi. Seyíné nígwíyíyá omíjé wíiaríjé níníjé nimóníro ‘Nígwé wí ḿnínímúropa oení.’ níyaiwirínáyé, Goríxoyá omíjé wíiaríjé woxíníjé imónípaxé meníni. 25 Nioní re seararíjé níní, ‘ “Aríge píráníjé ñweaniréwíní?” ḿrípá nero aiwá t́níní iniígé t́níní nípírí nání ududé mepa ero iyá aiké amípí waráyo yínípírí nání ududé mepa ero éfrixíní.’ seararíjé níní. Ayé rípi nání seararíjé níní. Segé dínjé jíayé aiwá nání moarígéyáyo seáyí e imónírí wará jíayé ení aiké yínarígéyáyo seáyí e imónírí enagí nání seararíjé níní. 26 Seyíné íjé nání dínjé mópoyé. Íjé aiwá íwéa urírí aiwá mirí anjéyo awí eámeámé yáírí mepa yarígéa aiwí segé séno Goríxo, anjé nani ñweaño nímerí aiwá ḿníní wíiaríjé ríní. Seyíné ‘Íjowa neamúronjoi.’ ríyaiwíaríjé? Oweoi. 27 Seyíné woxí, ‘Sepiá ámí bí oimónímíní.’ níyaiwirí ududé éoxí sepiá ámí bí imónaríjé rani? Oweoi. 28 Seyíné apí aí wí mepaxé imóníjagéa nání aiké nání pí nání ududé yaríjoi? Ará adowayé amíyo enjé náina nání dínjé mópoyé. Aníjé míní iyéa óf earí aiké yírí yaríjé rani? Oweoi. 29 E nerí aí nioní re seararíjé níní, ‘Ení ná negé ḿxé ináyé Soromono níkínírí okiyéa ní níní sáná adowayé apí t́níní xíxeni mímóníjé ní gíní.’ seararíjé níní. 30 Goríxo adowayé t́níní aráyo —Ará agwí enjéyo ananí níyoaro śfá wíyímí ŕfá íkeaárípírí ŕfá ríní.”

urijiniginí. Wiepisariñyí “Gorixo ará nání ayá s'wí muroariní.” oyaiwípoyiniri Jisaso e nuriri re urijiniginí, “Oxí apixíyíné, Gorixomi dñj onímiápi ikwíroarigfáyíné Gorixo adowayí tñní aráyo okiyánñj yarñjagi nání soyíné ení añipaxí aikí e seayírinfáriní. ³¹ Aiwá tñní iniigf tñní pí naniréwiniri ududf mepaní. Aikí ení pí yínaniréwiniri ududf mepaní. ³² Émáyt, áamá Gorixo nání majfáyí apí nípini nání anñj miní nero meañro yarigfáriní. E nerí aí segf séno, aññnamí ñweañ seyíné apí nípini nání seainaríná o ríxa ñj'fá imónñjagi nání seyíné axípi e mepa éfrixini. ³³ Amípi apí meámñiri nání mepa erí ‘Wé rónñj Gorixo yarñjpi nioní oimónmñini.’ ñiyaiwirí erí Gorixo xwioxíyo m'meámí ñineairí neameñweañfe páwirí nání amípi xfo wimónarñjpi erí nerínáyí, Gorixo ananí apí nípini ñisiinífarini. ³⁴ Ayínáni ‘Wíaríná aikí pí yínrane aiwá pí ñrane yaníwárani?’ ñiyaiwiro ududf mepaní. E neríná ududf s'fá wiyimi epírfáyí tñní nawíni axínáni ñikumixiro ayá wí ududf yarñjoí.

7

Píne meararigfá nání uréwapiyñj nánirini.

¹ “Gorixo seyíné ení xwi'yfá seamearíniginiri áamá wíyo xwi'yfá numearípa éfrixini. ² Seyíné áamá wíyo xwi'yfá umeararigfápa Gorixo ení xwi'yfá seamearínfáriní. Seyíné r'fá tññj numearirínáyí, Gorixo ení r'fá tññj seamearínfáriní. ³ Seyíné ‘f'wí amípi e mepaní.’ urigfápimi dání Gorixo apimi dání xwiríxí

seamenfáriní. Joxiyá fwi yarínfpi sínwíyo íróniñf wenagi aiwi misékínarínagíníñf díxí áamá imóníñf wo fwi onímiápi yarínfpi síyikwíníñf ηweañagi pí nání wínarínfíní?
 4 Íkíá író díxí sínwíyo wenána díxí áamá imóníñf woyá sínwíyo síyikwí ηweañagi níwíníro aríre ‘Orímeámíní.’ urarínfíní?
 5 Joxí nanf erí sípí erí yarínfoxíní, joxiyá ení író urf wenfpi xámí emí nímamónímáná sínwí pírániñf níwíníri oyá sínwíyo wenfpi ení ananí emí umamoríní. 6 “Segf memiá odípí xwírínwí osaxípíríxíníri odípí yaríne xwíá e mítarígfápa xwíyá nanf Goríxoyá ení áamá ‘Ayf pí pínerfani?’ yaiwiarígfáyf arfá níwírí aí ríwímíní mamopíríxíníri murípa éfíxíní. Síwí síwí nearopíríxíníri amípi nanf míní míwiarígfápa xwíyá Goríxoyá áamá arfá mívíáyf xeaníñf seaiapíríxíníri murípa éfíxíní.

Goríxomí ríxíñf urfíríxíníri uréwapíyíñf náníriní.

7 “Seyíné Goríxomí yaríñf níwíro segf seaimónarínfpi nání ríxíñf uráná o ananí míní seaiapínfáriní. Ríxíñf nuríri amípi wí o tíñf e dání píáníñf nerfná ananí meapírífáriní. Ríxíñf nuríri wáf e nírómáná wakwí óránáníñf éáná Goríxo ananí arfá nísírí añf ówaníniñf seaíkwíinífáriní. 8 Ayf rípi nání seararíníni. Áamá níní gíyí gíyí yaríñf níwírí wigf wimónarínfpi nání Goríxomí ríxíñf nurírnáyf ananí mearígfáriní. Yaríñf níwírí Goríxo tíñf e dání píáníñf nerfnáyf ananí mearígfáriní.

Yariñf n+wirí Gorixoyá wáf e éf nírómáná wakwí óránáninñf éáná o ananí anñf ówanñinñf wfkwiarñfñiní. Ayñnání ananí Gorixomí yariñf wiayífríxini. ⁹ Seyñné re éf ñwixapigfáyñné woxí dixí íwo aiwá nání ríxñf ríráná xewí sñjá reñfýf n+mearí umeaiarñfñraní? Oweoi! ¹⁰ Dixí íwo peyf nání ríxñf ríráná sidirf reñf n+mearí umeaiarñfñraní? Ayf ení ananímaní. ¹¹ Seyñné fwí néra warigfáyñné aiwí segf niaíwí ríxñf searáná amípí awiaxýf mñnñ wiarigfárñiní. E nerí aí segf séno, anñnamí ñweañoyf anñpaxfñiní. Gíyf gíyf ríxñf uráná amípí nanñpñ ananí mñnñ winigñiní. ¹² Seyñné ‘Ámá e oneaiípoyf.’ nñyairñnáyf, seyñné ayo ení axfñpñ e wiirfñiní. Nwí ikaxf Moseso nñrñrñ eañfñpñ tñnñ xwíyáfá wáfá rókiamoagfáwa nñrñro eagfápñ tñnñ apñ e rñnññagí nání rarññiní.

fwí inññfyaú nání uréwapñññf nánñrñnñ.

¹³⁻¹⁴ “fwí onigf inññfñkwñnimí páwianñro éfríxini. Ayf rñpñ nání seararññiní. fwí rfwéná Gorixo xeanññf winfa nání inññfñyi óf xwé inññagí nání ámá obaxf Gorixo nání dññf mñmó ayimí nñpáwiro wigf dññf tñnñ néra warññoi. Ayñnání seyñné óf Gorixo rfwéná dññf anññf íníná ñweañfñfa nání seaiapññfa nání onigf inññfñkwñnimí páwipñrñ nání anññf minf o rññfñpimí nñxñdñro éfríxini.

“Ámá íkññññf imónññoi.” uréwapñññf nánñrñnñ.

¹⁵ “Mimónf wáfá rókiamoarigfáwa wigf dññf ínñmñññyf sfwí sayf sñ roarññf yapñ nimónñmáná aiwí seyñné tñámñnñ nñbirñná sipñsipñ yapññññf

awayini yariḡfápa nimónimi seaímeapíríárini. Ayínáni siḡwí t́ni eríini. ¹⁶ Seyíné íkíá naḡ wéína niwiniḡríná ‘Ana naḡínarini.’ riro sipí wéína niwiniḡríná ‘Ana sipínarini.’ riro yariḡfápa sipí imóniḡí mimóní wíá rókiamoariḡfáwa yariḡfápi niwiniḡríná ‘Yapí riḡneaíwapiyaríḡoi? Nepa Goríxoyáowamani.’ yaiwíríxini. Ámá yapí seyíné seaíwapiyaníro bíáyí ekiríkwíniḡí imóniḡoi. Wainí sogwí ekiríkwíyo daríḡfáraní? Oweoi! Íkíá pikí sogwí eḡwíxíyo daríḡfáraní? Oweoi! ¹⁷ Ripí ení axípirini. Íkíá naḡyí sogwí naḡ wearíḡrini. Sipíyí sogwí sipí wearíḡrini. ¹⁸ Íkíá naḡyí sogwí sipí wepaxí mimónini. Sipíyí sogwí naḡ wepaxí mimónini. ¹⁹ Íkíá níni sogwí naḡ miwéyí nídikáriro ríá ikeaarariḡfáraní. ²⁰ Ayínáni seyíné íkíá sogwíyo niwiniḡríná niḡfá imónariḡfápa sipí imóniḡí mimóní wíá rókiamoariḡfáwa yariḡfápi niwiniḡríná ‘Goríxoyáowamani.’ yaiwíríxini.

Goríxo “Joxí nání nioní majíárini.” uriniḡniḡí uréwapiyiniḡnánirini.

²¹ “Ámá Jisasomi “Ámináoxini, Ámináoxini” urariḡfá níni xegí xano, aḡnami ḡweaḡo xwioxíyo miḡeámí nerí píraníḡí umenḡweaníe páwipíríárini.’ miyaiwipani. Ámá xíto wimónariḡípi xídaríḡfá ḡiyí ḡiyí, ayíni nípáwiro ḡweapíríárini. ²² Síá Goríxo ámá níyoní mí ómómíxímí eníáyimi ámá obaxí re nírayipíríárini, ‘Ámináoxini, Ámináoxini, nene yoí joxiyáyo dání xwíyíá wíá rókiamoagwáraní.’

niniriro ‘Yoŋ joxiyáyo dání imfó mixf umáinowáragwáriní.’ niniriro ‘Yoŋ joxiyáyo dání emimf obaxf wíwapiyagwáriní.’ niniriro epírfá enagi aiwi ²³ ámá niyfya síhwf anigfe dání re urimfáriní, ‘Seyfne nání nioní nijfá wí mimóniní. Rikikírfó yarigfáyfne nioní pfní niníwiárimí úpoyí.’ urimfáriní.

Anf mirarigfíwaú nání uréwapiyiní nániríní.

²⁴ Ámá gíyf gíyf nioniyá xwiyfá rípi arfá ninirí xixeni e ninixfdirfnáyf ayf ámá síŋá anf nimirfná dínf píraniníf neŋwiperí xwfá nímiga níwerí síŋá piará ínimi yapinínfnamí dání síŋá piará anf mtrnfpí e dání níkkíróa niyapirí mirarínóniníf imóniní. ²⁵ Iníá earí inígf waxf xwé weapirí rfwípi erí nerí aiwi aniwá síŋá ínimi yapinínfnamí dání níkkíróga yapinínagí nání mikkwíerómioanínigíní. ²⁶ Ámá gíyf gíyf xwiyfá nioní rarínfpí arfá níniro aí xixeni mepa nerfnáyf ayf ámá síŋá anf nimirfná majímajfá níkarínirí iníkiyo seáyí e dání síŋá níkkíróa niyapirí mirarínóniníf imóniní. ²⁷ Iníá earí inígf waxf weapirí rfwípi erí yarfná aniwá níkwíerónowirí rfwf níra piéronínigíní.” Jisaso e nurirí ²⁸⁻²⁹ xwiyfá apí nípní ríxa níra núísáná enáná ámá e epíroyf egfáyf o ŋwf ikaxf eáninífpí mewegfáwa uréwapiyarigfápá muréwapiyí nénf tfnóniníf uréwapiyarínagí nání ududf néra ugáfawixíní.

8

Peyíyf imóniníf womí naní imixiní nániríní.

1 Jisaso nuréwapiyíísáná d'w'f m'ñ'fyo dání weaparíná ox'í ap'ix'í niaíw'f obax'í númí weaparíná re eñ'ínig'íní. 2 Ámá pey'y'f imón'ñ'f wo n'íbirí n'íwímearí m'ñ'f xw'fáyo n'íkw'rorí re ur'ñ'ínig'íní, “Ámínáox'íní, jox'í nion'í nán'í ‘Nañ'f owim'x'm'íní.’ n'iyaiwir'íná anan'í nañ'f nim'x'paxox'ir'íní.” ur'fagi 3 Jisaso wé f'epá n'íwir'í seáy'í e n'íwikwiár'ír'í “‘Jox'í nañ'f oimón'íní.’ nimón'ar'íní. R'íxa nañ'f imóne'í.” uráná re eñ'ínig'íní. Pey'y'f imón'ño nañ'f imón'fagi 4 Jisaso re ur'ñ'ínig'íní, “Jox'í nion'í nañ'f sim'x'fáy'f nán'í amíná nur'í ámáyo áwan'f mur'ipan'í.” nur'ír'í ámá o Moseso eñ'íná ñw'f ikax'í rag'f'p'í mé ámáyo xewan'ño áwan'f nura emen'ig'ín'ír'í e nur'ír'í ám'í re ur'ñ'ínig'íní, “Amíná apax'f'pán'ñ'f imón'ig'fáwa t'ñ'f e nán'í nur'í wom'í s'íwá n'íwin'ír'í nañw'f r'ídiyowá nán'í neg'f ar'fo Moseso eñ'íná sekax'f nearag'f'y'f b'í m'ín'í w'ír'íx'íní. Gor'íxo nán'í r'ídiyowá siár'ír'í jox'í nañ'f imón'f'f'p'í nán'í áwan'f r'ír'í oen'ír'í m'ín'í w'ír'íx'íní.” urowár'ñ'ínig'íní.

Poris'f woyáy'f wom'í nañ'f im'x'ñ'f nán'ír'íní.

5 O añ'f yo'f Kapaneamiyo rémóáná wauy'f poris'f amíná imón'ñ'f wo n'íwímearí waun'f r'íx'ñ'f nur'ír'í 6 re ur'ñ'ínig'íní, “Ámínáox'íní, g'f inók'ín'ñ'f nimón'ír'í om'ñ'f niiar'ño eñ'f n'ín'í s'íwím'f ner'í n'íwer'í r'ín'ñ'f xw'é winar'íní. Anan'í nañ'f im'x'ir'é'íní?” ur'fagi 7 Jisaso re ur'ñ'ínig'íní, “Anan'ír'íní. Nion'í nur'í nañ'f im'x'm'f'íní.” ur'fagi aí 8 poris'f amíná imón'ño re n'iyaiwir'í “Poris'f wa nion'í ín'm'í nur'f'ñ'ñ'f'pa s'im'x'f'y'f en'í Jisasom'í ín'm'í wur'f'ín'íní.” n'iyaiwir'í re

urijiniginí, “Ámináoxiní, nioní áamá wé róninjí joxí tñní xixení mimóninjagi nání joxí gí anjyó íwiapipaxí mimóniní. E nerí aí joxí re dání ‘O naní oimóniní.’ ráná gí omíinjí niaríño naní imóniníñoí. ⁹ Ayí rípi nání seararíjiní. Nioní ení áamá omíinjí ‘Ayí ayí ei.’ nírarijíáwami ínimí wuríninjíní. Nioní ení porisí wa ínimí nuríníñoí. Womí ‘Joxí anj uí.’ uráná sa ananí arfá nínirí waríjíriní. Womí ‘Bei.’ uráná sa xixení baríjíriní. Gí inókíninjí niaríinjí womí ‘E ei.’ uráná xixení yaríjíriní.” uríagi ¹⁰ Jisaso arfá e níwirí nání ududí nerí áamá xíomí númí waríjíáyo níkinímónirí re uríiniginí, “Isíreriyíné woxí áamá ro dínjí seáyí e nínikwírorí yaríjípa xixení e dínjí míníkwíroaríinjagi síñwí raníjíní. ¹¹ Nioní re seararíjiní, ‘Áamá Goríxo xegíyí xwioxíyo míméámí nerí píraníinjí umenweañáná éamá obaxí sogwí íwiaparíinjímíní ñweagíáyí tñní sogwí wearíinjímíní ñweagíáyí tñní níbíro segí arfowa Ebíríamo tñní Aisako tñní Jekopo tñní nawíní aní níñwearo aiwá nípíríáríní. ¹² E nerí aí Isíreriyíné, Goríxo anjipaxí xwioxíyo míméámí níseairí seamenweapaxíyíné Goríxo menweanfe dání sfá yiníjmí seamoaiáná e dání míméníñwí ayíkwí mísearínfá enjagi nání ñwí earo maní síwí ríkwíníro epíríáríní.’ seararíjiní.” nurírí ¹³ wauyí porisí áamíná imóníñomi re uríiniginí, “Díxí anj uí. Joxí ‘O e epaxoríní.’ níniaiwírí dínjí níkwíroaríjípi xixení ríxa oimóniní.” uowáraná axíná xegí omíinjí wíiaríño ríxa naní imóníiniginí.

Pitaomi xineagwími nanj ímíxíñf nánirini.

14 Jisaso Pitaoyá anjyo nípawirfná wenñf étyf wñññinigini. Pitaomi xineagwí wará rfá pirf wiarñagf íkwianwtyo sá riyí wenagf nñwññirññ 15 wé seáyi e ikwiáráná re enññinigini. Rfá pirf pñni wiáráná nñwiápññmearñ Jisasomi aiwá nñxerñ wñññinigini. 16 Ríxa sogwñ wéáná ámá e dánjtyf wigñf ámá imfó dññf xixéroarññtyf obaxñf o tññf e níméra nñbiero wáráná oyá xwiyfá tññi mñxñf umáñnowárayirñ simñxñtyf nññi enñ píráñññf imñmñximñf erñ enññinigini. 17 Gorñxoyá xwiyfá wñfá rókiamoagñ Aisaiayoñ rñññño ámá xegñ xiáwowayá xwñfá piáxtyo dánñ iwiaronfó nánñ xwiyfá nñrññ eaññf rñpñ, “Xewanñño negñf simñxñtyf tññi uraññf tññfátyf tññi nanjñf imñmñximñf enñfárññi.” rñññfñpñ rñxa xñxenñ imónññi nánñ Jisaso e enññinigini.

Ámá “Oríxñdaneyñ.” urñgñfá nánirini.

18 Jisaso ámá oxñf apñxñf obaxñf omñf íkwíkwierñf wiarññagñfá nñwññirññ xegñf wiepñsarññowamñf sekaxñf re urñññinigini, “None ipíwámñf jñfárñwámñf dánñf xemoaññf nánñf ewéyo pñxemoánñpoyñf.” urarñfná 19 ñwñf ikaxñf eánñññfñpñf mewegñfátyf wo nñbírñf re urñññinigini, “Nearéwapñyarññoxññf, aññf amñf gñmñf gñmñf nánñf úáná nionñf númñf rñxñdñmemñfárññi.” urñfagñf 20 o re urñññinigini, “Sñfwñf sayñf sá wenñfá nánñf sññá sirññrñkñf tñññfññi. Inñf enñf sá wenñfá nánñf nñyínñf tñññfññi. E nerñf aí ámá imónñññáonñf sá wémñfá nánñf aññf wñf menññi.” urññññinigini. 21 Xegñf wiepñsarñññtyf ámñf wo re urññññinigini, “Ámññnáoxññf, gñf ápo tññf nñññweaññsáná o rñxa péáná xwñfá nñweyárññmonñf

númi rixídimemfa nání ananirani?” uríagi aí
²² Jisaso áamá xíomi díñf m+wikwíroarigfáyf
 nání re uríñiniginí, “Xegf piyf wfa xwfa
 weyárfírxinirí sñwí n+winirí nioní númi
 nixídei.” uríñiniginí.

*Ipí imeamfkwf yaríñfpí samíñf imíxíñf
 nániríní.*

²³ E nurími ewéyo píxemoánána xegf
 wiepísaríñowa ení nípíxemoáníro ipíyo oríwámí
 dání nání nimeámí waríná re eníñiniginí.
²⁴ Ríwípí xwé nerí iniígf imeamfkwf neríná
 ríxa ewépa m+wiáromínirí yaríñagi aiwí
 Jisaso sá maiwí wenagi ²⁵ wiepísaríñowa nuro
 saiwiárf n+wiwo re urígfawixíní, “Ámínáoxíní,
 ríxa níneamíwiáropaxíríní. Arírá neaií.”
 uríagfa ²⁶ o re uríñiniginí, “Díñf onímiápi
 níkwíroarigfóyfné pí nání wáyf seainaríní?”
 nurími n+wiápnímearí re ríñiniginí, “Imíñf tñí
 iniígf tñí samíñf oweáríní.” ráná re eníñiniginí.
 Imíñf pñí wiárrí iniígf wiñwí mé ríwoárrí
 nerí ñíñífa imónáríñiniginí. ²⁷ Níñífa imónárfagi
 n+winíro re ríñígfawixíní, “Pí ámaoríani? Imíñf
 tñí iniígf tñí arífa n+wirí samíñf weárfáyoí.”
 ríñígfawixíní.

*Ámá imíó xixéoarigfíwaúmi m+ixí umáñíñf
 nániríní.*

²⁸ O tñí xegf wiepísaríñowa tñí oríwámí dání
 áamá yoí Gadarayf añyf tñf e níwiékñímearo
 ewéyo dání ayoáána áamá imíó díñf xixéoaríñf
 waú —Awaú imíó nimónírí sayf e ronagí nání
 áamá óf ayimí m+pwarígfáríní. Awaú xwáripá

ámá tayarigfá tñj aṅwí e dání n̄biri nawíní órórí n̄niro ²⁹ xwamiání re urigfísixíní, “Niaíwí Gorixoyáoxíní, joxí pí neaimíníri baríñíní? Gorixo r̄wéná r̄n̄ñj̄ neaiapínfá s̄n̄i eṅáná joxí r̄n̄ñj̄ neaiap̄imíníri r̄ibaríñíní?” nur̄iro ³⁰ od̄ipí obaxí b̄i ná j̄fami n̄irómáná aiwá naríñagfá n̄iw̄n̄iro ³¹ r̄ix̄ñj̄ re urigfawixíní, “Joxí m̄ix̄f n̄ineamáin̄r̄fnáyí, od̄ipíyo ox̄xérópoȳn̄r̄i s̄ñwí neanei.” ur̄agfá ³² o “Emani!” ur̄agí áamá awaúmi p̄n̄i n̄wiár̄im̄i od̄ip̄ipimi x̄xéróáná re eṅñigíní. P̄iman̄j̄ m̄iwiáron̄j̄m̄i aṅñn̄i imeḡn̄i wéfáyí ipíyo igwíá nuyíroo iniḡf n̄namiro piyí egfawixíní. ³³ Piyí éagfá od̄ipí awí mearoarigfáwa s̄ñwí e n̄iw̄n̄im̄i wigf aṅj̄ apim̄i nání m̄r̄f̄ nuro od̄ipí iniḡf namíf̄ap̄i t̄ñn̄i áamá imfó x̄xéroarigfíwaú eni nan̄j̄ imón̄iri éf̄p̄i t̄ñn̄i nání rep̄iyí wíáná ³⁴ áamá ox̄f̄ ap̄ix̄f̄ n̄ñn̄i aṅj̄ apim̄i dán̄j̄yí Jisasom̄i wímean̄iro nání nuro om̄i n̄iw̄n̄iro r̄ix̄ñj̄ “Joxí neneýá xwíá re p̄n̄i n̄ineawiár̄im̄i wí e nání uí.” urigfawixíní.

9

Áamá eṅj̄ n̄ñn̄i s̄iwím̄f̄ eṅom̄i nan̄j̄ im̄ix̄ñj̄ nán̄ir̄in̄i.

¹ Jisaso ewépami n̄ip̄ixemoán̄r̄i n̄ñweari n̄imeám̄i or̄iwám̄i dán̄i n̄ixemoaur̄i xegf̄ aṅj̄ ñweaar̄ñj̄pimi n̄rémor̄i ñweañáná ² re eṅñigíní. Áamá wa áamá eṅj̄ n̄ñn̄i s̄iwím̄f̄ eṅj̄ wo íkwiaṅwíyo n̄it̄máná n̄imeám̄i báná Jisaso awa “O anan̄i nan̄j̄ neaim̄ix̄yipax̄r̄n̄i.” n̄iyaiwiro x̄f̄om̄i d̄ñj̄ w̄kw̄roaríñagfá n̄iw̄n̄ir̄i eṅj̄ s̄iwím̄f̄ eṅom̄i re ur̄ññigíní, “Áamá rox̄n̄i, joxí ayá s̄wí

míríropaní. Íwí joxí yaríñpí ríxa yokwarímí síáríní.” uráná re eníñiginí. ³ Nwí ikaxí eáníñpí mewegíáwa wígí xwioxíyo dání díní re nípíkíga ugíawixíní, “Ámá ro ‘Goríxo yaríñpí epaxoníríní.’ níyáiwírí níríríná Goríxomí ríperírí umearíní.” Íníní dání díní e yáiwíaríñagíá nání ⁴ Jisaso díní adadí níwírí níjía nímonírí re uríñiginí, “Pí nání segí díníyo dání ‘O Goríxomí ríperírí numerí yaríní.’ níaiwíaríñóí? ⁵⁻⁶ Nioní ení síwímí enómí ‘Díxí íwí yaríñpí ríxa yokwarímí síáríní.’ uráná soyíné ‘O néní tíñoríani?’ níaiwípíríréoí? Omí ‘Naní nímonírí níwíápínímeámí aní uí.’ uráná soyíné ‘O néní tíñoríani?’ níaiwípíríréoí? Íwí yaríñpí yokwarímí níwíiríná íníní imóníñagí nání e yáiwípaxí mímoníní. E nerí aiwí ámá imóníñáoní nání ‘O xwíá tíyo níñwearíná ení íwí yaríñpí yokwarímí wíiní nání néní tíñoríani?’ níaiwípírí nání síñwí nanípoyí.” nurírí ámá ení níñí síwímí enómí re uríñiginí, “Joxí níwíápínímearí díxí íkwíañwí níxopemíxírí nímeámí uí.” uráná ⁷ o níwíápínímeámí xegí aní e nání uníñiginí. ⁸ Xegí aní e nání úagí oxí apíxí e epíroyí egíáyí síñwí e níwíníro nání díní níyeawáíro “Goríxo ámá ro néní tíñóníñí wímíxíñíríani?” níyáiwíro xíomí yayí seáyímí dání umegíawixíní.

Matíyuomí “Níxídeí.” uríñí náníríní.

⁹ Jisaso e píní níwíarímí nuríná ámá wo xegí yoí Matíyuoyí ríníño takísí nání nígwí uráparígíá opisí aníyo riwo ñweañagí níwínírí

re uriniginini, “Nioni nixidimeirixini.” urifagi o niwiapinimeari numi uxidiniginini. ¹⁰ Jisaso xegf wiepissarinjowa tfini anj Matiyuoya nani nuro aiwa narina ama takisi nani nigwf uraparigfayf tfini fwf arki yarigfa winiyf tfini omi niwimearo nawini aiwa narinagfa ¹¹ Parisiowa sinjwf e niwiniro xegf wiepissarinjowami re urigfawixini, “Segf searwapiyarinj ro pi nani ama takisi nani nigwf nearaparigfa tiyf tfini fwf arki yarigfa tiyf tfini nawini ninjwearo aiwa narinjo?” urifagfa ¹² Jisaso arfa e niwiri xewaninjo nani “Ama fwf yarigfayo arira wiminiri nani weapinjorfanini?” oyaiwipoyiniri ewayf ikaxf re uriniginini, “Ama simixf miyarigfayf xwirf tinf e nani warigfarani? Oweoi, simixf yarigfayfni xwirf tinf e nani warigfarini. ¹³ E neri ai soyne nuro xwiyfafa enina wfa rokiamoagf Xoseao niriri eanj ripi, “Ridiyowanini Gorixonini nani nifrixini.” minimonarinini. “Ama wiyoy nani ayá nurimixiro arira wifrixini.” nimonarinini. niriri rfwaminj eanj apimi fa niroro nijfa imonipoyi. Ayf ripi nanirini. Ama ‘We roninj yarinjwaenexini.’ yaiwinarigfayo ‘Nioni taminini bipoyi.’ urimirinini nani weapinjamani. ‘fwf yarinjwaenexini.’ yaiwinarigfayo nani weapinjarinini.” uriniginini.

“Dixf wiepissarinjyf aiwa njwfa minjwirarinayarinjoi.” urigfa nanirinini.

¹⁴ Jono wayf numeaiwa warinjoya wiepissarinjowa Jisaso tinf e nani nibiro re urigfawixini, “None tfini Parisiowa tfini Gorixoi none nani yayf owininiri aiwa njwfa njwirarinayarinjagwi

aiwí dǐxí wiep̄sar̄iŋowa pí nán̄i aiwá ŋwá m̄iŋwirár̄iní yar̄iŋoi?” ur̄faḡfa ¹⁵ Jisaso xewan̄iŋo nán̄i “Omi wa n̄ip̄ikimáná enáná wiep̄sar̄iŋyí d̄iŋí sipí n̄iwir̄ná aiwá ŋwá ŋwirár̄inip̄ír̄ár̄iní.” oyaiwípoȳin̄ri ewaȳ xw̄iyá re ur̄iŋin̄iḡin̄i, “Ámá ap̄ixí s̄iŋí meáo xegí ámá imón̄iḡáyí t̄n̄i ŋweanáná o nán̄i d̄iŋí sipí wipaxí men̄in̄i. E nero aí ámá wa omi an̄n̄imixáná íná aiwá ŋwá ŋwirár̄inip̄ír̄ár̄iní.” ur̄iŋin̄iḡin̄i. ¹⁶ “Xw̄iyá Parisiowa nearéwap̄iyar̄iḡáp̄i t̄n̄i Jisaso s̄iŋí nearéwap̄iyar̄iŋp̄i t̄n̄i kum̄ixipaxí mimón̄in̄i.” oyaiwípoȳin̄ri ámi ewaȳ ikaxí nur̄ri re ur̄iŋin̄iḡin̄i, “Ámá wigí sor̄fá axen̄iŋagi n̄iw̄in̄iróná rap̄rap̄ s̄in̄i mik̄ikar̄in̄iŋí b̄i n̄imearo ur̄í óf̄ in̄iŋúm̄i n̄ip̄r̄oro gwí kiwear̄iḡámani. E ner̄ináyí, iḡfá eánáná rap̄rap̄ s̄iŋí p̄r̄óf̄ap̄i n̄ik̄ikar̄in̄ir̄ná urú xwé naxega un̄fár̄in̄i. ¹⁷ Rip̄i en̄i ámá iniiḡí wainí s̄iŋí memé wará s̄ixí ur̄f̄wám̄i iwaj̄fá yar̄iḡámani. E ner̄ináyí, memé wará s̄ixf̄wá núp̄iyin̄ir̄ná iniiḡí wainí pur̄i s̄ixf̄wá xwir̄fá ik̄ixén̄ri e en̄iḡin̄i. Wainí s̄iŋíyí memé wará s̄ix s̄iŋf̄wám̄i yíánáyí, wará t̄n̄i iniiḡí t̄n̄i n̄ip̄iaún̄i nan̄í en̄iŋoi.” ur̄iŋin̄iḡin̄i.

Ap̄ixí ragí an̄iŋí p̄war̄iŋí wími nan̄í im̄ix̄ir̄i miái pen̄í wími nan̄í im̄ix̄ir̄i en̄í nán̄ir̄in̄i.

¹⁸ Jisaso xw̄iyá ap̄i s̄in̄i e urar̄ná re en̄in̄iḡin̄i. Judayíyá rotú an̄í mewen̄í wo n̄ib̄ir̄i Jisaso s̄ikw̄í t̄iŋí e m̄iŋí xw̄fáyo n̄ikw̄ror̄i re ur̄iŋin̄iḡin̄i, “Gí miái r̄ixa pear̄in̄i. E ner̄i aí joxí n̄ib̄ir̄i

wé seáyí e wikwiáráná nanjé oeni.” urfagi ¹⁹ o niwiápínimeari númí nurí wiepísariñowa ení nawíní waríná ²⁰⁻²¹ re enjíniginí. Apixé wí —Í xegé ragé aníñé pwaríná xwiogwé wé wúkaú síkwé waú múronjíríní. Í “Nííní oyá iyfáyoni amát níroníríná nanjé imónimíníyírfani?” níyaiwia níbirí ríwíyo níronapimáná Jisasoyá iyfáyo sírwé jé amát róníñiginí. ²² Amát róníagi Jisaso níkinimónirí ímí síñwé níwinirí re uríñiginí, “Gé ineyí, ayá síwé míríropaní. Jíxí dínjé nínikwíroríñípimí dání erfíkiemeánííní.” uráná í ríxa nanjé imóníñiginí. ²³ Jisaso e dání nurí rotú añé mewenoyá añé e níremorí oxé apixé epíroyé níyárimáná ñwapé ríro webfí ríro nero yaiwíñjé yaríñagfa níwinirí ²⁴ re uríñiginí, “Ríxa peyeápoýí. Miái píyé meníní. Sa sá wentí.” urfagi ayé rípfá nuríro yaríñagfa aí ²⁵ níní miái ténjé e píní níwiárimí ríxa nípeyeámáná enjáná o nípáwirí miáímí wéyo fá nímaxírírí mfeyoááná re enjíniginí. Miái wiápínimeañiginí. ²⁶ Í wiápínimeágé xwíyfa o éfpé nání xwíyfa añé níyoní rínárimenjíniginí.

Síñwé supárigfí waúmí nanjé wímíxíñé náníríní.

²⁷ Jisaso e dání waríná amá síñwé supárigfíwaú númí nuxídírí rfaiwá re urígísisixíní, “Negé míxé ináyé Depitomí xiáwoxíní, yawawi ananí wá yeawianiréíní?” nurírí ²⁸ o ríxa añíyo nípáwirí ñweañagé awaú ení nípáwirí wímeááná Jisaso yaríñjé re winjíniginí, “Awagwí dínjé nínikwírorí ‘O ananí síñwé supárigwíyí nanjé yeaimíxípaxoríní.’ ríníaiwiaríñjé?” urfagi awaú

“Oyi, Ámináoxini, joxi e epaxoxirini.” uríagfi²⁹ o egí siñwíyo wé ía nuxiriri re uriniginini, “Awagwí diñí níkwíroarigfípa xixeni oimónini.” uráná re eniginini.³⁰ Awaú siñwí noxoari anigfisixini. Siñwí noxoari aníagfi Jisaso aríá jiyikí nori re uriniginini, “Awagwí nioni eaiápi áamá wíyo áwaní murímepa éisixini.” uríagi aí³¹ awaú o tñí e dání nuríná xfo wífpí nání ami ami repiyí níwia emegfisixini.

Maní pírónarini womi naní wimixini nánirini.

³² Jisaso e dání waríná áamá wí wigí áamá imfó diñí xixéronagi nání maní pírónarini wo Jisaso pwarine nání nímeámi níbiro wáráná³³ o imfóyo mixí umánowaráná maní pírónarago ríxa xwiyá rarinagi oxí apixí e epíroyí egfáyí siñwí e éagi níwiniro ududí nero re níra ugíawixini, “Aga enína enína aiwí Isirerene áamá wo e yarinagi winagwámani.” níra úagí aiwí³⁴ Parisiowa re rigíawixini, “Obo, imfóyo umenweanoyá diñí tñi mixí umánowárarinirini.” rigíawixini.

Jisaso áamá nání wá wianini nánirini.

³⁵ Jisaso Judayíyá aní xwéyo tñi onímiáyo tñi nemeíná wigí rotú aníyo nípawiri uréwapiyemeri xwiyá yayí winipaxípi — Apí Goríxo áamá xfo xegí xwioxíyo nímeámí nerí píranini umenweanípi nání rininipirini. Apí nání wáf urímerí áamá simixí xixegíni yarigfáyo tñi uraní xixegíni imónigfáyo tñi naní imímixímí wiemerí neríná³⁶ áamá oxí apixí epíroyí egfáyí sipísipí xiáwo mayí

neríná úrapí nero diŋf sımıgwáfá niyinırónıŋf wiároárinarigfápa yarıŋagfa niwiniri wá niwianiri ³⁷ áamá xwiyfá Gorıxoyá wáf urımepfıra nánı obaxf mimónıŋagi nánı xegf wiepısarıŋıyo re urıŋıniŋıni, “Aiwá omıŋıyo pırıpırf inarıŋagi aiwi áamá nimipfıra nánı obaxf menini. ³⁸ Ayınanı Gorıxomı rıxıŋf re urıpoyı, ‘Áamá aiwá api rımiipfiri nánı dıxıf omıŋf tıŋf e nánı uowáfırxini.’ urıpoyı.” urıŋıniŋıni.

10

Wáf wurımeiarıgáfáwami eŋf sıxf weámıxowáfırxıni sekaxf urıri eŋf nánırxıni.

¹ Jisaso xegf wiepısarıŋf wé wúkaú sıkwf waú awami “Awı eánıpoyı.” nurımáná awa áamá imfó diŋf xıxéroarıŋıyo mıxf umáınowáıro áamá sımıxf xıxegfıni yarıgáfáyo tını uranf xıxegfıni imónıgáfáyo tını naŋf imıxıro epaxf imónıfırxıni eŋf weámıxowáfırxıniŋıni.

² Xegf wáf wurımeiarıgáfáwa, wé wúkaú sıkwf waú imónıgáfáwa wıgıf yoı rowarini. Xámiŋo Saimonorini. Ámi yoı bı Pitaoyı wıriniŋorini. Xegf xogwáo Adıruorini. Sebediomı xewaxowáu Jemiso tını xogwáo Jono tınırxıni. ³ Piripo tını Batoromuo tınırxıni. Tomaso tını Matiyuo tını —O takıf nánı niŋwf urápagorini. O tınırxıni. Arıpiasomı xewaxo Jemiso tını Tadiaso tınırxıni.

⁴ Saimono —O áamá “Émayı mıxf oxfdowáraneyı.” rarıgáfáyf tını nawını nıkumırxıni eameagorini. O tını Isıkariotı dıŋf Judaso —O Jisaso nánı mıyf urıŋorini. O tınırxıni. ⁵ Jisaso wé wúkaú

sikwí waú awami nurowáriríná sekaxí nuriri re uriniginini, “Soyíné nuróná émayá anj tñmimi mupani. Samariayí —Ámá ayí Judayí tñ xepixepá rónarigíáyirini. Ayíyá anjyo nání eni mupani. ⁶ Soyíné negí Isireriyí — Ayí sipisipí xiáwo píraninj mímearíná ami ami uniamoarininj imónigíáyirini. Ayí tñj e nánini úpoyí. ⁷ Soyíné nuróná wá re urimerini, ‘Gorixo xío xegí xwioxíyo míméamí níneari neamenjweani anwi ayo enagi nání segí íwí yarigíápi ríwímimi nimamoro nisaniro njweárixini.’ urimero ⁸ ámá simixíyo nanj imimiximí ero ámá péfáyo dñj sixí numimoro saiwiarí wiro ámá peyíyí tígíáyo wigí wará nanj wimixiro imíó dñj xixéoarinjyo mixí umáinowáiro emérixini. Soyíné nioni enj eáninj anipá enj seaeámixowáríáyí nání soyíné ámá simixíyo nanj imimiximí niwiríná nigwí nání muripa nero sa anipá nanj imimiximí wírixini. ⁹ Soyíné niwaniro neríná nigwí sixí ímoarigíáyo nigwí xwéraní, onimiáraní, nímearo sixí nímero níméamí mupa ero ¹⁰ íá árupianj aí tñ nimanimi mupa ero iyíá wúkaú raiwakíyí mepa ero sikwí sú niyiniro aiwí ámí waú mímepa ero xoyíwá nimaxirimi mupa ero érixini. Ayí rípi nánirini. Ámá arirá wiarigíomi anani aiwá mimi wiarinjagía nání soyíné eni aiwá anani seiapipíríá enagi nání amipí níméamí mupa érixini. ¹¹ Anj xwé bimirani, onimiá bimirani, nírémoríná ámá anj apimi njweagíáyí ámá go go íwí amipí miyarinjomi niwiniríná oyá anjyo nipáwiro anj

apimi píní nîwiárîmî upírîfná nánî o tîníni wéírîxîní. ¹² Ámá ‘O tîní oweaneyî.’ yaiwífoyá aḡíyo nîpáwirîfná ayo yayí nîwîro ‘ “Gorîxo píránîḡí oseamenti.” neaimónarîní.’ uríírîxîní. ¹³ Ayí enî yayí nîseairo segí píné arfá seaipírî nánî wimónánáyí, soyíné yayí nîwirîfná uríápi ananî ‘Xe oimónîní.’ yaiwírîxîní. Ayí e mîseaiipa seaíanáyí, soyíné yayí nîwirîfná uríápi ‘Anîpá oimónîní.’ yaiwírîxîní. ¹⁴ Ámá gîyí gîyí wigí aḡíyo nánî nîseaipemeámî mupa ero soyínéyá xwîyífá arfá mîseaimónîpa ero éánáyí aḡí iwámîranî, aḡí apimîranî, pínî nîwiárîmî nurîfná ámá e ḡweagfáyí ‘Gorîxo xeanîḡí neaikárînfá nánî tiyí réoi?’ oyaiwípoyînrî segí sîkwíyo sîkí xénîḡîpi pírî wiaíkímî nîyárîmî úírîxîní. ¹⁵ Nionî nepa seararîḡîní, ‘Sfá Gorîxo ámá nîyonî mí ómómîxîmî enfáyîmî ámá eḡíná aḡí yoí Sodomîyo ḡweaagfáyí tîní Gomora ḡweaagfáyí tîní aga rîkîkîrfó nêra wagfáyo Gorîxo xeanîḡí rfá tîḡí wikárînfá eḡaḡî aiwî ámá soyíné arfá mîseáfáyo xeanîḡí ayo wikárînfápa axîpi xixenî e wikárînfámani.’ seararîḡîní.

“Xeanîḡí seaímeanfárîní.” urîḡí nánîrîní.

¹⁶ “Nionî soyíné sipîsipí mîxí xixe mepa yarîḡîníḡí imónîḡfoyíné ámá síwî sayîníḡí imónîḡfáyí tîḡí e nánî searowárarîḡîní. Ayînanî soyíné nuróná ámá ayí nánî sîḡwí tîní úírîxîní. Sidîrf yarîḡîpa dîḡí émi saímî moro ḡḡí xawiówí uyínií bî mé awayîní yarîḡîpa ero nêra úírîxîní. ¹⁷ Soyíné nionî nîxîdarîḡaḡá nánî ámá wí íá nîseaxero negí Judayí áminá xwîrîxí mearîḡfáwa

tíŋǵ e xwíríxǵ seamepírǵ nánǵ seawárrǵo negǵ rotú anǵyo dánǵ síkwǵá ragǵ punǵ nánǵ seaearo
 18 soyǵné pǵné nionǵyá émáǵǵ arǵá egǵe dánǵ áwanǵ urǵpírǵ nánǵ gapǵmanowa tǵnǵ mǵxǵ ináyowa tǵnǵ tǵŋǵ e nǵseameámǵ nuro seawárrǵo epírǵárǵnǵ.
 19 E seawárrǵpírǵa aiwǵ rǵxa xwǵyǵá urǵpírǵ inánǵnǵ Gorǵxoyá dǵŋǵ tǵnǵ urǵpírǵ enagǵ nánǵ ayá sǵwǵ nǵsearorǵ ‘Arǵre uranǵréwǵnǵ? Pǵ pǵ uranǵréwǵnǵ?’ mǵyáiwǵpa éǵrǵxǵnǵ. 20 Ayǵ rǵpǵ nánǵ seararǵŋǵnǵ. Awa rǵxa xwíríxǵ seamearǵná segǵ dǵŋǵyo dánǵ urǵpírǵámanǵ. Segǵ séno Gorǵxoyá kwǵyǵpǵmǵ dánǵ urǵpírǵá enagǵ nánǵ ayá sǵwǵ mǵsearopa éǵrǵxǵnǵ.
 21 Xǵrǵxogwáowau wǵo Jisasomǵ xǵdarǵŋagǵ nánǵ wǵo ámá wǵ omǵ opǵkǵpoyǵnǵrǵ mǵyǵ urǵrǵ xano xewaxo nánǵ mǵyǵ urǵrǵ nǵaǵwǵyǵ xanǵyau nánǵ mǵyǵ urǵro epírǵárǵnǵ. 22 Soyǵné nionǵ dǵŋǵ nǵnǵkwǵroro nǵxǵdarǵŋagǵa nánǵ ámá nǵnǵ sǵmǵ tǵnǵ seaiapírǵa aiwǵ gǵyǵ gǵyǵ sǵá yoparǵpǵ nionǵ weapǵmǵáǵi nánǵ enǵ neánǵro ŋweáǵáǵné Gorǵxo ananǵ yeáǵ nǵseayǵmǵxemeanǵárǵnǵ. 23 Anǵ bimǵ nǵseapǵkǵianǵro nánǵ númǵ seaméánáǵǵ, ámǵ anǵ bimǵ nánǵ éǵ úǵrǵxǵnǵ. Nionǵ nepa seararǵŋǵnǵ, ‘Isǵrerǵyǵ anǵyo pǵné nionǵyá wǵyo sǵnǵ murǵnǵŋáná ámá imónǵŋáonǵ weapǵmǵárǵnǵ.’ seararǵŋǵnǵ.” urǵŋǵnǵgǵnǵ.

24 Jisaso xegǵ wiepǵsarǵŋowa “Omǵ sǵpǵ wikárrǵpírǵá enagǵ nánǵ none enǵ sǵpǵ neaikárrǵpaxǵrǵnǵ.” oyáiwǵpoyǵnǵrǵ ewayǵ ikaxǵ re urǵŋǵnǵgǵnǵ, “Wiepǵsarǵŋowa wigǵ uréwapǵyarǵŋomǵ seáǵ e imónarǵgǵámanǵ. Xǵnǵáǵwánǵŋǵ nǵmónǵro omǵŋǵ wǵiarǵgǵáwa enǵ wigǵ omǵŋǵ wǵiarǵgǵomǵ seáǵ e

wimónarigfámani. ²⁵ Wiep̄sar̄iṅowa wiḡf̄ uréwap̄yar̄iṅo t̄f̄n̄i x̄ixen̄i nimón̄ir̄ínáȳf̄, aȳf̄ apán̄ir̄in̄i. X̄ináiwán̄iṅf̄ nimón̄iro om̄iṅf̄ wiiar̄iḡf̄áwa en̄i wiḡf̄ om̄iṅf̄ wiiar̄iḡfo t̄f̄n̄i x̄ixen̄i nimón̄ir̄ínáȳf̄, aȳf̄ apán̄ir̄in̄i. Sénon̄i ikaȳf̄w̄f̄ im̄f̄óyo x̄iráón̄iṅf̄ imón̄iṅoȳi n̄in̄ir̄irónáȳf̄, ḡf̄ niaíwoȳf̄né en̄i an̄ipax̄f̄ sear̄ip̄r̄f̄ár̄in̄i.

“Wáȳf̄ wipaxo ror̄in̄i.” ur̄iṅf̄ nán̄ir̄in̄i.

²⁶ “Ámá f̄w̄f̄ ín̄im̄i dán̄i éf̄áȳf̄ran̄i, ikaȳf̄w̄f̄ yum̄f̄í r̄f̄áȳf̄ran̄i, r̄f̄wéná n̄ip̄in̄i s̄iṅán̄i imón̄in̄f̄á eṅaḡi nán̄i ayo wáȳf̄ m̄iwipa éf̄r̄ix̄in̄i. ²⁷ Xw̄iȳf̄á am̄ip̄í nion̄i ín̄im̄i dán̄i ár̄f̄w̄iȳiná sear̄f̄áp̄i soȳf̄né ikwáw̄iȳiná áwan̄f̄ ur̄f̄r̄ix̄in̄i. Am̄ip̄í nion̄i yum̄f̄í ikax̄f̄ sear̄f̄áp̄i an̄f̄ r̄ikw̄f̄yo n̄ixen̄weámáná áwan̄f̄ ur̄f̄r̄ix̄in̄i. ²⁸ Ámá n̄iseap̄ikiróná warán̄i seap̄ikipax̄r̄in̄i. D̄iṅf̄ en̄i seaxekwapax̄f̄ men̄aḡi nán̄i wáȳf̄ m̄iwipa éf̄r̄ix̄in̄i. E ner̄i aí Gor̄ixo wará aí t̄f̄n̄i d̄iṅf̄ aí t̄f̄n̄i r̄f̄á an̄iṅf̄ wear̄iṅf̄yo seaikeaár̄ipax̄f̄ imón̄iṅo nán̄i wáȳf̄ wíf̄r̄ix̄in̄i. ²⁹⁻³¹ Ámá maker̄f̄áyo nán̄i nur̄f̄ná iṅf̄ sir̄f̄kwá waú b̄f̄ ner̄f̄ná n̄igw̄f̄ r̄f̄á n̄iṅf̄ b̄i t̄f̄n̄i b̄f̄ yar̄iḡf̄ár̄in̄i. E ner̄i aí seḡf̄ séno m̄iwimón̄ipa ner̄f̄náȳf̄, wo anan̄i n̄iper̄i xw̄f̄áyo piéroar̄iṅf̄mani. Soȳf̄né iṅf̄ on̄imíapiam̄i múrón̄iṅaḡi nán̄i Gor̄ixo am̄ip̄í wí m̄iwímeapa oen̄r̄i s̄iṅw̄f̄ n̄isean̄ir̄ínáȳf̄, wí n̄iseaímean̄f̄á eṅaḡi ámá nán̄i wáȳf̄ mepan̄i. Seḡf̄ m̄iṅf̄yo d̄f̄á f̄á ropax̄f̄ mimón̄iṅaḡi aí Gor̄ixo n̄ij̄f̄á eṅaḡi nán̄i re yaiwíf̄r̄ix̄in̄i, ‘O nene nán̄i aga n̄ij̄f̄á imón̄iṅaḡi nán̄i anan̄i pírán̄iṅf̄ neamen̄iḡin̄i.’ yaiwíf̄r̄ix̄in̄i. ³² Ámá ḡiȳf̄ ḡiȳf̄ ámáyá s̄iṅw̄f̄yo dán̄i ‘Jisasom̄i x̄ídar̄iṅáon̄ir̄in̄i.’ ur̄ánáȳf̄ nion̄i

eni gí ápo aṅṅnamí ḡweaṅoyá siṅwíyo dání ‘O nioní nixídaríṅoríni.’ urímíáríni. ³³ E nerí aí gíyí gíyí nioní nání ámáyá siṅwíyo dání ‘O nání nioní majíáríni.’ uránáyí nioní ení o nání gí ápo aṅṅnamí ḡweaṅoyá siṅwíyo dání ‘O nioní majíáríni.’ urímíáríni.” uríṅíníḡíni.

“Kirá mixel náníniṅí imóníṅípa nímeámí biṅáríni.” uríṅí náníni.

³⁴ O ámí re uríṅíníḡíni, “Nioní nání ‘Ámá níyoní piyíá wírímíáníri biṅoríni.’ mñiaiwipani. Goríxoyá xwíyíá kirá mixel náníniṅí imóníṅípa nímeámí biṅáríni. ³⁵ Aríá niarígíáyí tíni aríá mñiarígíáyí tíni Goríxoyá Bíkíwíyo níriṅíri eáníṅípa xepíxepá orónípoyíniṅí nímeámí biṅáríni. Xewaxo xanomí símí tíni wirí xemíáí xínáímí símí tíni wirí xewaxo xiepí xíáímí símí tíni wirí oinípoyíniṅí biṅáríni. ³⁶ Ámá xwíyíá nioníyá nixídarígíáyí wígí ámá imónígíáyí mixel wimónípíráíni. ³⁷ Ámá gíyí gíyí xanomíraní, xínáímíraní, diṅí síxí uyaríṅípimí nioní níyiníni nání mímúróniṅa nerínáyí, ámá nioníyá imónípaxí mimóníni. Gíyí gíyí xewaxomíraní, xemíáímíraní, diṅí síxí uyaríṅípimí nioní níyiníni nání mímúróniṅa nerínáyí, nioníyá imónípaxí mimóníni. ³⁸ Gíyí gíyí ‘Jisasomí ouxídimíni.’ níyaiwirí aí xeaníṅí níniro nípiṅíṅíríxíniṅí mñixídí éf éfáyí ayí nioníyá imónípaxí mimóníni. ³⁹ Ámá goxí goxí ‘Nioní Jisasomí diṅí níwíkwírorí nuxídirínáyí, nípiṅíṅíríxíni.’ níyaiwirí xewaníṅoxí éf

nimenirínáyí, diñí niyimihípi anihí ñwearía nání mearíámani. E nerí aí gíyí gíyí éí mimenipa nerí ‘Nioní Jisasomí xídaríñagí nání áamá wí nínipikirónáyí, ayí ananiríní.’ niyaiwirínáyí, diñí niyimihípi anihí ñwearía nání mearíáríní.” urihínigíní.

“Nipemeámí seaúfá gíyí gíyo Goríxo naní wíiníáríní.” urihínániríní.

⁴⁰ O áamí re urihínigíní, “Gíyí gíyí soyíné wáf urímearíná arfá níseairo naní níseairónáyí nioní searowáraríñagí nání nionínihí níro Goríxo nírowárenapíñomínihí ení wíro yaríñoi. ⁴¹ Áamá gíyí áamá wo Goríxoyá wáf rókiamoaríño enagí nání ‘Áamá ro Goríxoyá wáf rókiamoaríñoríani?’ niyaiwirí nipemeámí xegí añíyo nání úoyí ríwéná Goríxo xegí wáf rókiamoarígíáyo yayí níwirí ayá rímíxaríhípi míní winíápa axípi e winíáríní. Gíyí áamá wo wé róníño enagí nání ‘Áamá ro wé róníñoríani?’ niyaiwirí nipemeámí úoyí ríwéná Goríxo áamá wé rónígíáyo yayí níwirí ayá rímíxaríhípi míní winíápa axípi e winíáríní. ⁴² Áamá gíyí gíyí soyíné nioniyá seiapísaríñáooyíné enagí nání iniígí imíhí ríñí kapíxí wá seiapánáyí Goríxo ‘Omí wímígíní.’ yaiwíípi anípá imóníníámani. Oweoi! Nioní nepa seararíhíní, ‘Goríxo míní winíáríní.’ seararíhíní.” urihínigíní.

11

Jono Jisasomí yaríñí wípísi nání uowáríñí nániríní.

¹ Jisaso xegí wiewisariñí wé wúkaú síkwí waú awami sekaxí e nuríísáná uréwapiyemeri wáf urimeri eminiri nání e dání píní níwiárimí Judayí aní ami ami ikwíróniñíyo nání unñigini.

² Jono wayí numeaia warinjo gwí niñweámáná arfá re winñigini, “Jisaso e yaríní. E yaríní.” rariñagfa arfá níwiri xfo xegí wiewisariñíyí waúmi Jisaso tñí e nání urowaráná ³ awaú nuri yaríñí re wigíisixini, “Jono ‘Ámá wo ríwíyo binfáriní.’ rariñoxirani? Weníñí nerí ñweaani nání wo siní rfa barini?” uríagfi

⁴ Jisaso re uríñigini, “Awagwí nuri amipi nioni yaríná síñwí nanípi tñí arfá níípi tñí nání repiyí níwiri áwaní urémeápiyí. ⁵ Nioni yaríná ámá síñwí supárigfáyí síñwí oxoaro síkwí ikí egfáyí naní nimóniro aní ero peyiyí tífáyí wará naní iníro arfá pfrónigfáyí arfá ero péfáyí wiápnímearo ámá uyípeayí xwiyfá yayí winpaxí none wáf nemerane uraríñwápi arfá wiro yaríñagfa nání Jonomi áwaní e urémeápiyí. ⁶ Rípi ení ‘Nioni nání ámá go go símí tñí wikí dñí ‘O pí rfa yarini?’ miniaiwipa nerfnáyí, yayí owinini.’ urémeápiyí.” nurowárirí

⁷ awaú ríxa gwí aní Jono ñweañiwá tñí e nání waríná ámá oxí apíxí e epíroyí egfáyo Jono nání re uríñigini, “Seyíné ámá dñí meañe nání nuríná pí ámáyo winaníro wagfáriní? Ámá samíñí imíñí onímíapi nerí aí rfwí íwí apaxí mé winwí yaríñípa yaríñí womí síñwí winaníro wagfáraní? Oweo! ⁸ E nerí aí pí ámáyo winaníro wagfáriní? Ámá rapírapí yarapayí ení wú yíníñí womí síñwí winaníro

áamá dɪŋɪ meañe wagɪárani? Oweoi! Áamá rapɪrapɪ yarapayɪ nanɪni niyɪniro mixɪ ináyɪyɪyá anɪyo ŋweaarɪgɪárini. ⁹ E nerɪ aɪ seyɪné pí nánɪ áamá dɪŋɪ meañe nánɪ wagɪárini? Gorɪxoyá wɪá rókiamoarɪŋɪ womɪ sɪŋwɪ winanɪro wagɪárani? Oyi, e nerɪ aɪ ‘O Gorɪxoyá wɪá rókiamoagɪáyɪ tɪni xixeni imóniŋomani. Seáyɪ e múroŋorini.’ seararɪni. ¹⁰ Xwɪyɪá Gorɪxo xewaxomɪ urɪŋɪpɪ wɪá rókiamoagɪ Marakaio niwuriyiri rɪwamɪŋɪ eanɪ rɪpɪ, ‘Arɪá ei. Gorɪxonɪ gɪ xwɪyɪá yanɪ wiowárɪmɪfáoxɪ gɪ íwoxi xámi rɪmeanɪ nánɪ urowárɪmɪfáoxɪ. O joxɪ nánɪ áamáyo nurɪrɪná ófɪniŋɪ simoinɪfáoxɪ.’ nɪrɪrɪ rɪwamɪŋɪ eanɪ apɪ Jono nánɪ rɪni. ¹¹ Nepa seararɪni, ‘Jono áamá arɪowayá xwɪá piaxɪyo dánɪ iwiaronɪoyɪ rarɪgɪó nánɪ ófɪniŋɪ imoŋo enagɪ nánɪ áamá nɪni aiwɪ wo Jonomɪ seáyɪ e imónini xɪrɪgɪámáni. E nerɪ aiwɪ gɪyɪ gɪyɪ nionɪ ni xɪfɪro Gorɪxoyá xwioxɪyo páwiro yarɪgɪáyɪ xwɪyɪá nionɪ nánɪ wáɪ nurɪmeipɪrɪpɪ Jono wáɪ urɪmenɪpimi seáyɪ e imóniŋagɪ nánɪ áamá ayɪ onɪpɪ aiwɪ Jonomɪ enɪ seáyɪ e wimóniŋoi.’ seararɪni. ¹² Jono wayɪ nɪneameaia warɪŋo xwɪyɪá ‘Gorɪxo xwioxɪyo mɪmeámɪ nɪneairɪ neamenɪweanɪa nánɪ áamá wo uowárɪnapɪniŋoi.’ iwamɪfó searɪni ná dánɪ áamá uyɪniɪ yarɪgɪáyɪ ‘Gorɪxoyá xwioxɪyo arɪge páwianɪréwini?’ niyaiwiro pɪrɪ fɪkwieámɪ néra páwianɪro yarɪŋoi. ¹³ Nwɪ íkaxɪ Moseso nɪrɪrɪ eanɪpɪ tɪni wɪá rókiamoagɪáwa nɪrɪro eagɪápi tɪni Gorɪxo xwioxɪyo mɪmeámɪ nerɪ seamenɪweanɪa nánɪyɪ wɪá nɪrókiamóa ni bɪro Jono yoparɪ o axɪpɪ rɪŋɪrɪni. ¹⁴ Enɪná wɪá rókiamoagɪáyɪ

wo re rihípi, ‘Gorixoxwioxíyo míméamí nerí neamenweaníapí ríxa nimónimínirí anwí e enánáyí áamá wo wíá rókiamoagí Iraijaónihí imónihí wo biníáriní.’ rihípi tíni xixeni Jono ríxa biníriní. Seyíné omí nímímínirínáyí, o Iraiiao imónihípa imónimínirí eníriní. ¹⁵ Aríá tígíáyíné píraníhí nioniyá xwiyíapí aríá eríiní.

¹⁶ “E nerí aí pí ewayí xwiyíá nísearíri re searímíiní, ‘Áamá agwí ríná ηweagíáyíné ayínihí imónihí.’ searímíiní? Seyíné niaíwí rípiánihí imónihí. Niaíwí bíbia makeríá tíhí e éf níhwearo bíbia tíni níá yaníro neríná ríaiwá re uraríhí, ¹⁷ ‘Nene seyíné símínihí epíri nání soní eaaríná seyíné símínihí méoi. Nene seyíné ηwapé rípirí nání ηwapé ráná ηwapé saní mínearápái.’ E uraríná niaíwí anihí winaríhípia yapí imónihí. ¹⁸ Ayí rípi nání seararíhí. Jono níbiríná aiwá áamá wimónaríhípi tíni iniígí wainí tíni míní ηwíá ηweanáná áamá wí díhí mamó o nání ‘Imíó díhí xixéronagí nání yaríni.’ raríhí. ¹⁹ Áamá imónihíáoni níbiríná aiwá iniígí amípi ananí naríná áamá wí ‘Áamá royí aiwá tíni iniígí wainí tíni ríwí ení nerí ayá wí naríhí. Áamá takisí nání nígwí nearáparígíáwa tíni íwí néra warígíá wíniyí tíni níkumíxínirí emearígíforíni.’ rarígíáriní. Agwí e níriro aí idáná nioní yaríhípi tíni Jono yaríhípi tíni aiwánihí ná wéánáyí re rípiríáriní, ‘Áamá imónihío tíni Jono tíni Gorixoyá díhí tíni naní yagíriní.’ rípiríáriní.” uríhínigíni.

Anf bi bimi nweáyf xfomi dinf m+wkw+roar+ingá uréwap+yinj+ nán+r+ni.

²⁰ Jisaso e nurí+sáná áamá e epíroyf egfáyo nurí+ríná anf o emimf obaxf wíwap+yinj+pi yof níriri áamá ayo nweagfáyf wigf íwf yarigfápi ríwfm+ni nímamoro nisaníro m+ingweá éagfa m+x+ nuriri ²¹ re ur+inj+nig+ni, “Korasiniyo nweáyné aweyi! Sfa wiyi seyfné majfa seaór+ní+r+ni. Goríxo xeanj+ rfa tñj+ seaikár+ní+fa enagi nani dinf sipí oseain+ni. Betisaida nweáyné aweyi! Sfa wiyi seyfné eni majfa seaór+ní+r+ni. Ayf r+pi+ nán+r+ni. Emimf segf anfyo seaíwap+yinj+api émayf anf yof Taiay+ rininj+yo tñ+ Saidon+y+ rininj+yo tñ+ níwíwap+yiri+ síjw+r+yf, áamá anf apiaúmi nweáyf eníná wigf íwf yarigfápi nani piaxf níweáníro ayá fá níx+r+ni+ro nani iyfa írikw+ páníro rfa uráwíyo iwieáníro yaniri egfáriní.

²² Nepa searar+inj+ni. Sfa Goríxo áamá niyoní mí ómóm+x+m+ enfáyim+ áamá Taia nweáyo tñ+ Saidon+ nweáyo tñ+ winfápa ax+pi+ seainfámani. Seyfnéyá seáyi e imón+ni.

²³ Kapaneamí nweáyné eni ‘Goríxo anfnamí nani níneaménap+ní+r+ni.’ riyaiwiar+inj+o? Oweoi! Rfa anj+ wear+inj+yo nani wep+r+fáriní. Emimf nioní segf anf e seaíwap+yinj+api eníná Sodomí nweáyf, rikikiríó yar+ingáfa Goríxo rfa mamówár+inj+yf síjw+ nínaníro síjw+r+yf, ayf nisaníro agwi nweanwá re nani níngweaxa baníro egfáriní. ²⁴ Nepa searar+inj+ni. Sfa Goríxo áamá niyoní mí ómóm+x+m+ enfáyimí Sodomí nweaagfáyo winfápa xixeni ax+pi+ seainfámani.

Seyínéyá seáyi e imónini.” uriniginini.

“Nioni t́ámíni ńbírínáyí, d́íjé emimówárf inípíráoí.” urinínánirini.

²⁵ Jisaso e nurimáná Gorixomi xwiyá ririmí ńwiríná re uriniginini, “Ǵ ápoxini, Áminá anina imixiri xwá imixiri neritijoxini, xwiyá nioni urarjá rípi nání ámá ‘Nioni nijfonirini. Go ńréwapiyinijoi?’ yaiwinariǵáyo yimárori ámá niaíwí onimiápiá yapí ‘Anijé onréwapiyípoi.’ yaiwinariǵáyo ẃá urókiamori éagi nání yayí seáymi dání orimemini. ²⁶ Ápoxini, joxi e simónaríjagi nání d́ixí d́íjé t́ni e imónini.” nuriri ²⁷ ámáyo re uriniginini, “Ǵ ápo xwiyá amípi oyá nípini bí yumí miní nípini f́áníjé nieṕx́niasinjirini. Ámá ńni aiwi wo xeǵ d́íjé t́ni xewaxoni nání nijá mimónini. Ǵ áponi nijá imónini. Ámá wo xeǵ d́íjé t́ni ǵ ápo nání eni nijá mimónini. Xewaxonini nijá imóninini. E nerí aí ámá xewaxoni ‘Ǵ ápo nání xe nijá oimónipoi.’ niyaiwiri o nání ẃá wókímixarínáyí ayí eni ǵ ápo nání nijárini. ²⁸ Ayínáni sekaxí ‘Rípi époi. Rípi époi.’ níríga unj́pi píraníjé oux́d́imínirí neríná sanj́ xwé ńmearíníjé ńmeámi nuro aníjé seainaríjéýné, nioniyá d́íjé t́ni sá ηweapíri nání nioni t́ámíni b́poi. ²⁹ Nioni ámá ńpenioni nimónirí seáyi e mimónaríjéoni enagi nání sanj́ nioniyá íḱf́áníjé xwanẃ níkwónimi nurínáyí nioni searéwapiyíáná seǵ d́íjé emimówárf inípíráoí. ³⁰ Ayí rípi nání seararínini. Xwiyá nioniyá sanj́níníjé ńmeámi

upírípi ayí saní seainímeníñoi. Nayí seainí enjagí nání ananíríni.” uríñinígíni.

12

“Sabaráyo ñwáriní.’ ríñíño pí nání xórórí yaríñoi?” urígíá náníríni.

¹ Iná Sabará wiyimí Jisaso t́ni wíepísariñowa t́ni óf wítí omíñí áwíními iníño nuróná wíepísariñowa agwí wíagi wítí siyí sñí yíyíríní yaríñagíá ² Parisiowa sñwí e níwíníro omí re urígíawixíni, “Díxí wíepísariñowa ‘Sabaráyo ñwáriní.’ ríñíño aiwá pí nání miaríñoi?” urígíá aí ³ Jisaso re uríñinígíni, “Ení ná negí míxí ináyí Depito t́ni xegí ní kumíxínírí emearígíáwa t́ni agwí wíáná egíápí Goríxoyá Bíkwiyo ríwamíñí ní rínírí eáníñípi sñí íá míroaríñí reñoi? Oweoi, soyíné íá nírooro aiwí dñí nípi kwíni mímoaríñoi. ⁴ Depito seníá añí Goríxo nání aiwá peaxí tarígíwámí ní páwírí bísfkeríá Goríxo nání peaxí tarígíápí o t́ni xegí á má t́ni nání ‘Ñwáriní.’ ríñíñípi —Apí ‘Sa apaxípáníñí imónígíáwani anani ní paxíríni.’ ríñíñípiríni. Bísfkeríá apí apaxípáníñí imóníñí xwéu umeaíaná Depito nurápirí ní agí aiwí Goríxo míxí bí muríñinígíni. ⁵ Ñwí ikaxí eáníño dání re ríñíñípi ení sñí íá míroaríñí reñoi, ‘Sabaráyo apaxípáníñí imónígíáwa añí Goríxo nání rídíyowá yarígíwámí ní páwíro rídíyowá neróná sía “Omíñí níñí ñwáxíní.” ríñíño yí xórórí nero aiwí xwíyíá meárí narígíámani.’ ní rínírí eáníñípi íá míroaríñí reñoi? Soyíné íá nírooro aiwí sñí nípi kwíni dñí mímoaríñoi.

⁶ Apaxípaníñf imónigíáwa Sabaríá ayimí xórórf nero aiwí añf Goríxo nání rídiyowá yarígíwámí dání nero nání xwíyíá mímearínípa yarígíáríní. E nerí aiwí áamá wo re roñf royf añf rídiyowá yarígíwámí seáyí e múroní.” xewaníño nání e nurírí ⁷ ámí re uríñínigíní, “Soyíné xwíyíá Goríxo ríñf, Bíkwyíyo eáníñf rípi ‘Nioní áamá wí wíyo wá níwianírí arírá owípoyínírí nání nimónaríní. Nioní nání rídiyowání onípoyínírí nání mínimónaríníní.’ rífwamíñf e nírinírí eáníñf apí nání soyíné dínf nímore fá níxíríro síñwíríyí, áamá nioniyá rowamí, wiwaníñowa xwíyíá meárínípaxf mimónigíá rowamí xwíyíá uxekwímoaníro éfámaní. ⁸ Áamá imóníñáoní Sabaríá xiáwoní enagí nání ‘Sabaríáyo ayf ananíríní.’ rípxáf imóníñáoníríní.” uríñínigíní.

Wé kíriníf eníf womí naníf imíxíñíf náníríní.

⁹ O e dání píní níwiárímí nurí wigf rotú añf wiwámí nípáwírí ñweañáná re eníñíní. ¹⁰ Áamá wé kíriníf eníf wo e ñweañagí Parisiowa Jisasomí xwíyíá meárípírí nání yaríñf re wigfawixíní, “‘Negí “Sabaríáyo ñwíáxíní.” ríníñíyo áamá símíxíyo naníf nímíxíríná xórórf mepaxíríní.’ rísimónaríní?” uríagíá ¹¹ o xíxewisf ikaxf re uríñínigíní, “Soyíné woxí, sípísípí wo tñoxí Sabaríáyo sípísipo xwáríñwíyo piéróánáyf, sípísipomí mímíxeaaríñírání? Oweoi, apaxf mé míxeaaríñíríní. ¹² Áamá sípísípí tñní xíxení mimóníñagí nání Sabaríáyo aí áamáyo naníf níwímíxírínáyf, ayf ananíríní.” nurírí ¹³ wé kíriníf enómí re uríñínigíní, “Díxí wé irú

pímíxei.” uríagi ámáo wé irú pímíxáná wé nanjé wíúniñjé axípi imóniñjéinigini. ¹⁴ Nanjé wíúniñjé axípi imóníagi Parisiowa níwiápínimeámi nípeyearo wáí e dání omi pikianíro nání mekaxé megíawixini.

Goríxo Rípeaño nánirini.

¹⁵ Jisaso Parisiowa xífo nání mekaxé meariñagífa nání nijá nimóniri nání e píní níwiárimí nuri oxí apíxé obaxé númí xídariñagífa símíxé egífa níyoní nanjé imímíximí neríná ¹⁶ ámáyo áwanjé urípíríxiniri “Nioni sílapi nání áwanjé murímepa époyi.” urayiniginini. ¹⁷ Xwíyífa Goríxo riñjé wífa rókiamoagí Aisaiáo nírirí ríwamíñjé eañjé rípi xixeni imónínfa nání Jisaso e eniginini, ¹⁸ “Arífa époyi. Ámá ro gí omíñjé níiaríñóníñjé imónínfa nání rípeañáorini. Gí diñjé síxé uyíñáorini. Gí kwíyí eni omi wíáná émáyí ‘E neríná wé róníñjé Goríxo wimónariñjépi imónaníwárfani?’ yaiwípírí nání wáí urepeárinífarini. ¹⁹ O nípeniorini. Ámá wí tñí xixewiámí níriniri wíyo xwamiání níwiri eníamani. Sími óíyo dání xwamiání yariñagi wíniípírífamani. ²⁰ O ámá enjé samíñjé níwémi emeariñagí níwíniíná síxé míñjé eaaroariñfwaníñjé imóníñagí níwíniíná wíyo fá wekímíxiníamani. O ámá wí ramíxé gwí ápiáwí wearíñjé rí ríxa níyupáriminiri yariñíñjé imóníñagí níwíniíná fá supímíxiníamani. Xegí e eníapa aríki néra núsáná wé róníñjé xífo yariñjépi seáyí e imóníníarini. ²¹ Émáyí ‘O arífa neaíwiniginini.’ níyaiwiro omi diñjé

ukikayopírírini.” Xwiyá Gorixo e riniþi xixeni imónifa nani Jisaso nemeřná axipi e eninigin.

“Oboya dinyo dani yarini.” rigfa nanirini.

²² Áma womi imó dñj xixeronána manj pironiri sñw supariri enomi Jisaso tñj e nani nimera nibiro wáraná Jisaso imó mixi numánowariri piraniñj wimixána o xwiyá riri sñw aniri eninigin. ²³ E éaná oxí apixí obaxí e epíroyí egíayí ududí niga nuro re riniğawixini, “Áma royí áma yeáyí neayimixemeanfa nani arıowayá xwía piaxıyo dani iwiaronıoyi rariñwáo, negí mixi ináyí Depitoyá xiáworini.’ riyaiwiarinwini? Oweoi, omani.” rinarinğafa ²⁴ Parisiowa aría e niwiro re rigawixini, “O imó xiráoninñ imóninjo —O xegí yoí bi Bieseuroyi riniñorini. Oya dinyo dani Jisaso imó mixi umáinarinñorini.” rarına ²⁵ Jisaso awa e rinarinğafa dñj adadí niwiriniñjá nimóniri xixewisí ikaxí re urinigin, “Áma gwí axíri xepixepá nironiro mixi ninironáyí ayí añj miwiárekixinipaxirini. Áma añj bimi ñweáyíraní, añj wiwámi ñweagáyíraní, eni xepixepá nironiro mixi ninironáyí, axipi añj miwiárekixinipaxirini. ²⁶ Nioni Obo —Oya yoí bi Setenoyi riniñorini. Nioni oya dinyo dani xegí imóyo mixi numánowarirínáyí, axíyí rixa xepixepá nironiro nani arıge nero enj neanıro ropíráoi? Oweoi. E nero aiwi soyíne nioni nani re rariñoi, ‘Setenoyá enj eáninñyo dani imó mixi umánowararini.’ rariñoi. ²⁷ Nioni imó xiráoninñ imóninjo, Bieseuroyá dinyo dani imó

mîxí numáinowárîrínáyí, segí wiepîsarîgíáyí dîñí goyáyo dánî mîxí umáinowárarîgíárîní? Ayí awa re rarîgíárîní, ‘Gorîxoyá dîñíyo dánî mîxí umáinowárarîñwárîní.’ rarîgíáyí nánî awa xwîyíá seamearîpírîárîní. Nionî segí wa yarîgíápa yarîñagí aiwî soyíné pí nánî nîxekwímoarîñoi? ²⁸ E nerî aí nionî kwíyí Gorîxoyápi tîní imíó mîxí umáinánáyí, dîñí re yaiwiríîní, ‘Gorîxo xwioxíyo mîmeámî nerî neameñweanî rîxa írîani?’ yaiwiríîní.” nurîrî ²⁹ “Obo eñí eánîño aiwî Jisaso seáyî e imónîñorîní.” oyaiwípoyînrî ámî xîxewisí ikaxí re urîñîñîgîní, “Ámá wo eñí eánîñí woyá amîpí íwí meámînrîná xámî xíomî íá nîxîrîrî gwí nîjárîmáná ananî nîpáwîrî xegí amîpí meanîgîní.” nurîrî ³⁰ ámá nîní Jisasomî dîñí wîkwíroro xídro epírîxînrî pírrî rakiámî wianîro yarîgíáyí nánî ewayí xwîyíá rîpî urîñîñîgîní, “Ámá nionî tîámîní mimónîgíáyí, ayí nionî tîní mîxí imónîñwáyîrîní. Ámá nionî tîní sipîsipí awí meaárîpa yarîgíáyí sipîsipí xídxídwárí yarîgíáyîrîní.” nurîrî ³¹ re urîñîñîgîní, “Ayînánî nionî re seararîñîní, ‘Pí pí íwí yarîgíá tîní ámá wíyo pí pí rîperîrî umeararîgíá tîní Gorîxo ananî yokwarîmî nîwiirî aiwî ámá gîyí ámá wo Gorîxoyá kwíyí tîní yarîñagí nîwînrîná rîperîrî numeri “Ayí kwíyí Gorîxoyápi tîní mîyarînrîní.” umearíayo Gorîxo yokwarîmî wiipaxí menîní. ³² Ámá gîyí gîyí ámá imónîñáonî pîné sipí nînrîrî aiwî Gorîxo ananî yokwarîmî wiiníárîní. E nerî aiwî gîyí gîyí Gorîxoyá kwíyí nánî pîné sipí ríáyí

agwi rínarani, ná r'wíyorani, Gorixo yokwarimí wiin'áa menini.' searariñini." uriniñini.

"Íká sogwí naní weariniñaniñí imóniniñí." uriniñí nanirini.

³³ Awa "Jisaso nanini yariñagi nani 'Oboya diñyo dani yariñi.' r'ipaxí mimónini." oyaiwípoyiniri ámi xewaniño nani ewayí ikaxí r'ipi nuriri re uriniñini, "Soyíne íká wina sogwí naní wenagi niwiniñiná 'Íká naninarini.' ririni. Íká wina sogwí sipi wenagi niwiniñiná 'Íká rina sipinarini.' ririni." nuriri ³⁴ mixí re uriniñini, "Weaxá miáoyíne, rixa sipini imóniñagá nani arige nero p'ine naní r'ip'ráoi? Oweoi, áma pí pí diñí aumaúmí inig'áyí e dani rari'g'áa enagi nani soyíne p'ine naní wí r'ipaxí menini. ³⁵ Áma naníyí wigí ayá t'ñipi mearig'áapa diñí nanini aumaúmí niniro nani xwiy'áa niriñiná nanini rari'g'áa rini. Áma sipiyí sipi nanini diñí nimoro aumaúmí niniro nani xwiy'áa niriñiná sipini rari'g'áa rini. ³⁶ Nioni re searariñini, 'Gorixo áma niyoní mí omómiximí neri xwirixí nimeriná sipi ikaxí amipi úrapi rari'g'áa nini nani yariñí imimí wiariná e dani urip'ráa rini. ³⁷ Gorixo sewaniñoyné rari'g'áayo dani xwirixí niseameri re seariniñini, "Xwiy'áa t'ñoxirini. Xwiy'áa mayoxirini." seariniñini." uriniñini.

Ek'iyiñí nani rixiñí urig'áa nanirini.

³⁸ E ur'agi ñwí ikaxí eániñipi meweg'áa wa t'ni Parisi wa t'ni re urig'awixini, " 'None "Gorixo

rīrowárénapiᵐoxirfani?” yaiwiani nánī anīnamī dāñf ekīyīñf bī neaīwapīyīi.’ neaimónarīni.” urīagfā aī ³⁹ o re urīñīnīgīni, “Seyīné agwī rīnā ᵓweagfāyīné, Gorīxomī rīwīmīni nīmamoro segf ᵓwīái rīnīñpī tīnī íwīnīñf nīga uro nīga bīro yarīgīfāyīné ekīyīñf nánī reaxf nīseainrī seaimónarīñagf aīwī ekīyīñf wīfā rókiamoagf Jonao enīpīni seaiwapīyimīgīni. ⁴⁰ O peyf xwé womī agwīyo ínīmī ínīñánā sfā wīyaú wīyī órīñfpa ámā imónīñáonī xwīfāyo ínīmī weñánā sfā wīyaú wīyī nórīnfārīni. ⁴¹ Ámā enīnā anī yoí Ninīpayī rīnīñfyo ᵓweagfāyī — Ayf Gorīxoyā wīfā rókiamoagf Jonao Gorīxoyā xwīyīfā wāf urīméánā ayf wigf íwī egfāpī rīwīmīni nīmamoro nīsanīro ᵓweagfāyīrīni. Ayf ámā wonī Jonaomī seáyī e imónīñáonī re éf nīrómánā seararīñagf aīwī seyīné arfā mīniarīñagfā nánī ámā Ninīpayī ᵓweagfāyī sfā Gorīxo ámā nīyonī mí ómómīxīmī enīfāyimī nīwiápīnīmearo xwīyīfā seameárīpīrīfārīni. ⁴² Gorīxo ámā nīyonī mí ómómīxīmī enīfāyimī apīxf enīnā Sibayf anīfyo meñweañī — Í mīxf ināyī Soromono nījīfā seáyī e nīmónrī rīrīmī yarīnā arfā wīmīnīrī nánī anī aga nā jfāmī dānī bīñīrīni. Í ámā wonī Soromonomī seáyī e imónīñáonī re éf nīrómánā seararīñagf aīwī seyīné arfā mīniarīñagfā nánī í sfā ayīmī nīwiápīnīmearī xwīyīfā seameárīnfārīni.” urīñīnīgīni.

Imfó xegf wīnīyo wīrīmeanf nánīrīni.

⁴³ Ámā ayf “Nene Jono nearánā sanīñf onīmīápī nerane aīwī imfó xīxéroarīñf rónīñf

imónanigini.” oyaiwípoyiniri ámi xixewisí ikaxí bi nuriri re uriniginini, “Imító xixéroarinyíyí mixel umánowaráná amá womi pini nwiárimini nuriná iniigí mayími ‘Ge ge sá onweámini?’ niyaiwia nemerí pía nimeginimésaná ⁴⁴ re yaiwiarinirini, ‘Gí ámi aní axí pini nwiárimini biñae nani oumini.’ niyaiwimi nurí aní rixa síf peáriniri píraniní imixáriniri yárininagí niwiniri siní anía imóninagí niwiniri nani ⁴⁵ ámi nurí imító wé wíumi dání waú íwí neróná xíomi seáyí e múroro egfáyo niwirimeámi nuro axomi nixixeroro e ηweaarigfáriní. Xámi sípí imónago aí ínáyí aga sípí ikeamóninirini.” uriniginini.

Jisasomi xinái tñi xogwáowa tñi nánirini.

⁴⁶ Jiaso siní amá xfo tñí e epíroyí egfáyo xwiýfá uraríná re eniginini. Xinái tñi xogwáowa tñi nibiro “Omi ge dani xwiýfá uraniréwinini?” niyaiwiro bíaniriwáminini rojáná ⁴⁷ amá wo re uriniginini, “Ai, díxí rinái tñi rigwáowa tñi joxí xwiýfá ríraníro nani wáf e biraiyí roño.” uríagi aiwi ⁴⁸ o re uriniginini, “Ayí neparini. Gí inókí tñi gwáfáowa tñi wáf e níroro aiwi amá aga gí inókíwa gwáfáowa imónigfáyí ayí gíyírinini?” nuriri ⁴⁹ xegí wiepísariníyo wé árixá niwiri amá omi re uriniginini, “Gí inókíwa gwáfáowániní imónigfáyí amá tí ηweagfáyírinini. ⁵⁰ Ayí rípi nánirini. Amá gíyí gíyí gí ápo anínamí ηweaño wimónarinípi yarigfáyí ayí gí gwáfáowa napíwa inókíwániní imónigfáyírinini.” uriniginini.

13

Ewayf ikaxf wif siyf wiaronf nanirini.

¹ Jisaso sfá ayimf anfyo pfnf nwiarimf nipeyearf ipi manfpá tfnf éf niñwearf ² áamá oxf apixf ayá wí epfroyf wiarñagfa nánf ewé bámf nñpñxemoánrf éf niñwearf oxf apixf nfnf snf ipi imanfpá tfnf roñáná ³ ewayf xwiyfá ayá wí nura nurfná re urññnigñf, “Áamá wo (Nene ayé siyf nwiároa nurfná yarñwápa) o xegf omñfyo wif siyf nwiároa umñnrñf nánf nurf ⁴ rñxa xwífá yunf ikñxeárññe pírñññf nwiárorf aí wí óf manfpá tfnf piérorfyf ññf nñbirf mñmánf eññnigñf. ⁵ Ámf wí sfñá ññmf yapñññáná xwífá seáyf e onñmiápf eñfyo piérorfyf xwífá akwñññánáñf eñagf nánf apaxf mé neráprf nñyaprf aiwf ⁶ sogwf nñwepñnrñf xaíwf anáná mñmf rapññf mñwárññf eñagf nánf yeáyf yñweánárññññf. ⁷ Ámf wí emf pñpññf arñkiárñññe wiaronfyf emf pñpññfyo dánf nawíñf nerápmáná emf xewirárññagf nánf wif ayf ná mñwenñññf. ⁸ Ámf wí xwífá nanfyo wiaronfyf neráprf nñyaprf ná nñkñkreánrñfná wí aga dññf nñmorf fá mñropaxf werf wí xwé obaxf werf wí xwé onñmiápf werf eññnigñf.” Jisaso ewayf xwiyfá e nurñf ⁹ re urññnigñf, “Seyfné wif siyf nánf rñf apf nánf arñf ókiarf nñmónfpoyf.” urññnigñf.

*“Ayf rñpñf nánf xñxewisf ikaxf tfñf seararññf.”
urññf nánirini.*

¹⁰ Wiepñsarññowa idáná Jisaso xegfpñ ñweañáná nñbiro yarññf re wigñawixñf, “Joxf ámányo nuréwapñyirfná ewayf xwiyfá tfnf pí nánf

urariŋírini?” uríagíá ¹¹ o re uriniŋigini, “Xwiyíá eníná dání Gorixo xwioxíyo míméámí niseairi seamenweaníápi nání yumíí imóniŋípi nioni soyíné nijíá imónipírí nání áwaní niseariri aiwí ámá wíyo áwaní murariŋini. ¹² Ayí rípi nánírini. Ámá nioni xwiyíá raríná aríá niro diŋí níkwírooro nero nijíá bí tŋí imónariŋíá gíyí gíyí Gorixo ámi wí mŋni winiŋoi. Aríá mŋnipa ero diŋí mŋnikwíropa ero yariŋíá gíyí gíyí ‘Nijíá rípi imóniŋini.’ yaiwiarinagíá aí Gorixo api aí ámi nurápinŋoi. ¹³ Ayínání ámayo nuréwapiyiríná ewayí xwiyíá tŋni urariŋárini. Ámá nioni diŋí mŋnikwíropa yariŋíáyí ewayí xwiyíá nioni rariŋápi aríá níniro aiwí mŋkí nání diŋí mímopa nero nijíá wí imónariŋíámani. ¹⁴ Ayí e yaríná xwiyíá Gorixo riŋí wíá rókiamoagí Aisaiáo niriŋí ríwamiŋí eaní rípi ríxa xixeni imónarini, ‘Seyíné aríkwíkwí níwiro segí aríá píroniro siŋwí supáiro nero nání aríá níwia nuro aí nijíá imónipíríámani. Siŋwí níwiga nuro aí diŋí wí mopíríámani. ¹⁵ Ayí rípi nánírini. Segí diŋí tŋni néra wariŋíáyíné mŋí siŋániŋí imonagíá nání searariŋini. Wigí siŋwí mŋsupáipa ero aríá mŋpíronipa ero nero siŋwíriyí, wigí siŋwí tŋni siŋwí aniro aríá ero diŋí píraníŋí neyírooro moro wigí íwí yariŋíáyí ríwímini mamoro éánáyí Gorixoní píraníŋí wimíxípaŋirini.’ Xwiyíá api xixeni imónini nání ámayí e yariŋoi. ¹⁶ E neri aí gí seaiepisariŋíáooyíné segí siŋwí tŋni siŋwí naniro aríá tŋni aríá niro nero nání yayí oseainini. ¹⁷ Aga nepa searariŋini, ‘Wíá rókiamoagíá obaxíyí tŋni ámá wé róníŋíá obaxíyí

tíni eni soyíné sɨŋwí naníro aríá niro yarígíá rɨpɨ nánɨ “None sɨŋwí winíwanígɨnɨ.” nɨyaiwiro aga nɨwimónɨrɨ aɨ wí aríá niro sɨŋwí naníro yagíámanɨ.’ seararɨŋɨnɨ.” urɨŋɨnigɨnɨ.

Wití siyí wiáronɨ mɨkí nánɨ áwanɨ urɨŋɨ nánɨrɨnɨ.

¹⁸ E nurɨrɨ re urɨŋɨnigɨnɨ, “Ewayí xwɨyíá ámá wo nurɨ wití siyí wiáronɨpɨ mɨkí nánɨ áwanɨ osearɨmɨnɨ. ¹⁹ Wití siyí wiáronɨyí xwɨyíá Gorɨxo xwioxíyo mɨmeámɨ nerɨ seamenɨweanɨápɨ nánɨrɨnɨ. Ámá xwɨyíá apɨ aríá nero nɨjɨá mepa éfáyɨ ayí wití siyí ófɨ manɨpá tɨnɨ piéronɨpɨnɨŋɨ imónɨŋoɨ. Ayí aríá wiarɨná obo, aríki yarɨŋo nɨbɨrɨ ayí Gorɨxomɨ dɨŋɨ wɨkwɨropɨrɨxɨnɨrɨ xwɨyíá apɨ wigí xwioxíyo mɨnɨŋyíyɨ emɨ rɨroámɨ yarɨŋɨrɨnɨ. ²⁰ Ámá xwɨyíá apɨ aríá nɨwirɨná axíná yayí nero ‘Nanɨrɨnɨ.’ yaiwífáyí, ayí wití siyí sɨŋá ínɨmɨ yapɨnɨŋáná xwíá seáyɨ e akwinɨáná enɨyo piéronɨyɨnɨŋɨ imónɨŋoɨ. ²¹ Wití siyí sɨŋá ínɨmɨ yapɨnɨŋagɨ nánɨ rapɨŋɨ ná ínɨmɨ mɨwárɨpa enɨyɨnɨŋɨ ámá ayí enɨ wigí dɨŋɨ rapɨŋɨnɨŋɨ xwíáyo mɨmɨ íá mumɨxɨŋagɨ nánɨ ámá wí ayí xwɨyíá apɨ xɨdarɨŋagɨa nánɨ xeanɨŋɨ wikáráná apaxɨ mé pɨnɨ wiárarɨgíárɨnɨ. ²² Ámá xwɨyíá apɨ aríá nɨwiro aiwɨ wigí yarígíápa sɨnɨ nɨxɨdɨrónáyɨ amɨpí xwíáyo dánɨ ayá tɨŋɨpɨ nánɨ dɨŋɨ obɨbaxɨ moro ‘Amɨpí wí nionɨ mɨnɨmúropa onɨnɨ.’ yaiwiro ‘Amɨpí ayá tɨŋɨpɨ arɨge nɨmeámɨárɨani?’ yaiwiro néra warígíáyɨ ayí wití siyí emɨ pɨpɨŋɨ kɨkɨdɨpearígíe piéronɨyɨnɨŋɨ imónɨŋoɨ. Wití emɨ xenɨwirárɨŋagɨ nánɨ ná mɨwepa enɨyɨnɨŋɨ ámá ayí

eni ‘Amipí ayá tñípi arire nerí meámáríani?’ yaiwiarígíápi xwíyíá Gorixoyápimi yokwarímí éáná omí aníñí miní xídarígíámani. ²³ Ámá xwíyíá api aríá níwiro níjía éfáyí ayí wítí siyí xwíá naníyo piéroníyíníñí imóníñoí. Wítí api ná kíkíreáníñíyíníñí ámá ayí ení ná níweríná wí dñíñí nímorí íá míropaxí werí wí xwé obaxí werí wí obaxí onímíápi werí yarígíáríni.

Ewayí ikaxí rípi-kíyí wítí omíñíyo yapíñí náníñí.

²⁴ O “Agwí Gorixo ámá sipíyí wígí dñíñí tñí xe néra úríxíníñí sñwí níwíníñí aiwí ríwéná ríáyo ikeaáríníñíñí.” oyaiwípoyíníñí ewayí xwíyíá ámi xegí bí nuríñí re uríñínigíñí, “Gorixo xegí ámáyo xwioxíyo mímeámí nerí meñweámíñíñí nání yaríná imóníñípi, ayí ámá wo xegí omíñíyo xwíá yuní níxémaná wítí siyí wíáronípi tñí ríramíñíyí epaxíñíñí. ²⁵ Wítí siyí níwíároárímáná xegí aníyo nání nurí sá weñáná o tñí símí tñí inarígííio níbíñí re eníñigíñí. Rípi-kí siyí wítí siyí wíároníñe seáyí e níwíároárímí uñínigíñí. ²⁶⁻²⁷ Níwíároárímí numáná enáná ríxa wítí nerápiñí níyapíñí ríxa ná kíkíreánímíñíñí yaríná omíñí xiáwomí omíñí wíiarígíáwa sñwí wínfáyí wínígíawixíñí. Rípi-kí aí tñí nawíní enagi níwínímí nuro bosomí re urígíawixíñí, ‘None “Joxí díxí omíñíyo siyí naníñí wíároníñíñí.” neaimónaríñí. Arire nerí rípi-kí ení nerápiñí yapíñíñí?’ uríagíá ²⁸ o re uríñínigíñí, ‘Gí símí tñí inarígíwíio eníñíñí? Oyi, oríñí!’ uríagi xegí omíñí wíiarígíáwa yaríñí re wígíawixíñí, ‘None

nurane rɪpɪkɪyɪ yɪyoámɪ yanɪréwɪnɪ? urɪagɪa aɪ ²⁹ o re urɪɲɪnɪgɪnɪ, ‘Oweoi, soyɪné rɪpɪkɪyɪ yɪyoámɪ nerɪná wɪtɪ aɪ tɪnɪ yɪyoámɪ epɪrɪxɪnɪrɪ ³⁰ aiwá mipɪrɪfɪná nánɪ nɪnɪ xe oenɪrɪ sɪɲwɪ wɪnɪpoyɪ. Wɪtɪ rɪxa yóɪ enáná wɪtɪ mɪwákwɪmɪ yarɪgɪáwamɪ re urɪmɪfárɪnɪ, “Xámɪ rɪpɪkɪyɪ mɪwákwɪmɪ nero áwɪnɪ e gwɪ nɪkɪrɪwɪmáná rɪá ikeaárɪrɪxɪnɪ. E nemáná wɪtɪ mɪwákwɪmɪ nero aiwá anɪ nɪtiarɪgɪwámɪ nɪtɪrɪxɪnɪ.” urɪmɪfárɪnɪ. urɪɲɪnɪgɪnɪ.” Jisasoyɪ xwɪyɪfá e urɪɲɪnɪgɪnɪ.

Ewayɪ ikaxɪ masɪté siyɪ nánɪrɪnɪ.

³¹ O áamá re oyaiwɪpoyɪnɪrɪ “Agwɪ áamá obaxɪ Jisasomɪ mɪxɪdarɪɲagɪa aiwɪ rɪwɪyo Gorɪxo xegɪ áamáyo xwioxɪyo mɪmeámɪ nerɪ umenɲewanánáyɪ Jisasoyá áamá obaxɪ imónɪpɪrɪfárɪnɪ.” oyaiwɪpoyɪnɪrɪ ewayɪ xwɪyɪfá ámɪ bɪ nurɪrɪ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Gorɪxo seyɪné xwioxɪyo mɪmeámɪ nɪseairɪ seamenɲewanɪpɪ, ayɪ masɪté aiwá siyɪnɪɲɪ imónɪnɪ. Masɪté aiwá xegɪ siyɪ aga onɪmiá imónɪnɪ. Masɪté siyɪ nɪmearo omɪɲɪyo moárarɪgɪáyɪ ³² aiwá siyɪ nɪyonɪ masɪté siyɪ aga onɪmiá enagɪ aiwɪ rɪxa nɪyapɪrɪ xwé nɪrorɪná íkɪánɪɲɪ roɲáná ɲɪ nɪbɪrɪ nɪɲwearɪ yéwɪ tɪpaxɪ imónarɪɲɪrɪnɪ.” urɪɲɪnɪgɪnɪ.

Ewayɪ ikaxɪ yisɪ nánɪrɪnɪ.

³³ O ewayɪ xwɪyɪfá ámɪ bɪ nurɪrɪ re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Gorɪxo xwioxɪyo mɪmeámɪ nɪseairɪ seamenɲewanɪpɪ, ayɪ yisɪnɪɲɪ —Yisɪ bisɪkerɪfá sɪnɪ sɪɲɪ enáná bɪ onɪmiápɪ ɪnɪmɪ táná nɪmɪnɪ íkwianɲwɪ eapɪnarɪɲɪrɪnɪ. Gorɪxo xwioxɪyo

mimeámí niseairi seamenweanáfipi, ayí yisíniníj ímónini. Apixí bisíkerfá sini siní diramixí xwé sixí ínínáná yisí bí nimearo ínimí táná nímíni íkwianwí eapinarinífrini.” uriniginini.

Ewayí xwiyfá tñini uréwapiyiní nánirini.

³⁴ Jisaso oxí apixí e epíroyí egfáyo xwiyfá api nípini nuréwapiyiríná ewayí xwiyfáni nuriri uréwapiyayiniginini. ³⁵ Xwiyfá Gorixoyá wfá rókiamoagí wo ntwuriyiri rfwamíníj eaní rípi, “Nioní xwiyfá nírínáná ewayí xwiyfáyo dání riri xwiyfá Gorixo xwíá imixínáná dání ínimí ríninípi áwaní riri emfáriní.” níriri eanípi xixení imónini nání Jisaso nuréwapiyiríná ewayí xwiyfá tñini nuriri uréwapiyagíriní.

Ewayí ikaxí rípi kí nání urinípi míkípi áwaní uriní nánirini.

³⁶ O oxí apixí e epíroyí egfáyo pñini níwiárimí nurí aníyo nípáwirí nweanáná xegí wiepísarínjowa níbīro re urígfawixini, “Joxí nearéwapiyiríná ewayí ikaxí rípi kí nání nearípi áwaní níneariri píraníníj nearéwapiyi.” uríagfá ³⁷ o re uriniginini, “Ámá wítí siyf naní wiáronoyí ámá imónínáoní nánirini. ³⁸ Omíníyí ayí xwíá rírí nánirini. Wítí siyf naníyí, ayí ámá Gorixo xwioxíyo mimeámí nerí umenweanáfáyí nánirini. Rípi kíyí ayí ámá Gorixomí muxídarígfáyí, ámá oboyáyí nánirini. ³⁹ Símfí tñini inarígfíio, rípi kí siyf wiárono, ayí Oborini. Aiwá yóí enagi mípírfínáyí ayí sfá yoparíyi nánirini. Wítí mívákwmí nero mípírfáyí, ayí anínajíriní. ⁴⁰ Ayínáni

ripikíyí mîwákwímí nero gwí níkiríwímáná ríá ikeáarígíápa imónîñyí sía yoparíyimi axípi e imónáná ⁴¹ áamá imónîñáonî áamá rikíkiríó ero wa enî nene yarîñwápi oépyoinîrî wíwapíyiro yarígíáyí gí ápo menweanîe ñweapírîxîñîrî gí anîñajowa awí eámeámí epírî urowárîmíárîñî. ⁴² Urowáráná awa awí eámeámí nemáná ríá ápiáwí xwé anîñî wearîñîrîmî ikeáaráná ayí e dánî ‘Yeyî!’ nîrîro magí írónîpíríárîñî. ⁴³ E nerî aí oxí apíxí wé rónígíá Gorîxoyáyí xío xwioxíyo mîmeámí nerî umenweanîe dánî sogwí nanîrîñá yarîñîpa xîxíeá sîñánî inîpíríárîñî. Seyíné aríá tígíáyíñé enánáyí, aríá ókiarí nîmónîpoyî.” urîñîñigîñî.

Ewayí ikaxí ayá tíñî imónîñî wí pîñî wenîpî nánîrîñî.

⁴⁴ O áamá re oyaiwípoyîñîrî, “Gorîxo xwioxíyo mîmeámí nîseairî seamenweanîápi ayá tíñîpîñîñî imónîñagî nánî Jisaso pí pí nearîagî aí xîxenî éwanîgîñî.” oyaiwípoyîñîrî ewayí xwíyíá re urîñîñigîñî, “Gorîxo xwioxíyo mîmeámí nîseairî seamenweanîápi, ayí xwíá bimi wí e ayá rimîxarîñîpî wí pîñî tíñîñîpîñîñî imónîñî. Áamá wo nemerîñá wenîñî nerî nîwîñîmearî yayí níkarîñîrî nánî re enîñigîñî. Mírî nurî áamá wíyo áwanî murí xegí amîpí nîñî nígwí nánî bî nerî nígwí apî tíñî nîmeámî nurî xwíá apîñî bî enîñigîñî.” urîñîñigîñî.

Ewayí ikaxí memiá nánîrîñî.

⁴⁵ Ámî re urîñîñigîñî, “Gorîxo xwioxíyo mîmeámí nerî píránîñî seamenweanîápi, ayí

ámá amípí mímúroniḡ wo memiá awiaxíni awiaxíni nání p'fá emeariḡpániḡ imónini. ⁴⁶ Bá niyon+ múróniḡag+ niw+ni+meaár+imo aḡni nur+ xeg+ amípí n'ni b' nemáná niḡw+ ap+ t'ni memiápá b' eḡniḡni.” nur+ri, “Gor+xo xwioxíyo m+meám+ ni+neair+ neameḡwean+áp+ ayá t'ḡp'niḡ imóniḡag+ nání Jisaso pí pí near+ag+ aí xixeni éwan+ḡni.” oyaiwípoyn+ri+ eway+ xwi+y'á e ur+iḡniḡni.

Eway+ ikax+ uben+ nán+ri+ni.

⁴⁷ O re ur+iḡniḡni, “Gor+xo ámá x'fo xeg+ xwioxíyo m+meám+ ner+ umenḡweám+ni+ri ner+ná en+áp+ ay+ uben+ ipíyo ni+mamówár+ro pey+ xixeg+ni f'á m+inar+iḡpániḡ imónini. ⁴⁸ Rixa pey+ magw+ m+niḡag+ niw+ni+ro ni+m+ixearo ipí iman+pá t'ḡ e ni+ro é+ niḡweámáná pey+ nan+ni neyíroro íkwianḡwíyo m+meám+ ni+yár+ro sipíy+ em+ m+meám+ eg+awix+ni. ⁴⁹ S'fá yoparf+yimi ax+pi e imónáná aḡ+najowa ni+weap+ro wé róniḡf'áyo ni+múroro sipí yar+ḡf'áyo y+yoám+ nero ⁵⁰ r'fá ápiáw+ xwé an+iḡ+ wear+iḡr'imi ikearáná ay+ e dán+ ‘Yey+!’ ni+ro magí írón+p'r'fári+ni.” ur+iḡniḡni.

Xwi+y'á nan+ xám+iḡ+ t'ni+ siḡ+ t'ni+ nán+ri+ni.

⁵¹ Wiep+sariḡyó re ur+iḡniḡni, “Nioni searéwap+yariḡap+ ni+pi+ni m'f'k+ nání rixa niḡf'á rimón+iḡo+?” ur+ag+ “Oy+.” ur+ag'fá ⁵² o re ur+iḡniḡni, “Nw+ ikax+ eán+iḡp+ meweg'fá nioni ni+ni+x'di+ro ḡ+ wiep+sariḡáy+ ni+món+ro yar+ḡf'á n'ni ay+ ámá amípí mímúroniḡf'áyn+iḡ imón+iḡo+. Ay+ wig+ ayá ri+m+xar+ḡf'ap+ aḡ+yó wen+mi+ siḡ+

bi tñni xámiñf bi tñni nimearo ámayo siwá wiarigfápa gí seaiepisariñáoyfne xwiyfá enjíná Moseso niriñf rfwamiñf eañpñf tñni nioni agwi searariñápi tñni axípi e epírfárini.” urññiniginí.

Xfo xegf Nasaretñ weáyf rfwf umogfá nánñini.

⁵³ Jisaso ewayf xwiyfá api nura núísáná e dánñ pñni niwiárñmi nurñ ⁵⁴ añf xfo xegf xwé iwiaronñe niremori rotú añfyo nípawiri xwiyfá uréwapñyaríná ayf ududf nero re rinigfawixini, “Ámá royf nijfá emimf yarñf ripñ gimñ dánñ nijfá imónñrfani? ⁵⁵ O añf mñrarñf Josepomi xewaxo menñrani? Xinái Mariaíyñ mñrinññrani? Xogwáowa Jemiso tñni Josepo tñni Saimono tñni Judaso tñni rinñowa re mñweagfá reñoi? ⁵⁶ Xinapíwa nene tñni mñweapa reñoi? E enagñ nánñ amá royf arige nijfá api imónñrfani?” niriñiro ⁵⁷ wikf diñf niwóga warñagfá Jisaso xewaniño nánñ re urññiniginí, “Ámá xwiyfá Gorixoyá wfá urókiamoarñf womñ añf midañfyf arfá umónarigfá aí xegf e dñfyf tñni xexirfmeáyf tñni o nánñ ‘Sa negf amáorini.’ niyaiwiro arfá umónarigfámani.” nurññ ⁵⁸ ayf diñf mñwikfñroarñagfá nánñ e niñwearfná emimf xwapf mñwíwapñyññiniginí.

14

Jono wayf umeaiarññomi pikigfá nánñini.

¹ Iná mñxf ináyf Xeroto —O Gariri piropenñf menñweañorini. O xwiyfá Jisaso nánñ yanf niwéa warñagñ arfá niwirñ ² xegf omññf

wiiarigfáwami re uriniginini, “Ayf nioni pikináo, Jono wayf numeaiia unorini. Rixa xwáripáyo dáni niwiápínimeari nán emimf ayf néra warini.” uriniginini. ³⁻⁴ Ayf rípi nán Xeroto e uriniginini. Xámi O Jono sin emearfná xegf xexirímeáo Piripoyá apíxi Xerodiasíy riniñi nurápiri meágf nán Jono xwiyfá re urárayiniginini, “Dixf rírxímeáoýá apíxi nurápiri nimearfnáyf, ‘Ayf Nípkwini yarini.’ riyaiwinarini?” urayarinagf nán Xeroto xegf porisíyo urowaráná awa nuro omi fá nixero gwf niyiro nimeámi nibiro gwf aníyo nwaráfagfa ⁵ Xeroto Jono nán “Omi opikimini.” niyaiwiri aiwi áma oxí apíxi “Jono Goríxoyá wfa rókiamoarinf worini.” yaiwiarigfa enagf nán wáyf nerf “Nionf enf nípkípríxini.” niyaiwiri sa gwf aníyo wáriniginini. ⁶ E níwárimáná enán sfá Xerotomi xinái xriníyi imónáná Xeroto xegf áma wa tñf aiwá nimíxiro narfná omi xiepi Xerodiasími xemiái nibirf áwini e nírómáná simininf eniginini. Í simininf yarfná Xeroto simininf í yarínípi nán yayf níwinirf ⁷ xwfa e dánf re uriniginini, “Nionf jíxí sfmímaníyo dánf rírarinini, ‘Pí pí nánf nionf ríxinf níránáyf nísiapímfini.’ rírarinini.” uráná ⁸ í xinái tñf e nánf nurf ámi nibirf xinái urepísípi axípi re uriniginini, “Porisf wa Jono wayf numeaiia warinoyá sinwf mñf níwákwiwo mñjo sinwf winími nánf píreríxíyo nítiro nimeámi nibiro oniapípoi.” uráná ⁹ Xeroto dinf sípi wíagf aiwf awa tñf aiwá nawínf naríge dánf uráfagi nánf porisf wamf í urípi axípi sekaxf nurirf

¹⁰ urowáráná wo gwí anjyo nánì nuri e dánì Jonomì sinwí mìnj nìwákwiwí ¹¹ mìnjo pìrerixíyo nìtìrì nìmeámì nìbirì miáimì mìnì wíáná í nurápìrì nìmeámì nurì xìnáimì mìnì winjìnjìgìnì. ¹² E éáná Jono xegí wiepìsarìjowa nìbìro pìyomì nìmearo nìmeámì nuro xwíá nìweyárimowa nuro Jisasomì áwanj urìgíawixìnì.

Oxí 5,000 apimì aiwá mìnì winj nánìrìnì.

¹³ Jisaso xwíyíá Jono nánì aríá nìwirì e pínì nìwiárimì ewéyo nìpìxemoánìrì áamá dìnj meanje nánì xegípì warìjagì aiwì oxí apìxí obaxí anj bì bimì dánjyí “Jisaso ewéyo pujojì.” rìnjagì aríá nìwiro yánì ójyo númì ugíawixìnì. ¹⁴ Jisaso rìxa ipí imanjípá tìnj e niwiékìnìmearì wìnìnjìnjìgìnì. Oxí apìxí obaxí xíó tìnj e nánì bìmiarìjagíá nìwìnìrì wá nìwianìrì wigí sìmìxíyí píránìnjì imìmìximí yaríná ¹⁵ sápi tìnì xegí wiepìsarìjowa nìbìro re urìgíawixìnì, “Re áamá dìnj meanìnì. Síá wórìnjìgìnì. Joxì áamá nìnì wigí aiwá bí nero nìpìrì nánì anj onìmiápiá amì amì njweamenjyo nánì urowárapeì.” uríagíá aí ¹⁶ Jisaso re urìnjìnjìgìnì, “Ají nupaxí mimónarìnì. Soyíné aiwá wí mìnì wípoyì.” uríagì ¹⁷ awa re urìgíawixìnì, “Negí aiwá xwapí menìnì. Sa bisíkeríá wé ná wúnì tìnì peyí yeáyí waúnì tìnìrìnì.” uríagíá ¹⁸ o re urìnjìnjìgìnì, “Nionì tífámìnì nìmeámì bípoyì.” nurìrì ¹⁹ rìxa nìmeámì báná re urìnjìnjìgìnì, “Oxí apìxí nìnì aráyo éf onjweápoyì.” sekaxí e nurímáná bisíkeríá wé wú tìnì peyí waú tìnì nìmearì anjnamì sinwí nanánimáná Gorìxomì aiwá apì nánì yayí nìwirì bisíkeríá kwìkwìrìmí nerì xegí wiepìsarìjowamì

mɪnɪ wɪáná awa oxɪ apɪxɪ éf ɲweáfáyo yanɪ nɪwɪa warɪná ²⁰ ámá nɪnɪ aiwá apɪ nɪnɪro agwɪ ímɪ uyɪɲɪnɪgɪnɪ. Agwɪ ímɪ uyɪagɪ wɪepɪsarɪɲowa sɪɲwɪ e nɪwɪnɪro aiwá rɪxa apánɪ nɪnɪro e tɪápɪa nɪmeamero soxɪ íá wé wúkaú sɪkwɪ waúmɪ nɪmeaayiro aumaúmɪ nero magwɪ nɪmiro tɪgɪfawɪxɪnɪ. ²¹ Niaíwɪ tɪnɪ apɪxɪ tɪnɪ nɪnɪrɪ aiwɪ oxowanɪ ámá 5,000 aiwá apɪ nɪgɪfawɪxɪnɪ.

Jisaso ipíyo xwɪrɪɲwɪ nosaxa unɪ nánɪrɪnɪ.

²² Jisaso xegɪ wɪepɪsarɪɲowa aiwá ámá ayɪ nɪnɪro tɪápɪa soxɪ íáyo magwɪ nɪmiro táná re uowárɪɲɪnɪgɪnɪ, “Nionɪ oxɪ apɪxɪ tɪyo uowáraparɪná soyɪné ewéyo nɪpɪxemoánɪro ipíwámɪ jɪarɪwámɪnɪ nánɪ xámɪ nɪmeápoyɪ.” nurɪrɪ ²³ awa rɪxa nɪpɪxemoánɪro úáná ámá oxɪ apɪxɪ e epɪroyɪ egɪfáyo enɪ nurowárapɪmáná Gorɪxomɪ xwɪyɪfá urɪmɪnɪrɪ nánɪ xegɪpɪ dɪwɪ mɪɲɪyo nánɪ nɪyɪrɪ rɪxa sɪfá nóra warɪɲɪ tɪnɪ xegɪpɪ ɲweaɲáná ²⁴ ewépá sɪnɪ ipí áwɪnɪ e warɪná inɪgɪ ewépámɪ imeamɪkwɪ merɪ imɪɲɪ enɪ ewé sɪmɪmɪ dánɪ bɪrɪ nerɪ yarɪná ²⁵ rɪxa wɪfá nánɪ isɪfá yɪnɪɲáná Jisaso ipíyo nosaxa nɪbɪrɪ wɪepɪsarɪɲowamɪ rɪxa wɪmeámɪnɪrɪ yarɪná ²⁶ awa wenɪɲɪf éfáyɪ wɪnɪgɪfawɪxɪnɪ. Jisaso ipíyo xwɪrɪɲwɪ nosaxa barɪɲagɪ nɪwɪnɪro wáyɪ nɪkárɪnɪro “Pɪyɪɲɪf sɪwɪ wo rɪfá barɪnɪ?” nɪrɪro “Yeyɪ!” rekárɪnarɪná ²⁷ Jisaso re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Soyɪné wáyɪ mɪkárɪnɪpanɪ. Ayɪ nionɪrɪnɪ. Dɪɲɪf sɪxɪ nɪnɪro ɲweápoyɪ.” urɪagɪ ²⁸ Pitao re urɪɲɪnɪgɪnɪ, “Ámɪnáoxɪnɪ, ayɪ nepa joxɪ enɪánáyɪ, ‘Joxɪ enɪ ipíyo nosaxa nɪbɪrɪ nɪmeaɪ.’ nɪrɪe.”

uríagi ²⁹ Jisaso “Bei.” uríagi Pitao ewépami dání nayoari Jisaso tñf e nání nosaxa nuri aí ³⁰ imiñf yaríñagi n+winiri wáyf éyíf re eníñigini. Ipiyo ríxa nurípiniríná ráiwá re uríñigini, “Nioni ini+gí namimigini! Ámináoxini, áríwí nimeai!” uráná ³¹ o añfni feapá niyauri wéyo nimaxiriri nimíeyoari re uríñigini, “Díñf onimiápi níkwíroarigíoyínérini. Pitaoxini, joxi ‘Jisaso yá díñf tñf ipiyo xwiríñwí nosaxa umíni.’ niyairi aí ámi pí nání ‘Oyá díñf tñf e epaxonimani.’ yaiwiaríñini?” nuriri ³² awaú ríxa ewéyo píxemoánáná re eníñigini. Imiñf yaríñipi pñf wiáríñigini. ³³ Imiñf pñf wiáráná ewéyo ñweagíayf miñf ewéyo níkwíroro omi yayf numeríná re urígíawixini, “Neparini. Joxi niaíwí Goríxoyáoxirini.” urígíawixini.

Simixíyí Jisasomi amáf níróniro nañf egíá nánirini.

³⁴ Awa ipiyo oríwami dání nírémoro añf xegí yoí Genesaretiyi riníñipi tñf e iwiékínimeááná ³⁵ amá e dáníyí Jisasomi mí níwómíxiro añf nípipini áwanf nírínárimáná wigí amá simixí yarígíá nñf o tñf e nání nímera níbíro wáráná ³⁶ simixíyí ríxíñf re urayígíawixini, “Joxiyá iyíá sírífíyo amáf onírónípoyniri síñwí neanei.” nuríro nñf amáf e nírónayiro nání nañf egíawixini.

15

Ámináyf enína érowiápnígíápi nánirini.

1 Íná Parisi wa t́nɪ ɲwɪ ikaxɪ eánɪɲɪpɪ mewegɪ́a wa t́nɪ Jerusaremɪ dánɪ nɪbɪro Jisasomɪ nɪwímearo re urɪgɪ́awixɪnɪ, 2 “Negɪ́ arɪowa érowiápnɪgɪ́ápɪ dɪxɪ́ wɪepɪsarɪɲowa pí nánɪ pɪrɪ́ wiaákmɪ́ yarɪɲoɪ? Aiwá nanɪrɪ́ná pí nánɪ arɪowa rɪgɪ́ápɪ wé wayɪ́ mɪrónɪpa nero narɪgɪ́árɪnɪ?” Jisasoyá wɪepɪsarɪɲowa wé wayɪ́ nɪrónɪro aiwɪ xiáwowa egɪ́ápa axɪpɪ mɪyarɪɲagɪ́a nánɪ e uráná 3 Jiaso re urɪɲɪnɪgɪ́nɪ, “Soyɪ́né enɪ segɪ́ seárɪawéwa érowiápnɪgɪ́ápɪmɪ xɪdanɪro nánɪ pí nánɪ ɲwɪ ikaxɪ Gorɪxoyá rɪnɪɲɪpɪmɪ pɪrɪ́ wiaákmɪ́ yarɪgɪ́árɪnɪ? 4 Gorɪxo rɪɲɪpɪ rɪ́wamɪɲɪ́ re nɪrɪnɪrɪ́ eánɪnɪ, ‘Dɪxɪ́ rɪnomɪ wéyo merɪ́ rɪnámɪ wéyo merɪ́ erɪ́nɪ.’ nɪrɪnɪrɪ́ eánɪnɪ. Rɪ́wamɪɲɪ́ rɪpɪ enɪ nɪrɪnɪrɪ́ eánɪnɪ, ‘Ámá gɪyɪ́ gɪyɪ́ xano nánɪranɪ, xɪnái nánɪranɪ, pɪné sɪpɪ umeararɪ́náyɪ́ ayo emɪ opɪkímópoyɪnɪrɪ́ sɪɲwɪ́ wɪnɪrɪ́nɪ.’ E nɪrɪnɪrɪ́ eánɪɲagɪ́ aiwɪ 5 áamá gɪyɪ́ xanomɪranɪ, xɪnámɪranɪ, ‘Amɪpɪ́ nionɪ nɪsiapɪrɪ́ arɪrá sɪpaxɪpɪ́ nánɪ Gorɪxomɪ urepeárɪɲá enagɪ́ nánɪ bɪ mɪnɪ siapɪpaxɪmanɪ.’ urarɪɲagɪ́a 6 soyɪ́né sɪɲwɪ́ e nɪwɪnɪróná re rarɪgɪ́árɪnɪ, ‘Ayɪ́ xaneyo wéyo mɪmepa yarɪɲagɪ́ aiwɪ apánɪ yarɪɲoɪ.’ rarɪgɪ́árɪnɪ. Soyɪ́né e nerɪ́ná Gorɪxoyá rɪnɪɲɪyɪ́ xórórɪ́ nero segɪ́ seárɪawéwa érowiápnɪgɪ́ápɪnɪ seáyɪ́ e mɪfeyoarɪgɪ́árɪnɪ. 7 Nanɪ́ rɪro sɪpɪ́ rɪro yarɪgɪ́oyɪ́né, xwɪyɪ́á Gorɪxo rɪɲɪ́ wɪá rókiamoagɪ́ Aisaiao nɪwuriyɪrɪ́ rɪ́wamɪɲɪ́ eanɪpɪ́ soyɪ́né nánɪ xɪxenɪ re rɪnɪnɪ, 8 ‘Ámá tɪyɪ́ “Gorɪxomɪ wéyo píranɪɲɪ́ mearɪɲwɪnɪ.” nɪrɪro aiwɪ nionɪ dɪɲɪ́ sɪxɪ́ mɪnɪyɪpa yarɪgɪ́árɪnɪ. 9 E neróná ámayo amɪpɪ́ áamá wigɪ́ dɪɲɪ́ t́nɪ érowiápnɪgɪ́ápɪ nánɪ

nuréwapiyiróná yapí re nuríro “Xwiyfá tiyf Gorixoyáriní.” nuríro nání “Gorixomí seáyí e umearíñwíni.” níríróná Gorixoníyá yoíni surfímá rarígfáriní.’ Aisaiao xwiyfá Gorixoyápi níwuriyirí soyfne nání xixeni rfwamíñf e eañfíriní.” uríñiniginí.

“Rípi piaxf weaaríñfíriní.” uríñf náníriní.

¹⁰ “Ámá oxí apíxí re epíroyí egfáyí obfpoi.” nírirí ayf ríxa añwi e awí eánaráná re uríñiniginí, “Arfá níniro níjía imónfpoi.” nuríri ¹¹ ewayf xwiyfá bí nurífná re uríñiniginí, “Amípi ámá níniro gwí nárearígfápi piaxfíñf weaaríñfmaní. Amípi xwioxfyo dání dñf mófápi, ayf piaxfíñf weaaríñfíriní.” uríñiniginí. ¹² Xegf wiepísaríñowa níbiro re urígfawixíni, “Joxí Parisiowamí e nurífná ‘Sfmirírf mfiwiaríñíni.’ ríyaiwiaríñíni?” urfagfa aí ¹³ o Parisiowa nání ewayf xwiyfá re uríñiniginí, “Rfwéná Gorixo aiwá xfo iwfá muríñf níyoní emí yíyoámí enfáriní.” nuríri ¹⁴ ámí Parisiowa nání re uríñiniginí, “Soyfne awa nání ayá sfwf mísearopaní. Awa síñwí supárfgfáwa síñwí supárfgfáyo nípemeámí warígfáwa yapí imóníñoi. Ámá síñwí supárfñf wo síñwí supárfñf womí nípemeámí nurfna níwaúni xwárfñwíyo píeropísfí. Ayfnáni ayá sfwf mísearopaní.” urfagi ¹⁵ Pitao re uríñiniginí, “Joxí ewayf xwiyfá ámá aiwá níniro gwfnárearígfápi nání rfápi áwanf neareí.” urfagi ¹⁶ o re uríñiniginí, “Gf seaiepísaríñáoyfne ení síni majfá ríseainaríni? ¹⁷ Amípi ámá nfápi arfowa

egfápa wé wayf níróniro nínirfnáraní, awa egfápa mé nínirfnáraní, agwfyo níninjsáná íkf nemoro nání piaxfninjf weaarinjfmaní. ¹⁸ E nerí aiwí xwioxfyo dání fwí amípí nání dinj mófápi piaxfninjf weaarinjrini. ¹⁹ Xwioxfyo dání dinj nimoro yarigfápi ‘Sipí oim+ximini.’ yaiwiarigfá ripirini. Ámá pikiri ero ámá wí tñi fwí iniro ero síwí piaxí eánipaxí imóninjfýf niga uro fwí mearí ero yapf riri ero ámá wí nání ikayfwf riri ero ²⁰ yarigfápi nímoríná wiwaninjfyo piaxfninjf weaarinjrini. E nerí aí ámá wé wayf mírónipa nerí aiwá nínirfná wiwaninjfyo wí piaxí weaarinjfmaní.” urinjinigini.

Émányf apixf wí dinjfxixeni wikwifronjfnánirini.

²¹ O e dání pñi niwiárimí nuri piropenisf émányf anj Taia tñi Saidoni tñi tñj e emearíná re enjinigini. ²² Émányf apixf Kenani dání anj apiaú tñj e dání nibiri jfamine dání nuxídiríná rfaiwá re nura unjinigini, “Ámínáoxini, mixf ináyf Depitomi xiáwoxini, joxí wá niwianei. Gf miáimi imfó dinj nixixérori xixeaninjf wikáranini.” nura warinjagi aiwí ²³ Jisaso xfo eni bi murarinjagi nání xegf wiep+sarinjowa nibiro arfki re urayigfawixini, “Apixf rí arfki rfaiwá tñi neaxfdarinjagi nání joxí xegf miáimi imfó dinj xixéroarinjapi mixf numáinowárirí ‘Emini.’ urowárei.” urayíagfa aí ²⁴ o re urinjinigini, “Nioni émayo arirá wimniri bñáonimani. Gf Isireriyf —Ayf sipisipí xiáwo píraninjf mímearíná ami ami uniamoarinjninjf imónigfáyfrini. Ayf nání bñáonirini.” urfagi aiwí ²⁵ í anjwí e nibiri

xómɨŋɨ nɨyɨkwɨrɨ mɨŋɨ xwɨfáyo nɨkwɨrorɨ re urɨŋɨnɨgɨnɨ, “Ámɨnáoɨxɨnɨ, arɨrá nɨ.” urɨfagɨ ²⁶ o re urɨŋɨnɨgɨnɨ, “Nɨonɨ aɨwá nɨaíwɨ narɨgɨfáɨpɨ nuráɨrɨ sɨwɨyo mɨnɨ wɨarɨnáyɨ, jíxɨ ‘O nanɨf yarɨnɨ.’ rɨyáɨwɨarɨŋɨnɨ?” urɨfagɨ aɨ ²⁷ í re urɨŋɨnɨgɨnɨ, “Ámɨnáoɨxɨnɨ, wauyene sɨwɨnɨŋɨf imónɨŋagwɨ nánɨ nepa nɨrarɨŋɨnɨ. E nerɨ aɨ sɨwɨyɨf xɨáwo aɨwá íkwɨarɨŋwɨyo éf nɨŋweámáná aɨwá nɨnɨrɨf yunɨf mamówárɨf éyɨf mɨmeánɨf yarɨŋɨfɨrɨnɨ.” urɨfagɨ ²⁸ o re urɨŋɨnɨgɨnɨ, “Ineyɨ, jíxɨ aga dɨŋɨf xɨxenɨ nɨnɨkwɨrorɨ rarɨŋagɨ nánɨ jíxɨ simónɨfɨyɨf xɨxenɨ nɨmónɨnɨŋotɨ.” uráná re enɨŋɨnɨgɨnɨ. Xemiáɨ nanɨf enɨŋɨnɨgɨnɨ.

Sɨmɨxɨf obaxɨfyo nanɨf imɨmɨxɨmɨf enɨf nánɨrɨnɨ.

²⁹ Jisaso e dánɨf pɨnɨf nɨwɨárɨmɨf nurɨf ípɨf Garɨrɨwámɨf nɨpwerɨf dɨfɨwɨf mɨŋɨfyo nánɨ nɨyɨrɨf éf ŋweanáná ³⁰ ámá oxɨf apɨxɨf ayá wɨf o tɨŋɨf e nánɨf nɨyoamɨro wɨf sɨkwɨf íkɨf egɨfáyo nɨméra yoaro sɨŋwɨf supárɨgɨfáyo nɨméra yoaro xwɨyɨfáf marɨf manɨf pɨrónɨgɨfáyo nɨméra yoaro sɨmɨxɨf xɨxegɨnɨf obaxɨf tɨgɨfáyo nɨméra yoaro nero xegɨf sɨkwɨf tɨŋɨf e tayarɨnáná o nanɨf imɨmɨxɨmɨf wɨŋɨnɨgɨnɨ. ³¹ Nanɨf imɨmɨxɨmɨf wɨarɨŋagɨf oxɨf apɨxɨf e epɨroyɨf egɨfáyɨf manɨf pɨrónɨgɨfáyɨf ámɨf xwɨyɨfáf rɨro enɨf kɨrɨŋɨf egɨfáyɨf ámɨf ú roro sɨkwɨf íkɨf egɨfáyɨf ámɨf anɨf uro sɨŋwɨf supárɨgɨfáyɨf ámɨf sɨŋwɨf anɨro yarɨŋagɨfá nɨwɨnɨro ayá nɨrɨwamónɨro Nwɨfá Isɨrerɨyɨfáomɨf yayɨf seáyɨf e umegɨfawɨxɨnɨ.

Oxɨf 4,000 apɨmɨf aɨwá mɨnɨf wɨŋɨf nánɨrɨnɨ.

³² Jisaso xegɨf wɨepɨsarɨŋowamɨf “Eɨnɨ.” nurɨrɨf re urɨŋɨnɨgɨnɨ, “Ámá oxɨf apɨxɨf tɨyɨf nɨonɨf tɨnɨf sɨfá

wiyáú ríxa ñweañwárini. Wigí aiwá ñipíríyí menagí nání nioní dñí sípí niarini. Nioní ayí agwí wiaríná nurowárírínáyí, óf e sñwí xaxá upeyiníginírí nání raríñini.” uríagí ³³ wiepísariñowa re urígfawixini, “Ámá dñí meaní rímíniyoí. Gímí nurane aiwá ámá none tñí epíroyí egíá tiyí ññiro agwí ímí uyini nání urápaniréwini?” uríagí ³⁴ o re uríñinigini, “Soyíné bisíkeríá ararí maxiríñoí?” uríagí awa “Bisíkeríá wé wíúmí dñí waú tñí peyí orá yeáyí bia tñírini.” uríagí ³⁵ o oxí apíxí e epíroyí egíáyo “Xwíáyo éf ññweaxa úpoyí.” nurímáná ³⁶ bisíkeríá wé wíúmí dñí waú apí tñí peyí apia tñí nurápirí Goríxomí yayí ñwírí kwíkwírímí nerí wiepísariñowamí wiayíáná awa nurápiro ámáyo yaní ñwíá uáná ³⁷ ayí ññiro agwí ímí uyíagí wiepísariñowa aiwá ayí ññiro tñápiá ñimeamero soxí íá wé wíúmí dñí waúmí magwí ñmiro tígfawixini. ³⁸ Apíxí tñí ñiaíwí tñí maríáí, oxowa aiwá apí níáwa 4,000 imónígfárini. ³⁹ Jisaso “Segí añí úpoyí.” nurowárímáná wiepísariñowa tñí ewéyo ñpíxemoáñiro nuro Magadani iwiékíñimeagíawixini.

16

“Ekíyíñí añíñamí dñí neaíwapíyí.” urígfá nánírini.

¹ Parisi wa tñí Sajusi wa tñí Jisasomí ñwímearo “O símíxíyo naní imímíximí nerí aí ekíyíñí wí nepaxomani.” ñyawiwo iwamíó owíwapíyaneyíñiro re urígfawixini, “Joxí

an̄inam̄i d̄an̄j̄ ek̄iyin̄j̄ bi neaíwap̄iyii.” ur̄aḡta aiwi ² o re ur̄in̄inigin̄i, “Seȳné s̄ápi t̄n̄i yewan̄j̄ eáagi n̄iw̄in̄ir̄íná re rar̄iḡáyn̄ér̄in̄i, ‘Yewan̄j̄ eáfȳt̄ réw̄t̄ en̄ir̄fen̄in̄o?’ rar̄iḡáyn̄ér̄in̄i. ³ W̄ápi t̄n̄i en̄i b̄iram̄i d̄an̄i kip̄in̄j̄ yar̄in̄aḡi n̄iw̄in̄ir̄íná ‘In̄iá yap̄in̄ir̄fen̄in̄o?’ rar̄iḡáyn̄éxin̄i. Agw̄iyo yewan̄j̄ ear̄i kip̄in̄j̄ yir̄i yar̄in̄aḡi n̄iw̄in̄ir̄óná x̄ixen̄i ‘E nimón̄in̄in̄o.’ n̄ir̄iro aiwi am̄ipi n̄ion̄i s̄m̄imaj̄ón̄in̄j̄ im̄ixar̄in̄ápi s̄in̄w̄t̄ n̄in̄an̄ir̄óná ‘Gor̄ixo e oyaiw̄ipoȳin̄ir̄i r̄á neaíwap̄iyar̄in̄i?’ m̄iyaiwiar̄iḡáyn̄ér̄in̄i. ⁴ Agwi r̄íná n̄weaḡáyn̄é, Gor̄ixomi r̄íw̄m̄in̄i n̄mamoro seḡt̄ n̄w̄f̄á t̄in̄in̄j̄pi t̄n̄i f̄w̄n̄in̄j̄ n̄iga uro n̄iga b̄iro yar̄iḡáyn̄é, ek̄iyin̄j̄ n̄án̄i reax̄t̄ n̄iseain̄ir̄i seaimón̄ar̄in̄aḡi aiwi ek̄iyin̄j̄ w̄f̄á rókiamoaḡt̄ Jonao en̄j̄p̄in̄i seaíwap̄iyim̄igin̄i.” nur̄ar̄im̄i p̄in̄i n̄iw̄iar̄im̄i un̄j̄n̄igin̄i.

Yis̄t̄ Parisiowayá t̄n̄i Sajusiowayá t̄n̄i n̄án̄ir̄in̄i.

⁵ Wiep̄isar̄in̄owa bis̄ker̄f̄á bi n̄ip̄r̄i n̄án̄i ar̄f̄á n̄ikeamoro Jisaso t̄n̄i ip̄iyo j̄ar̄iw̄ám̄in̄i n̄án̄i nur̄óná ⁶ o x̄ixewis̄t̄ ikax̄t̄ re ur̄in̄inigin̄i, “Soȳné Parisiowa t̄n̄i Sajusiowa t̄n̄i awayá bis̄ker̄f̄á n̄im̄iga un̄i n̄án̄i im̄ixar̄in̄j̄ yisōt̄ r̄in̄in̄j̄pi n̄án̄i w̄áȳt̄ oseain̄in̄i.” ur̄áná ⁷ wiwan̄in̄owa re r̄in̄iḡawix̄in̄i, “None bis̄ker̄f̄á n̄imeám̄i m̄ib̄f̄wá en̄aḡt̄ n̄án̄i o m̄ix̄t̄ n̄inear̄ir̄i nearar̄in̄i.” r̄inar̄íná ⁸ Jisaso awa e r̄inar̄in̄aḡf̄a d̄in̄j̄ adad̄t̄ n̄wir̄i re ur̄in̄inigin̄i, “D̄in̄j̄ on̄im̄iápi n̄ikw̄roar̄iḡoȳné, pí n̄án̄i seḡt̄pi re r̄inar̄in̄o, ‘None bis̄ker̄f̄á n̄imeám̄i m̄ib̄f̄wá n̄án̄i nearar̄in̄i.’ r̄inar̄in̄o? ⁹ Soȳné sin̄i n̄ij̄f̄á mimón̄ipa ren̄o? N̄ion̄i

bisfkerfá wé wúni kwikwirimf éáná áamá 5,000 ríxa apáni náná soyfne ámi soxf íá arariyo miarigfápi nání dñf mīseainarīnīranī? ¹⁰ Ámi bisfkerfá wé wfúmi dñf waú áamá 4,000 nání kwikwirimf éáná soyfne soxf íá arariyo miarigfápi nání enī dñf mīseainarīnīranī? ¹¹ Biaú nionī e éáná soyfne soxf íá obaxfyo miarigfá enagi nání nionī Parisiowa tñi Sajusiowa tñi yisf awayá nání xixewisf ikaxf searána arige nero ‘O aga bisfkerfá nání mīneararīnī.’ mīyaiwī yarīñoi? Nionī re seararīñinī, ‘Parisiowa tñi Sajusiowa tñi awayá yisf nání wáf oseainīnī.’ seararīñinī.” urána ¹² xegf wiepīsarīñowa ríxa re yaiwigfawixinī, “Nepa yisf bisfkerfáyo táná nīmīga warīñfpi nání mīneararīnīnī. Parisiowa tñi Sajusiowa tñi uréwapīyarigfápi nání mīxǫdīpa oépoyīnīrī neararīnī.” yaiwigfawixinī.

Pitao “Joxi Kiraisoxīrīnī.” urīñf nánīrīnī.

¹³ Jisaso pīropenīsf añf Sisaria Piripai tñmīnī nurī nemerfná xegf wiepīsarīñowamī iwamfó yarīñf re winīnīgīnī, “Oxf apīxf nñnī áamá imónīñáonī nání goxinī rarīñoi?” yarīñf e wīagi ¹⁴ awa re urīgafawixinī, “Oxf apīxf ‘Ámá enīnanf wo nīwiápnīmearī rfa yarīnī?’ nīyaiwīro nání wī re rarīñoi, ‘Jono wayf nīneameaia uñorfanī?’ rarīñoi. Ámi wī ‘Gorīxoyá wfá rókiamoagf mīpé añfnamī nánī peyīño, Eraijaorfanī?’ rarīñoi. Ámi wī ‘Wfá rókiamoagf Jeremaiaorfanī?’ rarīñoi. Ámi wī ‘Ayf wfá rókiamoagfáyf ámi worfanī?’ rarīñoi.” urfagfa ¹⁵ Jisaso re urīñinīgīnī, “Soyfne

eni nioni nání goxiñi yaiwiarñjo?” uríagi¹⁶ Saimoni Pitao re urññigñi, “Joxi Kiraisoxi, aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronfoyi rariñwáoxirñi. Nwíá anñf sñf imónñomi xewaxoxirñi.” uríagi¹⁷ Jisaso re urññigñi, “Jonaomi xewaxoxi Saimonoxiñi, joxi nrarñfpi ámá wo wíá mñrókiamonoi. Gí ápo, anñnamí ñweaño wíá rñrókiamóagi nání joxi yayf osinñi.¹⁸ Rpiñi eni rñrarññi, ‘Joxi sññanñf nimónñiñi enñf eánñoxirñi. Sññá piará eapñarñf romí seáyi e ámá nionñyá sñyikf imónñgíayf gí anñ wiwánñf mñxárñmñarñi. Obo tññi imónñgíayf enñf neánñro ámá pñkipaxf imónñgíayf aiwi nioni tññi imónñgíayo wí xopñrárñf wipñrñámani.’ rñrarññi.¹⁹ Gorixoxi tññf e páwipñrñá nání rokñ kñññf imónññf joxi siapñmñarñi. Joxi xwíayo re dání ‘Ayf sipñrñi.’ ránáyf, Gorixoxi anñnamí dání eni joxi sññi mñrñpa enñaná o xámí ‘Ayf sipñrñi.’ rññarñi. Joxi re dání ‘Ayf ananñrñi.’ ránáyf, Gorixoxi xámí émi dání eni ‘Ayf ananñrñi.’ rññarñi.” nurññi²⁰ xegf wiepñsarññowamí aríá jñyikf norí ñwí ikaxf re urññigñi, “Ámáyo nioni nání ‘O yeáyf neayimñxemeanña nání negf aríowayá xwíá piaxíyo dání iwiaronfoyi rariñwáorñi.’ áwanñf e murñpani.” urññigñi.

Jisaso áwanñf “Nññipñkipñrñarñi.” urññf nánñrñi.

²¹ Íná dání o xegf wiepñsarññowamí sññani áwanñf re nura unññigñi, “Gorixoxoyá dññfyo dání nioni Jerusaremí nání úaná negf Judayf ámñnáowa tññi apaxñpánñf imónñgíá xwéowa tññi ñwí ikaxf eánññfpi mewegñáwa tññi xeanñf

wíwí nikáráná wa nínipíkíagfa aiwi ámi sfa wíyau wíyi óráná Gorixoyá dñtyo dání wiápnímeámfáriní.” uraríná ²² Pitao Jisasomí xewi jámíní nímfaumáná míxí re uríñinigíní, “Ámínáoxíní, oweoi! ‘Gorixoyá dñtyo dání joxí nearífpí wí osípoyíní síñwí mīranípa éwínigíní.’ nímónaríní. Wí nísimónínfá meníní.” uríagí aí ²³ Jisaso Pitaomí ríwí numorí re uríñinigíní, “Setenoxí, ríwí ríríwámíní nípui. Joxí nioní níkirípeaánípa xí níkarímíní nání nírariní. Joxí Gorixo dñf wimónaríñtyo nání mamó ‘Jisaso ríxa míxí ináyí nímónírí Jerusaremí dání neamenñweañáná nioní seáyími imónímíníyírfaní?’ nímorí nírariní.” nurírí ²⁴ wiepísaríñf nowamíní re uríñinigíní, “Ámá ‘Jisasomí ouxfdímní.’ yaiwiaríñf goxí goxí re érixíní. ‘Amípí nioní nígfípi nání oemíní.’ yaiwíyí dñf peá nímorí re yaiwíríxíní, ‘Nioní Jisasomí xfdaríñagí nání ámá wí níbíro xeaníñf níro nípíkiro níniro aí ayí ananíríní.’ níyaiwirí níxídfírixíní. ²⁵ Ámá Jisasomí dñf níwíkwírorí xfdaríná nípíkírfírxíní éf menaríñf goxí goxí dñf níyímíñfípi aníñf ñwearfa nání mearfámaní. E nerí aiwi éf mīmenípa nerí ‘Nioní Jisasomí dñf níwíkwírorí xfdaríñagí nání nínipíkírónáyí ayí ananíríní.’ yaiwinaríñf goxí goxí dñf níyímíñfípi aníñf ñwearfa nání mearfáriní. ²⁶ Ámá wo nioní míníxídfí iyfá fá nígwí amípí emeámíní nání néra nurí nímeáísáná xewaníño aníñfí ikeamónáná oyá amípí aníñf níxírírí ñweañfárfaní? Oweoi! Amípí níni xwfa tfyo dñf nímearí aiwi xewaníño aníñfí

ikeamónáná amípí apí t́nı́ anı́nı́ nı́weanfa nánı́ roayíronı́paxı́ wı́ menı́nı́. ²⁷ Ayı́ rı́pı́ nánı́rı́nı́. Ámá imónı́nı́áonı́ nı́kı́nı́mı́ nı́weapı́rı́ná xı́xı́eá gı́ ápo anı́namı́ inarı́nı́pı́ anı́najowa t́nı́ axı́pı́ nı́ga nı́weapı́máná nı́onı́ ámáyo neyírorı́ sı́pı́ yarı́gı́fáyo xegı́ enı́ sı́pı́ wirı́ nanı́ yarı́gı́fáyo nanı́ wirı́ emı́fáı́nı́. ²⁸ Nepa seararı́nı́. Woyı́né re rogı́a royı́né sı́nı́ mı́pepa egı́fáı́mı́ enı́nánı́ nı́onı́ woyı́né ámá imónı́nı́áonı́ yeáyı́ nı́seayımı́xemearı́ xwı́oxı́yo mı́meámı́ emı́fa nánı́ nı́kı́nı́mı́ rojáná woyı́né sı́nı́wı́ nanı́pı́rı́fáı́rı́nı́.” urı́nı́nı́gı́nı́.

17

Jisaso nı́kı́nı́rı́ xegı́ bı́ imónı́nı́fı́ nánı́rı́nı́.

¹ Jisaso e nurı́rı́ rı́xa sı́a wé wı́úmı́ dánı́ wo óráná Pitaomı́ t́nı́ Jemisomı́ t́nı́ xogwáo Jonomı́ t́nı́ awamı́nı́ nı́wirı́meámı́ dı́wı́ mı́nı́fı́ sepiá bı́mı́ nánı́ wigı́pı́ nı́yiro ² nı́nı́wearo Jisaso wı́epı́sarı́nı́fı́ waú wo awa sı́nı́wı́ anı́gı́e dánı́ re enı́nı́gı́nı́. O xegı́ bı́ imónı́rı́ sı́mı́manı́fı́ oyá sogwı́nı́nı́fı́ anı́rı́ rapı́rapı́fı́ oyá wı́a nókirı́ná xwı́nı́fá eaárı́rı́ enı́nı́gı́nı́. ³ É éáná wı́a rókiamoagı́fá waú Moseso t́nı́ Irajiao t́nı́ —Awaú enı́nı́ pegı́ı́waúrı́nı́. Awaú o t́nı́fı́ e anı́wı́ e nı́rónapı́rı́ o t́nı́ xwı́yı́fá rı́narı́nı́ ⁴ Pitao Jisasomı́ re urı́nı́nı́gı́nı́, “Ámı́náoxı́nı́, none re nı́nı́wearı́nı́ nanı́rı́nı́. Nı́onı́ anı́fı́ wı́kaú wı́wá re opákımı́nı́. Joxı́ nánı́ wı́wáyı́. Moseso nánı́ wı́wáyı́. Irajiao nánı́ wı́wáyı́.” ⁵ sı́nı́ e urarı́nı́ re enı́nı́gı́nı́. Agwı́fı́ wı́a wı́rárı́nı́nı́gı́nı́. Agwı́fı́ wı́a wı́ráráná re enı́nı́gı́nı́. Agwı́pımı́ dánı́ xwı́yı́fá re rı́nı́nı́nı́gı́nı́, “Ayı́ oyı́fı́ gı́ nı́aı́wı́fı́ dı́nı́fı́ sı́xı́fı́ uyı́nı́áorı́nı́. O amı́pı́fı́ yarı́nı́pı́fı́

nánì nionì dìnǎ yáy ninarìnì. O pí pí searánáyǎ arǎ wirǎnì.” rǎnarìnǎgì ⁶ wiepǎsarìnǎowa arǎ e nǎwiro xwǎmǎ nǎpǎkínǎmearo wáyǎ nikǎrǎnǎro warǎ inìnǎnǎ ⁷ Jisaso awa wegǎe aǎwǎ e nǎbǎrǎ wé seáyǎ e nǎwikwiǎrǎmánǎ re urìnǎnigìnì, “Soyǎné wáyǎ mepanì. Wiǎpǎnǎmeǎpoyǎ.” uránǎ ⁸ awa sagagǎ eméǎáyǎ Jisaso ámǎ wo tǎnǎ mǎrǎo xegǎpǎ ronǎgǎ wǎnǎgǎwǎxìnì.

Wiepǎsarìnǎowa Irajao nánì yarìnǎ wǎgǎ nánǎrǎnì.

⁹ Awa dǎwǎ mǎnǎ apimi pǎnǎ nǎwiǎrǎmǎ nǎwero Jisaso óǎ e dánǎ arǎ jǎyikǎ norǎ ñwǎ ikaxǎ xǎiwǎnǎ re urìnǎnigìnì, “Ámǎ imónǎnǎonǎ sǎnǎ xwǎrǎpǎyo dánǎ mǎwiǎpǎnǎmeapa enǎnǎ soyǎné éde sǎñwǎ wǎnǎǎpǎ nánǎ ámǎ wǎyo áwanǎ murǎpa éǎrǎxìnì.” urǎgǎ ¹⁰ wiepǎsarìnǎowa yarìnǎ re wǎgǎwǎxìnì, “Negǎ ñwǎ ikaxǎ eánǎñǎpǎ mewegǎáwa pí nánǎ re rarǎgǎrǎnǎ, ‘Wǎ rókiamoagǎ Irajao ámǎ arǎowayǎ xwǎ piǎxǎyo dánǎ iwiaronǎoyǎ rarǎñwǎomǎ xǎmǎ umeanǎrǎnǎ.’ pí nánǎ rarǎgǎrǎnǎ?” yarìnǎ e wǎnǎ ¹¹ o re urìnǎnigìnì, “Irajao nǎbǎrǎ ámǎ wǎgǎ dìnǎ wé rónǎñǎ imónǎpǎrǎ nánǎ wǎf nǎurǎmerǎ píránǎñǎ imǎxǎnǎrǎnǎ. ¹² E nerǎ aí nionǎ re searǎñǎnǎ, ‘Ámǎ Irajaoónǎñǎ imónǎñǎ wo rǎxa bǎñǎ enǎgǎ aiwǎ ayǎ ‘Xǎmǎ umeanorǎnǎ?’” mǎyǎiwǎ sǎñwǎ mǎ mǎwómǎxǎpa nero wǎgǎ dìnǎyo dánǎ sǎmǎ tǎnǎ nǎwiro pǎkǎgǎwǎxìnì. Ámǎ imónǎnǎonǎ enǎ axǎpǎ e nǎnǎro rǎnǎñǎ niǎpǎpǎrǎrǎnǎ.’ searǎñǎnǎ.” uránǎ ¹³ xegǎ wiepǎsarìnǎowa “Jisaso e nearǎrǎñǎyǎ

ayí Jono wayí nĩneameaia uño nání rĩneararĩni? Oyí, ayí orĩni.” yaiwigíawixĩni.

Niaíwí imító xixéroarĩní womi naní wimixĩní nánírĩni.

¹⁴ O tĩni xegí wiepĩsarĩní wau wo awa tĩni oxí apixí obaxí xegí wiepĩsarĩní wía tĩní e epĩroyí egíe rémóáná áamá wo nĩbirĩ Jisasoyá sĩmĩmanĩmĩ dání xómĩní nĩyĩkwirĩ re urĩnĩnĩgĩni, ¹⁵ “Ámĩnáoxĩni, gí íwo xóxwí nerĩ aga sipí ikeamónarĩni. Wĩni wíná ríáyo ikeaarĩnrĩ inĩgĩyoye eámorĩ yarĩnagĩ nání joxĩ wá orunĩni. ¹⁶ Joxĩ sĩni émi nĩweanáná nionĩ dĩxĩ wiepĩsarĩnowa tĩní re nĩmeámi bĩagĩ aiwĩ awa nanĩ mĩnimĩxĩyipa éfá enagĩ nání rĩrarĩnĩni.” urĩagĩ ¹⁷ Jiaso anĩní winĩagĩ re urĩnĩnĩgĩni, “Seyĩné agwĩ ríná nĩweagĩáyĩné dĩní nĩnĩkwĩroro mepa ero dĩní xenwĩni moro yarĩgĩá tĩyĩné, ‘O íníná nene tĩni nĩnĩwearĩ arĩrá neainĩárĩni.’ rĩyaiwiarĩnoĩ? Nionĩ xwiogwĩ ararĩ re nĩnĩwearĩ searéwapĩyarĩná Gorĩxomĩ dĩní nĩwĩkwĩroro enĩ eánĩní oyá gíná nĩjĩá imónĩpĩrĩárĩni?” nurĩrĩ xanomi “Íwomĩ anwĩ re nĩmeámi bei.” nurĩrĩ ¹⁸ rĩxa anwĩ e nĩmeámi báná Jiaso imító dĩní xixéroarĩní mĩxĩ umáináná imító pĩni nĩwĩárĩmĩ úáná íwo axíná nanĩ enĩnĩgĩni. ¹⁹ Ríwĩyoye wiepĩsarĩnowa Jiaso xegĩpĩ nĩweanagĩ nĩwĩnĩro nĩbĩro yarĩní re wigíawixĩni, “Pí nání imító íwomĩ dĩní xixéroarĩno none mĩxĩ umáináná éf mĩ enoĩ?” urĩagĩá ²⁰ o re urĩnĩnĩgĩni, “Gorĩxomĩ dĩní onĩmiápi wĩkwĩroarĩnagĩá nání imító o arĩá nĩseaimĩ munoi.” nurĩrĩ xixewisĩ ikaxĩ re urĩnĩnĩgĩni, “Nepa seararĩnĩni. Masíté aiwá

siyí negí omiñíyo iwí urariñwáyí aga onímiápi neri aí ríwéná nerápiri níróríná ikfániñí roariñírini. Segí diñí Gorixomi wikwírófáyí apíniñí nerínáyí, ‘Díwí miñí rípixiñi nuri wí e roi.’ uráná anani aríá niseaimi nuri wí e ropaxírini. Soyíné apíniñí nerínáyí, amípi wí mimixipaxí imóniníámani. Níni anani epaxí imónipíríárini. ²¹ [E neri aí imíó ení eániñí róniñí imóniñíyí Gorixomi yaríñí wirí aiwá ñwíá ñwiráriniñi nerínáni míxí umániñipaxírini.]”

Jisaso ámi áwaní “Niniñipikipíríárini.” uríñí nánirini.

²² Jisaso tñi wiepísariñowa tñi Gariri piropenisíyo awí neániróná o re uríñinigiñi, “Ámá imóniñáoni náni ámá wo miyí nuríniñoi. ²³ Míyí nuráná awa niniñipikiro aiwi ámi sía wiyáu wíyi wenáoni wiápiñimeámíárini.” uríagí náni awa ayá sipí wiñinigiñi.

Takisí añí rídiyowá yarígíiwá náni urápigíá nánirini.

²⁴ Awa ríxa añí yoí Kapaneamiyi riniñípimi rémóaná ámá añí Gorixo náni rídiyowá yarígíiwá náni ñigwí xwé waú xwiogwí ayí ayo urápayarígíáwa Pitaomi re urémeagíawixini, “Segí seaiepísariño añí Gorixo náni rídiyowá yaríñwáiwá náni ñigwí waú taríñorani?” uríagía ²⁵ o “Oyi.” nuriñi nuri añíyo niñawiri Jisaso náni e uríapi náni áwaní muriniñáná Jisaso xámi xixewisí ikaxí bñ nuriñi re uríñinigiñi, “Saimonoxini, diñí joxiyá arírerini? Míxí ináyí xwíá tíyo meñweagíáyí ámáyo takisí náni ñigwí nurápiróná wigí ámá imónigíáyo uráparígíárani?”

Ámá xewwí wíyo uráparigfáraní?" uríagi ²⁶ o "Xewwíyo uráparigfáriní." uráná Jisaso re uríñinigíni, "Ayínání wigí imónigfáyí takisí nání áxewwarí inípxí meníni. ²⁷ Yawawi ení Goríxo míxí ináyí ańńnamí meńweañoyáwawi imóníñagwí nání awa nígwí ańń Goríxo nání rídiyowá yarígíiwá nání áxewwarí inípxí mimóníñagi aiwí awa wikí dńń yeaiwípírxíníri ipíwámí nání nuri kipayá nímori peyí iwamóó ápéomi mańń íá neroámíximáná nígwí bí weńagi wínírfíni. Nígwí apí nimeámí nuri joxí tńń nioní tńń nání nawíní mńń yeawi." uríñinigíni.

18

"Go seáyí e imóníñfáriní?" urígíá náníriní.

¹ Íná wiepísaríñowa "Noneyá negí wo seáyí e neaimónínó goríni?" níyaiwiro Jisaso tńń e ańwí e níbiero re urígíawixíni, "Joxí ríxa míxí ináyí nimóníri neamenweañáná noneyá wo go seáyí e neaimóníñfáriní?" uríagíá ² o niaíwí onímíá bimi "Eíni." nuri áwíni e nurárimáná ³ re uríñinigíni, "Nioní nepa seararíni. Soyíné dńń 'Ayo seáyí e omúrónímíni.' yaiwiarígíápi dńń yaíkíá mímopa ero niaíwí onímíáníñí mimónípa ero niaíwí 'Ámá wo seáyí e nínimónírfná ayí ananíríni.' yaiwiarígíápa axípi e míyaiwipa ero neríináyí, ańńnamí ñweañoyá xwioxíyo wí páwípxí meníni. ⁴ Ámá 'Seáyí e imóníñáonímáni. Niaíwí rípi yapí imóníñíni.' yaiwííá gíyí gíyí ańńnamí ñweaño xwioxíyo míméámí nerí

menjweanfápimi nípáwiro seáyí e imónipfírárini.
⁵ Gíyí gíyí nioni ninixfdiro nání áamá niaíwí rípiamíníñf nímimónirónáyí ayí nioni eníníñf nímimónaríñoi. ⁶ E nerí aí áamá niaíwí rípiáníñf síní dínf níkwíroaníro yarígíáyo mírírakf wiarígíá gíyí gíyo Goríxo xeaníñf ríá tñf wíkarínfá enagí nání síní mírírakf míwiníáná áamá wa sñá tñf síñwíyo gwí níjimáná rawírawáyo mamówaránáyí ríníñf xwé níwinírí aiwí Goríxo wimínírí enípi tñf xixeni mimóníñagi nání ayí ananírini. ⁷ Áamá wíyo óreámioápoyínírí wíwapíyarígíáyí aweyí! Sfá wíyi ayí majfá wórínfárini. Goríxo xeaníñf wíkarínfá enagí nání dínf sípí wíwinígini. Áamá wíyo óreámioápoyínírí wíwapíyipfíríá aiwí áamá e wíwapíyífáyí xeaníñf wímeanfá enagí nání aweyí! Sfá wíyi ayí majfá wórínfárini. ⁸ Díxí wéú tñnirani, síkwú tñnirani, fwf nání nísimónírínáyí ‘O ríá aníñf wearíñfyo níkeaárínígini.’ níyaiwirí níwákwínírí emí moríni. E nínrínáyí, ríníñf xwé nísínírí aiwí wé rasfá síkwí rasfá enoxi dínf níyímíñfípi aníñf njwearfá nání nímearínáyí ayí ananírini. Míwákwínípa nerí wé núkaúni tñf síkwí núkaúni tñf síní enánáyí, o ríáyo nísikeaárínfá ayí nanfmani. ⁹ Díxí síñwíyi ení ‘fwf apí eí.’ ríránáyí, ‘Goríxo ríá aníñf wearíñfyo níkeaárínígini.’ níyaiwirí síñwíyi níyónírí emí moríni. E nínrínáyí, ríníñf xwé nísínírí aiwí síñwí wfoní aníñoxi dínf níyímíñfípi aníñf njwearfá nání nímearínáyí ayí ananírini. Míyónípa nerí síní síñwí níwaúni tñf aníñánáyí,

Gorixoxo ríayo n̄sikeaar̄ir̄íná ayí nan̄ímani.

Ewayí ikaxí sip̄sip̄ wo an̄ín̄j̄f̄ nán̄ir̄ín̄i.

¹⁰ “Niaíwí on̄imiá r̄ip̄ia bimi peayí m̄wian̄ipani. Ayí r̄ip̄i nán̄i searar̄in̄i, ‘An̄ín̄aj̄f̄ apiam̄i awí mearoar̄iḡíáyí an̄ín̄ami Gor̄ixoyá s̄m̄iman̄j̄m̄in̄i ηweaar̄in̄aḡíá nán̄i peayí wí m̄wian̄ipani.’ searar̄in̄i. ¹¹ Ayí r̄ip̄i nán̄ir̄ín̄i.

Ámá imón̄in̄áon̄i ámá íwí néra nuro an̄in̄j̄f̄ ikeamón̄an̄iro yar̄iḡíáyo nán̄i p̄fá ner̄i yeáyí uyim̄ixemeám̄in̄ir̄i b̄in̄áon̄ir̄ín̄i.” ur̄in̄in̄iḡin̄i.

¹² O xixewisí ikaxí re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “Segí d̄in̄j̄f̄ ar̄irer̄in̄i? ‘Ámá wo xegí sip̄sip̄ 100 en̄áná wo an̄ín̄áná b̄f̄bi 99 en̄j̄p̄i d̄íw̄íyo n̄íwár̄im̄i nur̄i w̄fo nán̄i p̄fá mepa en̄iḡin̄i.’ r̄iyaiwiar̄in̄o?

Oweoi p̄fá en̄in̄o. ¹³ Ám̄i r̄ixa n̄imear̄ín̄áyí nepa searar̄in̄i. Yayí sip̄sip̄ 99 man̄ín̄in̄j̄p̄i nán̄i winar̄in̄j̄p̄ín̄in̄j̄f̄ win̄ín̄f̄aman̄i. An̄ín̄fo nán̄i aga yayí seáȳim̄i dán̄i win̄ín̄f̄ar̄in̄i. ¹⁴ Segí ápo,

an̄ín̄ami ηwean̄oyí en̄i ‘Niaíwí on̄imiá apia yap̄i imón̄iḡíáyí wí oan̄ín̄poyí.’ m̄iyaiwin̄in̄i.” ur̄in̄in̄iḡin̄i.

“Segí wo íwí síánáyí, re éf̄r̄ix̄in̄i.” ur̄in̄j̄f̄ nán̄ir̄ín̄i.

¹⁵ O re ur̄in̄in̄iḡin̄i, “Ámá nion̄i n̄in̄ix̄f̄d̄iro nán̄i r̄ir̄ix̄f̄meá imón̄in̄j̄yí wo íwí sikár̄ánáyí, joxi nur̄i xeḡp̄i ηwean̄aḡi n̄íwin̄ir̄ín̄á joxi d̄ix̄p̄i n̄íwimear̄i íwí x̄fo sikár̄f̄p̄i nán̄i yumí yar̄in̄j̄f̄ wir̄ín̄i. O ar̄fá síánáyí joxi nan̄j̄ wim̄ix̄f̄aḡi nán̄i s̄in̄i r̄ir̄ix̄f̄meá imón̄in̄j̄yí wón̄in̄j̄f̄ nimón̄ir̄i en̄in̄o. ¹⁶ E ner̄i aí joxi ar̄fá m̄isipa yar̄in̄aḡi n̄íwin̄ir̄ín̄áyí, ηwí ikaxí

niririri eanihupi tni xixeni neri ama wa re ririri nani, 'None eni o yarihi wiana o "Oweoi, nionimani." rarihagi arfa wiwini.' ririri nani ama waurani, woirani, niwirimeami nuri obaxoyine ami yarihi wirini. ¹⁷ O sini arfa miseipa yarihagi shwi niwinihinayf, ama nioniya siyiki imonigfayo awani uririni. Ayo eni arfa miwipa yarihagi niwinihinayf, re yaiwirixini, 'Sini niriximeao wi mimonini. Rixa emayinhi imoniri ama takisi nani ngwi nearaparigfawanihi imoniri neri wi enonhi imonini.' yaiwirixini. ¹⁸ Nepa seararini. Seaieparihaoyné xwafayo re dani 'Ayf sipirini.' ranayf, Gorixo ahnami dani eni soyine sini miripa enana o xami 'Ayf sipirini.' rinharini. Soyine re dani 'Ayf ananirini.' ranayf, Gorixo xami emi dani eni 'Ayf ananirini.' rinharini. ¹⁹ Ripi eni seararini. Xwafa tyo dani soyineya wau amipi wi nani dhi axpini nimori gf apo, ahnami hweahomi yarihi axpini wiana o arfa niwiri xixeni e wimixiyinharini. ²⁰ Ama nioniya imonigfayf waurani, wau woirani, nioni seayi e ni meaniro nani awi eanana nioni awini e hweamfa ehagi nani wigf dhi axpi nimoro yarihi wiarigfapi gf apo arfa niwiri xixeni wimixiyinharini." urihinigini.

Yokwarimf anihf minf owiipoyiniri urihf nanirini.

²¹ Ina Pitao nibiri Jisasomi yarihi re winiginini, "Aminaoxini, ama joxi nirixidiri nani negf niriximeao wo fwf arari nikaranayf, nioni eni xixeni xfo nikaripa yokwarimf

wiimfáriní? ‘fíwí wé wíúmí dání wáú níkáríípi nání yokwarímí níwiimáná enáná ámí wíní níkáráná yokwarímí wiipaxí meníni.’ nímonáriní.” uríagi ²² Jisaso re uríñiniginí, “Joxí wé wíúmí dání wáú apíní yokwarímí wiánáyí, ‘Ayí Apániríní.’ rírímíméini. Joxí aníñí miní yokwarímí wiiríá nání raríñiní.” nuríri ²³ “Ámá Goríxo xwioxíyo míméámí nerí umeñweaníyí aníñí miní yokwarímí wiíríxínírí ríá nearáriní?” oyaiwípoynírí ewayí ikaxí re uríñiniginí, “Goríxo, anínamí meñweaño, o míxí ináyí wo xegí omíñí wiirígíyí wamí nígwí níwirí ‘Idáná awayá niapíríxíní.’ níyaiwirí níwimáná níñweañísáná re enóníñí imóniní. O ‘Emá ayá wí ríxa múroníriní. Agwí awa níbíró awayá oniapípoiyí.’ ráná ²⁴ awa níbíró xíoyá urápígíápí nání awayá mání níwiríná wo xíoyá nígwí xwé ayá wí K10,000,000 urápíño ení níbirí aiwí ²⁵ xíoyá xíxeni e míwipaxí enagi nání míxí ináyo xegí wíamí re uríñiniginí, ‘Nioní nígwí meámí nání oyá iyíá íá amípí nurápirí ámá wíyo bí époiyí. O ení xiepí tíní níaiwí tíní ámá wayá xínáiwáníñí nímoníro omíñí wiipíríá nání bí nero nígwípi nímeámí níbíró niapípoiyí.’ uráná ²⁶ K10,000,000 urápíño míxí ináyoyá agwí ríwámí dání xwíáyo nípíkínímearí wauní níkárínírí re uríñiniginí, ‘Nígwí niapíñípi nání síní díní níkwírorí yaríñiní. Ríwéná nání weníñí nerí ñweáíríxíní. Nínímeááná joxí niapíñípa xíxeni siapímáriní.’ uríagi ²⁷ míxí ináyo wá níwianírí nání re uríñiniginí, ‘Nígwí nioní siapíñápi

nání dñjǵ peá móini. Joxi anani ui.’ urǵagi aiwi ²⁸ omiñǵ wiariño nipeyeari xegǵ wfo ‘Rǵwéná oyá eni xixeni niapǵwinǵini.’ niyaiwiri K100 wiñomi siñwǵ niwiniri íá nixeri siñwǵ íá niyámixiri re uriñinigini, ‘Joxiyáni rixa xixeni niapǵmñiri riyariñini?’ urǵagi ²⁹ xegǵ omiñǵ nawini wiariǵǵío xwǵáyo niǵkínimeari waunǵ rixiñǵ re uriñinigini, ‘Niǵwǵ joxi niapǵiǵni nání sini dñjǵ niǵwǵrori yariñini. Rǵwéná nání wenǵǵ neri ñweáirixini. Niñimeáána joxi niapǵiǵpa xixeni siapǵmǵárini.’ urǵagi aí ³⁰ wfo ‘Rǵwéná niapǵwinǵini.’ miwimónǵagi íá niǵiriñi nuri ǵwǵ añyo niñwiráriñi porisǵyo re uriñinigini, ‘Niǵwǵ nioni wiñápa xixeni niapána anani ikweawárǵirixini.’ urǵagi ³¹ miǵǵ ináyoyá omiñǵ wiariǵǵá wǵa o e yariñagǵ siñwǵ niwiniro ayá winǵagi nuro o éǵǵi nání miǵǵ ináyomi áwanǵ urána ³² miǵǵ ináyo ‘Omiñǵ niariño obini.’ nuriñi omi rixa niwiri meámi báná o re uriñinigini, ‘Joxi omiñǵ niariñǵ siǵiǵini, joxi waunǵ rixiñǵ niǵǵagi nání niǵwǵ ámi oyá niapǵwinǵiniñi siapǵiǵni nání dñjǵ peá ri moíagǵ aiwi ámi joxi omiñǵ niariǵǵi wǵomi pi wǵarǵiniñi?’ ³³ Nioni ayá niñiriñixiri “Dixǵ niǵwǵ xe oweni.” riǵǵagi aiwi joxi pi nání dixǵ wǵomi ayá murǵmǵixiǵpa éiniñini?” nuriñi ³⁴ wǵǵ wónǵagi omi íá nixeri porisǵyo mñi niwiri re uriñinigini, ‘Niǵwǵ nioni wiñápa xixeni niapǵni nání iwanǵ ni meǵéa úirixini.’ uriñinigini.” Jisaso ewayǵ xwiǵǵa e nuri máná ³⁵ xegǵ wiǵisariñowami re uriñinigini, “Áma nioni niñixǵdiro nání seǵǵ sériǵmeá imónǵǵáǵ

ƒwƒ seaikáríápi yokwarímí m̄wiipa nerónáyí, m̄xí ináyo xegí omiŋí wiiaríŋí sípíomi wiŋípa Gorixo ení axípi e seainfáríní.” uríŋínigíní.

19

Apixí emí m̄mopa éfrixíní uréwapiyíŋí náníriní.

¹ Jisaso xwiyá apí n̄píní nuríísáná Gariri p̄ropenis̄yo p̄níní n̄wiárímí nurí iniŋí Jodaní rapáyo n̄xemori Judia p̄ropenis̄ aríwámíní nemi ² áamá oxí apíxí obaxí númí uxídaríná e símíxí t̄gíáyo naní n̄wimíxa waríná ³ Parisi wa Jisaso m̄xí ináyí Xeroto meŋweaŋe emearíŋagí n̄wín̄ro “Jono wayí numeaiá wago eŋípa xewaniŋo xwiyá n̄r̄ríná ríá omeáríní.” n̄yáiwiro n̄b̄ro iwamíó wíwapíyan̄ro nání yariŋí re wigíawixíní, “Apíxí pí pí nání n̄p̄kwíní m̄yariŋagí n̄wín̄ríní emí n̄morínáyí, ayí ananirani? Xwiyá t̄ŋíraní?” uríagí ⁴ Jisaso re uríŋínigíní, “B̄kwíyo xwiyá ‘Iwamíó amípi n̄níní n̄míxíríná oxí t̄níní apíxí t̄níní imíxíŋíriní.’ r̄n̄ŋípi soyíné íá n̄roro aiwí síní n̄j̄fá mimónipa reŋoí? ⁵ Imíxíŋo xwiyá ‘Ayínání oxo xaniyaúmí p̄níní n̄wiárímáná xegí apíxí t̄níní n̄kumíxín̄ríná ná ayí ná b̄n̄n̄ŋí imónip̄s̄íriní.’ r̄ŋípi ení íá n̄roro aí síní n̄j̄fá mimónipa reŋoí? ⁶ E n̄r̄n̄ríní eáníŋagí nání ayaú xixegíní imónaríŋímaní. Ná ayí ná b̄n̄n̄ŋí nimónirí emearíŋíriní. Ayaú meánip̄s̄íí nání Gorixo ŋwiráríŋí eŋagí nání wí emí m̄mónipa yaníŋíní.” uríagí ⁷ Parisiowa re uríŋíawixíní, “Joxí neararíŋípi nepa eŋánáyí, Moseso ŋwí

ikaxí nîwuriyiri rîwamiñî nearíná pí nánî re nîrîrî eañîrîni, ‘Dîxî apîxîmî emî nîmoríná “Ímî anîñî emî móárîni.” nîrîrî payî e nearî wiowárîrîxîni.’ Moseso pí nánî e rîñîrîni?” urîagîa ⁸ Jisaso re urîñîniñîni, “Soyîné arîkî apîxî emî moanîro yarîñagîa nîseanîrî nánî xe emî omópoyînrî sîñwî nîseanîrî aiwî iwamîó Gorîxo xwîá imîxîñe dánî wî e eñîmanî. ⁹ Nionî re seararîñîni, ‘Go go xegî apîxî xámîñîmî emî nîmori sîwî piaxî weánarîñîpî nánî marîáî, ámî sîñî wî nîmearíná ayî íwî inarîñî.’ seararîñîni.” urîagî ¹⁰ xegî wiepîsarîñowa re urîgîawixîni, “‘Ámá apîxî nîmeámáná emî mopaxî mimónîpa eñánáyî, apîxî mîmeapa neríná nanî imónîpaxîrîni.’ neaimónarîni.” urîagîa aí ¹¹ o re urîñîniñîni, “Soyîné rîápi nanî e nîmónîrî aiwî ámá nîni dîñî axîpi soyîné yaiwîápa yaiwipîrîméoî. Sa ámá wîni wîni Gorîxoyá dîñîyo dánî e yaiwipaxîrîni. ¹² Ayî rîpi nánî seararîñîni. Oxowa apîxî mîmeapa epaxî imónîñîyî mîkî xîxegînrîni. Wa xináî agwîyo dánî piáî mayî xîrîñî nánî apîxî mîmeapa epaxî imónîñîoî. Wa piáwî yónîñagî nánî ayî awa enî mîmeapaxî imónîñîoî. Wa Gorîxo nánî wáî urîmepîrî nánî éfáwa wigî dîñîyo dánî enî apîxî mîmeapaxî imónîñîoî. E nerî aí ‘Gorîxo nánî wáî nurîmeríná apîxî mayonî éîmîñîni.’ yaiwiarîñî go go sa e yaiwîwîniñîni.” urîñîniñîni.

Niaíwî onîmiápiamî wé ikwîkwiárîmî eñî nánîrîni.

13 Ámá wí wigí niaíwípiami Jisaso wé seáyí wikwiáriri xwé imónipírí nání Gorixomi yaríní wirí oenírí nimeámí barínagáa wiep+sariñowa siñwí e nìwiniro mìxí urágáa aí 14 Jisaso re uríniginí, “Niaíwípia xe obípoyí. Ámá niaíwí onímiápia xaniyaúmi díní nìwìkwíroro yarígápa Gorixomi díní wìkwíróáyí o xwioxíyo míméámí nerí umenweaná enagi nání niaíwípia xe obípoyíní siñwí winípoyí. Pírí mìwiaíkpa époyí.” nurí 15 apiamí wé seáyí e ikwìkwíarímí nìwimáná e dání píní nìwiárímí uniginí.

Amípí mímúroníní wo yaríní winípi nániríni.

16 Jisaso e dání waríná re eniginí. Ámá wo nìbirí re uríniginí, “Nearéwapíyarínoxíni, nioní pí naníyí neríná díní nìyímínípi aníní íníná ñweámí nání imónímáríni?” urági 17 Jisaso re uríniginí, “Joxí pí nání naníyí nání yaríní niaríníni? Gorixo ná woní naní imónínagi nání joxí apí nání díní rímoaríníni? E nerí aí joxí ‘Díní nìyímínípi aníní íníná ñweámí nání oimónímíni.’ nìyaiwirínáyí ñwí ikaxí eáníníyo xídíríni.” urági 18 ámáo re uríniginí, “Pí ñwí ikaxí eáníníyí nání nìraríníni?” urági Jisaso re uríniginí, “Re nìríníni eánínípi ‘Nìwiápínímearí ámá mípíkpa eríni. Ámá wí tñí íwí minípa eríni. íwí míméapa eríni. Ámá wo nání xwíyíá nìyimáronírí yapí murípa eríni. 19 Díxí ápomí tñí inókími tñí wéyo umeríni. Ámá wíyo jìwanínoxí nání díní sipí nìsirí menarínípa axípi e wiríni.’ E nìríníni eánínípi xídíríni.”

uríagí ²⁰ á máo re uríñiniginí, “Apí nípini nioní xídarínáriní. Nioní bí siní mepa enáyí gipíríani?” uríagí ²¹ Jisaso re uríñiniginí, “Joxí ‘Píráníñí oimónimíni.’ nísimónirínáyí, nurí díxí iyá fá amípí nigwí nání bí nerí nigwí nímearíná á má uyípeayíyo mání níwimáná nibirí nioní níxídírixíni. E nerínáyí, amípí ayá tíñpí Goríxo anínamí joxí nání awí eámeámí siáriníáriní.” ²² Jisaso e uríagí o aríá níwirí amípí xwé tíño enagí nání xegí xwioxíyo dání díñfí ríá uxéagí nání díñfí sípí níyáiwia uníñiginí.

²³ Jisaso xegí wíepísarínowamí re uríñiniginí, “Nioní aga nepa seararíníni. Amípí mímúronígíáyí Goríxo á má xíto xegí xwioxíyo míméámí nerí umenwéanfe opáwianeyínirí aníñfí miní nero aiwí nípáwipaxí mimóníni. ²⁴ Rípi ení seararíníni, ‘Kamerí ení rapírapí gwí kiwearígíá óyímí páwipaxí mimóníni. Á má amípí mímúronígíáyí kamerí ení óyí mípáwipa yaríníyí yapí anínamí ñweañoyá xwioxíyo páwipaxí mimóníñoi.’ seararíníni.” uríagí ²⁵ wíepísaríníyí —Judayí níni “Amípí mímúronígíáyí Goríxoyá díñfí tíni amípí mearínagíá nání Goríxo yayí winaríní.” yáiwíagíáriní. Wíepísaríníyí ení e níyáiwiro nání Jisaso e uríagí aríá níwiróná ududí níwíkaríníro omí re urígíawíxíni, “Joxí rííyí nepa enánáyí, Goríxo á má gíyo yeáyí uyímíxemeaníáriní?” uríagíá ²⁶ Jisaso síñwí agwí níwínirí re uríñiniginí, “Á má wígí díñfí tíni Goríxoyá xwioxíyo páwipaxí mimóníni. E nerí aí Goríxo amípí mepa epaxí wí mimóníñagí

nánì oyá dìḡf jáyf tḡnì ayf aí ananì páwipaxf imónìnì.” uráná ²⁷ Pitao Jisaso áamáomì “Dìxḡ iyfá fá amípì nḡgwḡ nánì bḡ nerì uyípeayfyo mìnì nḡwia numáná nḡnìxḡdìrḡnáyf, Gorìxo anḡnamì amípì ayá tḡḡpì rìtinḡárìnì.” urḡḡpì nánì dìḡf nḡmorì Jisasomì re urìḡḡnìḡḡnì, “Arḡá eì. Amípì noneyá nḡnì rìxa pḡnì nḡwiárìmì joxì rìxḡdarìḡwáyf pí meanḡwárìnì?” urḡḡḡ ²⁸ Jisaso re urìḡḡnìḡḡnì, “Nionì nepa seararìḡḡnì. Gorìxo xwḡf sḡḡf wìrì imìxáná áamá imónìḡḡonì rìxa mìxḡ ináyf nimónìrì meḡweanḡáná soyḡné enì negḡ Isḡrerìyḡ gwḡ wìrḡ wìrì wé wúkaú sḡkwḡ waú eḡḡyo xìráowayḡnénìḡḡ nimónìro mí ómómìxìmḡ nero meḡweapḡrḡárìnì. ²⁹ Áamá ḡìyḡ ḡìyḡ nionì nḡnìxḡdìro nánì wigḡ anḡiwámìranì, xexìrḡmeáowamìranì, xexìrḡmeáíwamìranì, xanomìranì, xìnáímìranì, niaíwḡyoranì, xegḡ omìḡḡranì, pḡnì nḡwiárìrḡná wigḡ amípì pḡnì nḡwiárìmì uḡápimì Gorìxo wìpì aga seáyḡ e múrónìnḡárìnì. Ayf enì dìḡf nḡyìmìḡḡpì anìḡḡ ḡweapḡrḡfá nánì meapḡrḡárìnì.” ³⁰ nurìrì wiepḡsarìḡḡowa “None Jisasomì xámì xḡdarìḡḡagwì nánì seáyḡ e imónìḡḡwìnì.” yaiwìpḡrìxìnìrì re urìḡḡnìḡḡnì, “Agwì ríná xámì xámì imónḡáyḡ rḡwéná surḡmá imónìpḡrḡárìnì. Agwì ríná surḡmá imónḡáyḡ xámì imónìpḡrḡárìnì.” urìḡḡnìḡḡnì.

20

Ewayf ikaxf wainf omìḡḡḡyo wìḡḡáyf nánìrìnì.

¹ Jisaso ewayf xwìyḡfá re urìḡḡnìḡḡnì, “Anḡnamì ḡweanḡo áamá xḡo xegḡ xwìoxḡyo mìmeámḡ nerì umenḡweanḡáyo yanḡ numeirḡná ayf

m̄iraxw̄f̄ róniŋf̄ imónini. O w̄f̄á móniŋf̄imi 6:00 a.m. imónáná áamá xegf̄ wainf̄ omiŋf̄yo wiipf̄r̄f̄ wirimeáminir̄f̄ nánf̄ nurf̄ ² áamá wa ‘Sf̄á riyimi nánf̄ xixegf̄ni íkwf̄ wina neaiapáná omiŋf̄ siianf̄wini.’ urf̄agf̄a xegf̄ omiŋf̄yo nánf̄ urowárŋŋinigiŋni. ³ Ámi 9:00 a.m. imónáná awí eánariŋf̄e nánf̄ nurf̄ wenŋf̄ éf̄yf̄ winŋŋinigiŋni. Wa re kikiáf̄a riwa roŋagf̄a niwiniŋf̄ ⁴ re urŋŋinigiŋni, ‘Soyf̄né eni ḡf̄ omiŋf̄ niipf̄r̄f̄ nánf̄ úpoyi. Sf̄ápi tf̄ni soyf̄né omiŋf̄ niíf̄ápi nánf̄ niŋw̄f̄ xixen̄f̄ seaiapimf̄ini.’ urf̄agf̄i awa eni nuro omiŋf̄ wiigf̄awixini. ⁵ Ámi sogw̄f̄ áwini e eŋáná rixa 12:00 imónáná nurf̄ ámf̄ wa e kikiáf̄a roŋagf̄a niwiniŋf̄ axf̄pi e urowárŋŋinigiŋni. Ámi 3:00 p.m. imónáná axf̄pi e eŋinigiŋni. ⁶ Ámi rixa 5:00 p.m. anwi e imónáná nurf̄ ámf̄ wa e kikiáf̄a roŋagf̄a niwiniŋf̄ re urŋŋinigiŋni, ‘Sf̄á riyi niyimini pí nánf̄ kikiáf̄a re roŋo?’ urf̄agf̄i ⁷ awa re urigf̄awixini, ‘Ámf̄ wo “Niŋf̄ omiŋf̄ niípoyi.” m̄inear̄one eŋagf̄i nánf̄ roŋwini.’ urf̄agf̄a o re urŋŋinigiŋni, ‘Soyf̄né eni omiŋf̄ niipf̄r̄f̄ ḡf̄ wainf̄ omiŋf̄yo nánf̄ úpoyi.’ urŋŋinigiŋni. ⁸ Sf̄ápi tf̄ni wainf̄ omiŋf̄ xiáwo bosiwom̄f̄ re urŋŋinigiŋni, ‘Joxi omiŋf̄ niirigf̄áwami “Eini.” nurf̄f̄ niŋw̄f̄ m̄ini niwirf̄ná r̄w̄f̄yo úf̄áwami niwia nurf̄ xámi úf̄áwami niwir̄f̄ p̄f̄ni wiárei.’ urf̄agf̄i ⁹ o nurf̄ m̄iraxwo urf̄f̄pa yarf̄ná ámf̄ 5:00 p.m. dánf̄ úf̄áwa niŋbirf̄ná xixegf̄ni íkwf̄ winánf̄ winánf̄ niŋmeáa ugf̄awixini. ¹⁰ Ámf̄ w̄f̄á móniŋf̄imi dánf̄ úf̄áwa niŋbirf̄ná niŋw̄f̄ seáyi e meapf̄ráoiniŋf̄ éf̄áyf̄ awa eni xixen̄f̄ axf̄pi íkwf̄ winánf̄ winánf̄ niŋmeáa

ugfawixini. ¹¹ Íkwí wináni wináni nimeáa nurfna mīraxwo omiñf xiáwo nání aninjúmf ikaxf niriñiro ¹² omi re urifawixini, “Sfápi tñni nuro omiñf onimiápi éfawami none wfa móniñfmi dáni nurane yarfná sogwf xaiwf neanarfone tñni xixeni pí nání mñni wíni?” urfagfa aí ¹³ o awayá womi re urinjñigini, “Gf ámaé, nioni sipí wí mīsikárfñni. Joxi wfa móniñfmi dáni re mñnirīpa réniñgini, “Joxi íkwí wina niapiri nání omiñf siimfñni.” mñnirīpa réniñgini? ¹⁴ Niñgwí nioni siapfa dixfpi nimeámi uí. Áma sfápi tñni éf ro “Niñgwí xixeni axfpi owimñni.” nimónfagi nání joxi siapfāpa axfpi mñni wíni. ¹⁵ Amipi nioni gfyf niwanñjoni dñf tñni niwirfnáyf, “Ayf nīpīkwñmaní.” rñniaiwiarññni? Nioni yanf ewaní nimónri yarñjagi nání joxi sipí dñf rñniaiwiarññni?” urinjñigini.” Jisaso “None xami xfdarñjagwi aí rfwyoyo xfdáyf tñni xixeni neaiapñfárñni?” oyaiwīpoyñri ewayf xwiyfā api nurimáná ¹⁶ re urinjñigini, “Agwf ríná xami xami imónfáyf rfwéná surfmá imónpñfárñni. Agwi ríná surfmá imónfáyf xami imónpñfárñni.” urinjñigini.

Xfomi pikipñfāpi nání ámi áwanf urñf nánriñni.

¹⁷ Jisaso óf Jerusaremi nání warifgāyo umñnri nání nerfná xegf wiepñsarñf wé wūkaú síkwf waú awami niwirimeámi ná dámine onimiápi óf e nuróná re urinjñigini, ¹⁸ “Arfā époyf. Rixa Jerusaremi nání warñwñni. E rémóáná áma imónñjāoni nání miyf uráná apaxfpanñf imónigfā xwéowa tñni ñwf ikaxf eánñfpi

mewegáwa t́n̄n̄i xwiyá n̄n̄n̄imeariróná n̄n̄n̄i nán̄n̄i re r̄n̄n̄p̄r̄f̄ár̄n̄n̄i, ‘Ámá rom̄i op̄k̄ípoyi.’ n̄r̄n̄n̄ro ¹⁹ émáȳf̄ n̄n̄n̄i r̄p̄er̄r̄f̄ n̄n̄imear̄ro sikwá raḡf̄ p̄r̄f̄ nuȳkiro ík̄áyo n̄ȳekw̄roár̄ro ep̄r̄i nán̄n̄i m̄n̄n̄i n̄n̄n̄w̄ro aiw̄i s̄f̄á w̄ȳau w̄ȳi óráná xwár̄p̄áyo dán̄n̄i ám̄i wiáp̄n̄n̄imeám̄f̄ár̄n̄n̄i.” ur̄n̄n̄iḡn̄n̄i.

Wiep̄sar̄n̄n̄f̄ waúm̄i x̄n̄ái r̄ix̄n̄f̄ ur̄n̄n̄p̄i nán̄n̄n̄i.

²⁰ Jerusarem̄i nán̄n̄i óf̄yo war̄fná Sebediom̄i xewaxowáú —Aȳf̄ Jemiso t́n̄n̄i xogwáo Jono t́n̄n̄r̄n̄n̄i. Awaú t́n̄n̄i x̄n̄ái t́n̄n̄i “Jisaso r̄ixa Jerusarem̄i n̄r̄émor̄fná m̄x̄f̄ ináȳf̄ nimón̄n̄r̄i neamen̄wean̄ȳr̄f̄ani?” n̄ȳaiw̄ro n̄b̄iro waun̄f̄ r̄ix̄n̄f̄ ur̄an̄ro nán̄n̄i m̄n̄n̄f̄ xwáyo íkw̄r̄óaḡf̄ ²¹ Jisaso re ur̄n̄n̄iḡn̄n̄i, “Sep̄oȳfné o pí oneain̄r̄i niar̄n̄o?” ur̄f̄aḡi í xeḡf̄ n̄iaíwowaú wiep̄sar̄n̄n̄f̄ w̄fam̄i seáȳf̄ e owimón̄f̄piȳn̄r̄i re ur̄n̄n̄iḡn̄n̄i, “Jox̄i r̄ixa m̄x̄f̄ ináȳf̄ nimón̄n̄r̄i neamen̄wean̄áná ḡf̄ n̄iaíw̄f̄ rowáú w̄fo wé náúm̄i dán̄n̄i n̄wear̄i w̄fo wé onam̄n̄úm̄i dán̄n̄i n̄wear̄i ep̄s̄f̄i nán̄n̄i rei.” ur̄f̄aḡi aí ²² Jisaso re ur̄n̄n̄iḡn̄n̄i, “Sep̄oȳfné yar̄n̄f̄ niar̄iḡf̄ap̄i nán̄n̄i n̄j̄f̄á mimón̄n̄pa nero nán̄n̄i yar̄n̄f̄ niar̄n̄o.” nur̄r̄i ewaȳf̄ ikax̄f̄ ámá wa x̄f̄om̄i p̄kip̄r̄f̄á en̄aḡi nán̄n̄i áwan̄f̄ nur̄r̄fná yar̄n̄f̄ re wiñ̄n̄iḡn̄n̄i, “Awagw̄i inīḡf̄ s̄x̄f̄ n̄n̄n̄i n̄m̄f̄áwá anan̄n̄i n̄pax̄f̄ imón̄n̄p̄s̄f̄íran̄i?” ur̄f̄aḡi awaú re ur̄iḡf̄isix̄n̄n̄i, “Anan̄n̄i n̄paxowawir̄n̄n̄i.” ur̄f̄aḡi ²³ o re ur̄n̄n̄iḡn̄n̄i, “Inīḡf̄ n̄n̄n̄i n̄m̄f̄áwá awagw̄i en̄i n̄p̄s̄f̄íran̄n̄i. E ner̄i aí ‘W̄ox̄i r̄fm̄i dán̄n̄i n̄wear̄i. W̄ox̄i r̄fm̄i dán̄n̄i n̄wear̄i.’ w̄í ear̄pax̄f̄ mimón̄n̄n̄i. Waú gowaú mid̄im̄dán̄i n̄wear̄p̄s̄f̄i nán̄n̄i ḡf̄ ápo

ríxa ráriḡrini. Ayináni nioni e earipaxí wí menini.” uríagi ²⁴ wiep̄sarini wé wúkaú wí awaú Jisasomi yariḡ e wíagi aríá niwiro nání wikí d̄ni waiwiariniḡa aí ²⁵ Jiaso x̄fo t̄ni e nání “Eini.” nuriri re uriniḡini, “Soyiné nijf̄rini. Émáiyá áma áminá meḡweagíawa seáyi e niwimóniro paimimí wiarigíf̄rini. Wigí áma eni rini meḡweagíawa eni seáyi e niwimóniro ‘Xe nonenini simaḡwíyónini yeáyi oneaurónipoyi.’ niyawiwo yariḡf̄rini. ²⁶ ‘Awa seáyi e niwimóniro yariḡápa soyiné eni ax̄pi nimóniro mepa oépoyi.’ nimónarini. ‘Gí wíami seáyi e oimónimini.’ yaiwinariniḡ goxi goxi awayá omiḡ wiariniḡox̄niḡ wimóni. ²⁷ ‘Neaiep̄sarini wóni x̄ami x̄ami oimónimini.’ yaiwinariniḡ goxi goxi áma wí joxi nání re rip̄ri nání, ‘O wiep̄sarini wíami xináiniḡ nimóniri arira wiarini.’ rip̄ri nání joxi e erini. ²⁸ Áma imóniḡaoni yariḡápa ax̄pi éf̄rixini. Nioni áma wí arira níf̄rixiniri biḡamani. Nioni áma niyon arira wiri nioni nupeirina ḡwiniḡ uroyirori eminiri biḡarini.” uriniḡini.

Sinwí sup̄rigíwaúmi naní imixini nánirini.

²⁹ O t̄ni wiep̄sariniḡowa t̄ni aní yoí Jerikoyi riniḡyo dáni warina oxí apixí ayá wí númi warina ³⁰ re eniniḡini. Áma sinwí sup̄rigíwaú óf̄ maḡpá t̄ni ḡweagíwaú “Jiaso riman pwarini.” rinariniḡa aríá niwiri ríaiwá re urigísixini, “Áminaé, negí mixí ináy Depitomi xiáwoxini wá yeawiane.” rana ³¹ áma obaxí Jisasomi xami umeagíayí rimiḡ

tíni re urígwíawixini, “Awagwí ríaiwá mirípa épiyi.” uríagfa aiwi awaú aríki wíni ení t́ni re rígwísixini, “Ámínaé, joxi negí mixí ináyí Depitomi xiáwoxiní, wá yeawianeí.” uríagfi ³² Jisaso e éf níronapimáná óf e dání ríaiwá re uríniiniginí, “Awagwí o pí oyeainiri rariñi?” uríagfi ³³ awaú anwi e níbiri re urígwísixini, “Ámínáoxini, joxi yegí sñwí oyeaoxoaniri rariñwi.” uríagfi ³⁴ Jisaso awaú nání wá wuníagfi egí sñwíyo wé seáyí e wikwiáraná re egísixini. Níwaúni sñwí noxoari nanimáná númi uxídgísixini.

21

Jerusaremíyo níremoríná mixí ináyí rémoarígwíapa rémoñí nánirini.

¹ Jerusaremí ríxa anwi e imónáná d́wí Oripí t́ni e aní yoí Betípassi riniñipimí níremómáná Jisaso wiepísarínyí wáumi nurowáriná ² re uríniiniginí, “Awagwí aní j́apimí nání nuri dogí xinái xegí miá t́ni e yuráriníagfi níwíníná níwaúni níkweari nímeámi bípiyi. ³ Ámá wo sñwí neaniri ‘Awagwí pí nání íkweaaríni?’ earánáyí, re urípiyi, ‘Ámínáo seáyí e éf níñweari nímeámi umíniri yearowárinói.’ uráná xiáwo apaxí mé eaiapowárenapinínoi.” uríniiniginí. ⁴⁻⁵ Wíá rókiamoagí wo níri ríwamíni rípi eanípi, “Saioní —Jerusaremí nání níriro aiwi d́wí bí nání Saioníyi rarígwíarini. E ñweagíayo re urípoyí, ‘Aríá époyí. Segí mixí ináyo awayiníniñí nimóniri dogí xwéomí maríái, dogí miá womí

aí niṅweámáná seyíné t́ámíní baríní.’ urípoyí.”
 nírírí ŕwamiṅf eanṅpí xixení imóníní nání
 Jisaso awaúmi e uowáríṅiniginí. ⁶ Wiep+sariṅf
 awaú nuri Jisaso uríṅpa e neri ⁷ dogí miá t́níní
 xináí t́níní níkweari nimeámi nḡbiri wigf iyfá
 dogí miáomi seáyí e níkwíaríro Jisaso seáyí e
 niṅweari nimeámi waríná ⁸ mixf ináyfyo yayf
 wianíro nání yaríḡfápa ámá oxf apíxf epfroyf
 nero númi xfdaríḡfáyf obaxf Jisaso iyfáyo seáyí e
 nosaxa opunírí wigf iyfá nípíríro óf e íkwianṅwí
 neapára uro wí wéwí iwí nidoayiro íkwianṅwí
 neapára uro neríná ⁹ xámi umeaaríḡfáyf
 t́níní ŕwíyo uxfdaríḡfáyf t́níní ŕaiwá re nura
 ugáfawixíní, “Mixf ináyf Depitomi xiáwo romí
 yayf seáyí e dání oumeaneyí. Ámá Ámíná Goríxo
 uowárenapíṅf ro —Negf arfowa o nání weníṅf
 neri ṅweanáná xwiogwí obaxf múroagfíní.
 O Goríxoyá díní t́níní seáyí e imóníwíniginí.
 Goríxo seáyí émi ṅweanómi yayf seáyími dání
 oumeaneyí.” Rfaiwá e nira nuróná oxf níkéa
 nuro ¹⁰ ríxa Jerusaremi rémóáná e ṅweagfáyf
 mfrf mfrf neamero re ríníḡfawixíní, “Ámá o
 go nání ŕa raríṅoi?” rínaríná ¹¹ oxf apíxf
 xfo t́níní waríḡfáyf re uríḡfawixíní, “Gariri
 píropenisfyo aṅf yof Nasareti dánjo, Goríxoyá
 wfá rókiamoaríṅf Jisaso nání raríṅwíní.”
 uríḡfawixíní.

*Ámá aṅf rídiyowá yaríḡfíwámi ínimi dání bf
 inaríḡfáyf emí mimeámf eṅf náníríní.*

¹² Jisaso aṅf Goríxo nání rídiyowá yaríḡfíwámi
 nípáwiri ámá aṅf iwámi ínimi dání bf inaríḡfáyo

míxídamí wiowáriti áamá nigwí senisí ninayiro tarigfáyíyá ikwianwí mímíwiárí erí áamá iní xawiówí rídiyowá nání bí inarigfáyí ikwianwí éfí ηweaarigfápi mímíwiárí erí nerí ¹³ míxí re uríηiniginí, “Aní riwá nání ríwamíηí re nírínirí eáníní, ‘Aní Goríxoníyáiwá áamá xwíyá rírímí nípírfa nániwáriní.’ nírínirí eáníηagí aí soyféné íwí meaarigfáyí yarigfápa axípníηí nero nání aní riwá íwí meaarigfáyíyá aníηiníηí imóníní.” uríηiniginí. ¹⁴ E nuríri síní aní Goríxo nání rídiyowá yarigfíwámí ínímí emearfná síηwí supárigfáyí wí tíní síkwí ikí egfáyí wí tíní o tíηí e nání báná o naní imímíxímí wíagí ¹⁵ apaxípáníηí imónigfá xwéowa tíní ηwí ikaxí eáníηípi mewegfáwa tíní Jisaso emímí e éfípi síηwí níwíníro niaíwí o nání aníwámí ínímí dání ríaiwá re nira waríηagfa, “Negí míxí ináyí Depitómí xiáwo romí seáyí e oumeaneyí.” nira waríηagfa arfá e níwiro nání wikí díηí níwíaiwiro ¹⁶ míxí re urígfawixíní, “Píné niaíwí joxí nání rarigfáyí arfá ríwiníní?” uríagfa Jisaso re uríηiniginí, “Oyí, arfá níwirí aiwí soyféné xwíyá Goríxo nání re nírínirí eáníηípi, ‘Díηí joxíyáyo dání niaíwí onímíápia tíní síní amíηí naríηípia tíní yayí seáyímí dání rímepíríaríní.’ nírínirí eáníηípi soyféné íá nírooro aí ríxa agwí xixení imóníagí níwíníro aí síní díηí mímóaríηoí.” uríηiniginí. ¹⁷ E nurímo awamí píní níwiárímí nípeyearí aní apímí píní níwiárímí nurí aní yoí Betaní nání nurí e sá weñíniginí.

Íkíá pikfna ramíxíηí náníriní.

18 Sá weŋo wáfápi t́n̄i ámi Jerusaremi nán̄i nibiríná agẃf wíáná 19 wen̄iŋ́ éf̄ýf win̄iŋ́niḡini. Ík̄fá pik̄f wina óf e j́ina roŋagi n̄iw̄in̄iri “Sogẃf bi odan̄im̄ini.” n̄iyaiwimi nuri aŋwi e dán̄i wen̄iŋ́ éf̄ýf win̄iŋ́niḡini. Sogẃf miwepa iw̄fni inár̄iŋagi n̄iw̄in̄iri ík̄fánami n̄iram̄ix̄iri re ur̄iŋ́niḡini, “Ík̄fá pik̄f r̄inaxi, sogẃf win̄i wer̄fámani.” uráná apax̄í mé ȳiweár̄iŋ́niḡini. 20 Apax̄í mé ȳiweár̄iŋ́agi wiep̄isar̄iŋowa e n̄iw̄in̄iro udud̄f n̄iwiro yar̄iŋ́f re wiḡfawix̄ini, “Ík̄fá pik̄f ana ar̄ire ner̄i apax̄í mé ȳiweár̄iŋ́o?” ur̄faḡfa 21 Jisaso re ur̄iŋ́niḡini, “Nioni nepa searar̄iŋ́ini, ‘Soȳné Gor̄ixomi d̄iŋ́f w̄ikw̄r̄oro d̄iŋ́f biaú m̄imax̄ir̄ipa ero “Gor̄ixoyá d̄iŋ́f t́n̄i ík̄fá r̄ina e epax̄ínamani.” miyaiwipa ero ner̄ínáȳf, aȳf x̄ixeni nioni yar̄iŋ́apa nimón̄in̄iŋ́o. Ík̄fá r̄ina nán̄ini mirar̄iŋ́ini. D̄fw̄f m̄iŋ́f apimi aí “R̄ip̄ix̄ini nuri raw̄raw̄áyo piéro.” uránáȳf x̄ixeni e nimón̄in̄iŋ́o. 22 Pí pí nán̄i Gor̄ixomi r̄ix̄iŋ́f nur̄iri d̄iŋ́f n̄ikw̄r̄or̄ínáȳf, x̄ixeni ax̄ípi e sim̄ix̄iyin̄fár̄ini.’ searar̄iŋ́ini.” ur̄iŋ́niḡini.

“Nén̄f t́ŋoxi imónei.’ go r̄ir̄iŋ́o?” ur̄iḡfá nán̄ir̄ini.

23 O ámi Jerusaremi n̄irémor̄i r̄ixa aŋ́f Gor̄ixo nán̄i r̄id̄iyowá yar̄iḡíwám̄i n̄ipáwiri ámáyo ur̄éwap̄iyar̄íná apax̄fán̄iŋ́f imón̄iḡfá xwéowa t́n̄i wiḡf Judaȳf mebaowa t́n̄i n̄iwímearo re ur̄iḡfawix̄ini, “Jox̄i ar̄ige nimón̄iri am̄ipi nene aŋ́f riwám̄i ín̄im̄i dán̄i yar̄iŋ́wápi p̄r̄f wiaík̄im̄f yar̄iŋ́ini? ‘Jox̄i nén̄f t́ŋoxi imónei.’ go r̄ir̄faḡi e yar̄iŋ́ini?” ur̄faḡfa aí 24 Jisaso re

urijiniginí, “Nioní ení yaríjé bí oseaimíní. Soyíné nioniyápi áwanjé níránáyí, nioní ení ‘Apí eí.’ nírío nání áwanjé searimíní.” nurírí ²⁵ re urijiniginí, “Yaríjé nioniyá rípi seaimíní. Jono wayé níneameaia uño wayé Gorixoyá dínjé tíní neameainjéraní? Xegé dínjé tíní neameainjéraní?” Yaríjé e wíaná wiwaníjowa re rínigfawixíní, “‘Jono Gorixoyá dínjé tíní enjéraní.’ uránáyí, re nearíníjoi, ‘Soyíné pí nání arfá míví egfáraní?’ nearíníjoi. ²⁶ E nerí aí ‘O xegé dínjé tíní enjéraní.’ uránáyí, ámá sipfá re epíroyé egfáyí, ‘Jono Gorixoyá wíá rókiamonjéraní?’ yaiwiarígáyí iwanjé neamepérixíní.” níríníro ²⁷ Jisasomí re urígawixíní, “None majfáraní. Jono dínjé goyá tíní enjéraní?” urfágá o re urijiniginí, “Nioní ení ‘Amípí apí pírfé wiaíkímí eí.’ nírío nání áwanjé searimiméíní.

Ewayé ikaxé xiráxogwáowáú nání uríjé náníríní.

²⁸ “E nerí aí ewayé xwíyá rípi nání segé dínjé aríre yaiwiaríjoi? Ámá wo xegé niaíwé wáú tínjé xámí xiráomí nurí re urijiniginí, ‘Íwe, joxí negé wainé omínjéyo nání nurí omínjé eí.’ urfági ²⁹ o re urijiniginí, ‘Oyí, numíní.’ nurímáná munjíniginí. ³⁰ Xano xogwáomí nurí axípi ‘Omínjéyo nání nurí omínjé eí.’ uráná o re urijiniginí, ‘Oweoi, numiméíní.’ nurímáná ríwíyo dínjé sipí níyaiwirí ‘Gé ápomí “Oweoi.” pí nání rfa urfíní?’ níyaiwimí nurí omínjé enjíniginí.” Jisaso ewayé xwíyá apí nurímáná ³¹ awamí yaríjé re winjíniginí, “Awáú go go xano urfípa xixení arfá níwirí enjíniginí?” urfági

awa “Xogwáorini.” uríagíta Jisaso re uríñiniginí, “Nioní nepa seararíñiní. Apíxí ede dání iyí oikíxearígííwa tñní ámá íwí yarígíá, takisí nání nígwí nearáparígíá tñní Goríxoyá xwioxíyo ananí nípáwiroweapíríta aiwí soyíné páwipaxí mimóníñojí. ³² Ayí rípi nání seararíñiní. Jono nibirí wé róníñí oimónípoynírí searéwapíyílagí aí soyíné xiráo enípa aríá míwígíawixíní. Apíxí iyí ede dání warígííwa tñní takisí nání nígwí nearáparígíáwa tñní xogwáo enípa Jonomí aríá níwiroweapíríta imónaríñagíta soyíné síñwí e níwíniroweapíríta aí xogwáo enípa ámí ríwíyo díní sípí níyáiwíroweapíríta ‘None pí nání aríá míwípa yaríñwíní?’ níyáiwíroweapíríta mimónígíawixíní.

Ewayí ikaxí wainí omíñí síñwí uwíniarígíáyí náníríní.

³³ “Ewayí xwíyíá ámí bí rípi aríá nípoyní. Ámá xwíá tññí wo wainí uraxí íwíá nurírí xwíná nírorí wainí xegí iníñí nípíríta nání wainí sogwí xoyíkímí eníta nání síñáyo óf nímorí wainí omíñíyo áwínímí aní awí weapíríta nání seáyí émí nímirá nípeyírí néísáná ámá wí umeipíríta nání re uríñiniginí, ‘Wainí sogwí níáf éánáyí, bí soyíné segí mearo nioní gí mearí emíta nání nioníyá omíñí rípi ananí síñwí níwíniwíniarígíá?’ nurímí aní wíyo ememínírí nání nurí níñweapíríta ³⁴ wainí sogwí ríxa níáf éáná xegí omíñí wíniarígíá wamí re uowáríñiniginí, ‘Soyíné nuro wainí nioní nání níwíniarígíá nurápauípoyní.’ uowáríñiniginí aí ³⁵ omíñí síñwí uwíniarígíáwa xíto uowáríñiniginí womí iwaní mépero womí píkiro womí síñá

earo egfawixini. ³⁶ Omijí xiáwo ámi omijí wiiarigfáyí obaxí onimiápí wami urowáríagi aí omijí síjwí uwiniarigfáwa xámiñowami wigfápa axípi wigfawixini. ³⁷ Ámi ríwíyo o xegí xewaxo nurowáriri re yaiwiñinigini, ‘Nígí íwomiyí xwiyfá xixeni arfá wipfáoi.’ yaiwíagi aí ³⁸ omijí síjwí uwiniarigfáwa xewaxo baríngagi níwiniro re rinigfawixini, ‘Xanoyá diñí tñjo nimóniri amípi meanfo iwo barini. Oyá amípi meanfwá nání omi opikianeyi.’ níriniro ³⁹ omi fá níxero omijíyo bíaniríwáminí nímoairo pikigfawixini.” Jisaso e nuriri Judayí ámináowa re oyaiwípoyiniri “None omijí síjwí uwiniaríñwáonénijí imóniñagwi nání rínearariní?” oyaiwípoyiniri ewayí xwiyfá e nurimáná ⁴⁰ ayo yariñí re wiñinigini, “Omijí xiáwo níbirfná omijí síjwí uwiniarigfáwami pí winiginí?” uríagi ⁴¹ awa re urigfawixini, “Sipi yariñíwamiyí eni sipi níwikárimáná ámi ámá wa ‘Xwiogwí ayí ayo wainí sogwí niáf éáná anani nídirane o nání utianfwarini.’ yaiwífawami re urínfáriní, ‘Gí omijí rípi síjwí níwínírxini.’ urínfáriní.” uríagí ⁴² Jisaso re uríñinigini, “Ewayí xwiyfá ámá Gorixo seyfné yeáyí seayimíxemeanfa nání urowárenapínfo nání níriniri eánijí rípi eni ‘Síñá añí mirarigfáwa síñá awiaxí nání pfa nerfná wo “Sipirini.” níriro emi mófo nání Gorixo “Síñá o tñni xámi nítirfnáyí, añí ení neániri naní imóniníñoi.” níriní síñá o nímeari táná añí ení neániri naní imóniñfáriní. Gorixo e éf enagi nání nene síjwí níwínírfná aga

imiriñf mimóniñagf winiñwini.’ E niriñri eániñfpi soyfne sini fá miropa egfáraní? Oweoi, fá niroro aiwi diñf mimoariñoi. ⁴³ Ayináni gf Judayfne re searariñini, ‘ “Gorixo nene xfo xegf xwioxfo mimeámf nerf píranif neameñweanfáriní.” riyaiwiarifoi? Oweoi! Omif siñwf uwiniarigfáwa yapf arfki néra warigfáyfne Gorixo xfo xegf xwioxfo nipáwiro onweápoyinri siñwf seanifámani. Áma xewf wí sanif nimóniro wé rónif yarigfáyf opáwípoyinri siñwf winifáriní.’ searariñini. ⁴⁴ Xwaswf yeáyf bimi sfña nipiérorf nearfna yunf wárarifpa sfñaonf áma giyo giyo nipiérorf nearfna axfpi xwaswf yunifñf imiximfáriní.” Jisaso xfo sfñaónif nimónirf nánf e urfagf ⁴⁵ apaxfpanif imónigfá xwéowa tñf Parisiowa tñf ewayf xwiyfá apf wiwanifowa nánf rinariñagf arfá niwiro “None nánf rfa rarini?” niyaiwiro ⁴⁶ “Omí rixa fá oxtraneyi.” yaiwífáyf oxf apixf nñf Jisaso nánf “Gorixoyá wíf rókiamoariforáni?” yaiwiarifagfa nánf ámf wáyf nero wí e megfawixini.

22

Ewayf ikaxf aiwá apixf meanf nánifini.

¹ Jisaso ámf ewayf xwiyfá wí nurifná re urifnigini, ² “Áma xwiyfá Gorixoyá arfá niwiro sanif nimóniro xfo xegf xwioxfo mimeámf nerf meñweanfē ñweapaxf imónifyf, ayf ewayf xwiyfá rípnif imónini. Míxf ináyf wo xewaxo apixf omeanri nánf aiwá xwé riyamf niyárimáná ³ xegf omif wiarigfáwami

re uowáriniginini, ‘Ámá nioní urepeárinenáyó
 “Aiwá nání bípoyí.” urímépoyí.’ uowaráná
 awa mǐxí ináyo uríípa nuro uríméagfa aiwí ayí
 mǐbǐpaxí wimóniniginini. ⁴ Mǐxí ináyo xegí
 omíní wíiarígfa ámí wamí re uowáriniginini,
 ‘Ámá nioní aiwá rǐpí nání urepeárinenáyó re
 urímépoyí, “Aiwá rǐxa rǐyamí yáríniginini.”
 nuríro “Xegí burímákau oxíyí tǐnǐ sipísipí
 memé nanǐwí xixegíni minínǐrǐxa tǐnǐ rǐxa
 nǐpíkiri sǐó kíkírómǐ nerí sǐná exárinini. Xegí
 xewaxo apǐxí meaní nání aiwá imǐxǐápí nání
 bípoyí.” urímépoyí.’ uowaráná awa áwaní
 e uríméagfa aiwí ⁵ urepeárinenáyí arikwǐkwǐ
 nǐwíro wigí díní tǐnǐ numíro re egfawixini.
 Wo xegí aiwá omíníyo nání uníniginini. Ámí wo
 xegí nǐgwí omíní bí emínirí nání uníniginini.
⁶ Wǐfa omíní wíiarígfa wamí fá nǐxǐrǐro iwaní
 nímépero píkígawixini. ⁷ Mǐxí ináyo rǐxa wíkí
 wóníagi xegí simíní wínarígfa wamí uowaráná
 awa nuro ámá xegí omíní wíiarígfa wamí píkííayo
 ení nǐpíkíro wigí aníyí ení rǐá nǐyárimáná
 enáná ⁸ mǐxí ináyo xegí omíní wíiarígfa
 wamí re uníniginini, ‘Gí íwo apǐxí meaní nání
 aiwá rǐxa rǐyamí ináriníagi aiwí ámá aiwá
 apí nání urepeárinenáyí mǐbǐpaxí wimóníagi
 nání ayí nǐpaxí mimónígoí. ⁹ Ayínání soyíné
 xwamídígíyo nuro ámá óí e nímúróniríníyo íwo
 apǐxí meaní nání aiwá imǐxǐá rǐpí nǐpǐrǐ bǐpǐrǐ
 nání áwaní urípoyí.’ uríagi ¹⁰ omíní wíiarígfa
 wamí wíyí wíyo nuro ámá nímúrónirínáyí naní aí
 tǐnǐ sipí aí tǐnǐ nǐwirímeámí nǐbǐro aní aiwá
 nǐpǐrǐ nání imǐxǐrǐwámí dérogawixini. ¹¹ Aní

iwámi rixa nídéronagíá mǐxí ináyo áamá oxí apixí aiwá nǐpírǐ nánǐ bǐáyí sǐjwí wǐnǐmǐnǐrǐ nánǐ nǐpáwirǐ wenǐjǐ éyí wǐnǐjǐnǐgǐnǐ. Áamá wo aiwá nánǐ nǐbǐrǐnǎ aikí sǐjǐ yǐnǐrǐ iyǐá sǐjǐ pánǐrǐ nemo nǐbǐrǐ mǐjweapa enagǐ nǐwǐnǐrǐ ¹² re urǐjǐnǐgǐnǐ, ‘Ámáoxǐnǐ, joxǐ aiwá rǐpǐ nánǐ nǐbǐrǐnǎ pí nánǐ aikí sǐjǐ yǐnǐrǐ iyǐá sǐjǐ pánǐrǐ nemoxǐ mǐbǐpa éǐrǐnǐ?’ urǐagǐ o xwǐyǐá bǐ murarǐjagǐ ¹³ mǐxí ináyo xegǐ omǐjǐ wǐiarǐgǐáwamǐ re urǐjǐnǐgǐnǐ, ‘Soyǐné omǐ íá nǐxero gwǐ wéyo jiro sǐkwǐyo jiro nemáná sǐá yǐnǐjǐ bǐarǐwámǐnǐ moaǐpoyǐ. Sǐá yǐnǐjeyǐ rǐnǐjǐ ayǐkwǐ mǐwǐnǐpa enagǐ nánǐ áamá jwǐ earo magǐ íróñiro epǐrǐárǐnǐ.’ urǐjǐnǐgǐnǐ.” Jisaso ewayǐ xwǐyǐá e nurǐrǐ ¹⁴ re urǐjǐnǐgǐnǐ, “Gorǐxo áamá obaxǐyo nurepeárǐrǐ ‘Nionǐ tǐámǐnǐ bǐpoyǐ.’ nurǐrǐ aiwǐ neyǐrorǐnǎ áamá nanǐ imónǐjǐyǐ áǐrǐnǐ meanǐárǐnǐ.” urǐjǐnǐgǐnǐ.

Nǐgwǐ takǐsǐ nánǐ émáyo wǐarǐgǐá nánǐrǐnǐ.

¹⁵ Parisiowa Jisaso e rarǐjagǐ arǐá nǐwimowa nuro mekaxǐ nǐrǐro omǐ pasánǐjǐ numero xwǐyǐápai jwǐrǐránǐro nánǐ re rǐnǐgǐfawǐxǐnǐ, “Omǐ yapǐ re uréwapǐyanǐwǐnǐ, ‘Takǐsǐ nánǐ nǐgwǐ émáyǐ nearáparǐgǐápǐ sǐnǐ mǐnǐ wǐanǐréwǐnǐ?’ uranǐwǐnǐ. O ‘Oweoi, sǐnǐ mǐnǐ mǐwǐpa époyǐ.’ ránáyǐ, émáyǐ omǐ íá nǐxero gwǐ yǐpǐráoi. E mǐrǐpa nerǐ ‘Oyǐ, seyǐné mǐnǐ nǐwǐrǐnǎ apánǐ yarǐjoi.’ ránáyǐ, áamá omǐ xǐdarǐgǐá ámǐ arǐá bǐ mǐwǐ nero pǐnǐ wǐarǐpǐráoi.” nǐrǐnǐro ¹⁶ wǐwanǐjowayá wǐepǐsarǐgǐá wamǐ tǐnǐ áamá mǐxí ináyǐ Xeroto

níkumixiniri emearigfá wami tñni Jisaso niñweari uréwapiyariñe nání urowárfagfa awa nuro Jisasomi re urémeagfawixini, “Nearéwapiyariñoxini, joxi niñnearéwapiyirfná nepáni nearéwapiyariñoxirini. Ámá Ámínáowayá siñwíyo dání aí xwíyáfá ámi xegf bi mirí axípiní rariñoxirini. Sipí riri nanj riri yariñfmani. Joxi xwíyáfá Gorixoyáni nepáni xixeni nearéwapiyariñoxirini.” Weyf e numeariro yariñf re wigfawixini, ¹⁷ “Joxi none nearei. Dixí dñj arire simónarini? Judayene émayfá mixf ináyf Sisaoyi riniñomi takisf nání niñgwf mñni wiarñwápi mñni niñwirfná ‘Apáni yariñwini.’ rñsimónarini? ‘Nipikwini miyarñwini.’ rñsimónarini?” urfagfa aí ¹⁸ Jisaso awa sipí wikáraniro yariñagfa dñj adadf niñwirf re urññinigini, “Nanj riri sipí riri yariñfá royfné, pí nání iwamfó níwapiyariño? ¹⁹ Émayfá niñgwf nene takisf nání wiarñwá wo siñwí wññimi siwá nípoyi.” urfagi awa niñgwf xfo uríf wo niñmearo siwá wíáná ²⁰ o re urññinigini, “Niñgwf romi sñmñmanj imixiniñf tf tñni yoí eániñf tf tñni goyáriní?” urfagi ²¹ awa re urígfawixini, “Ayf émayf mixf ináyf Sisaoyáriní.” urfagfa o re urññinigini, “Amípi Sisaoyá imónñagf niñwinirfná ayf Sisaomi mñni wífríxiní. Gorixoyá imónñagf niñwinirfná xewanñomi mñni wífríxiní.” nuriri ámá Gorixo xewanñónñj imixiñf enagi nání omi dñj owíkwírfpoyiniri e urfagi ²² awa arfá e niñwiro dñj ududf nero pñni niñwiárimí ugfawixini.

“Ámá ámi wiápínimeapíríárini.” uriní nánirini.

²³ Sía axíyimi Judayí Sajusiyí riniǵá wí — Sajusiowa re rarigfáwarini, “Ámá piyíyí ámi wiápínimeapíríámani.” E rarigfáwa nibiro “None ení o neararínípa ewayí xwíyíá bí nurirane majfá owikíxeáraneyi.” niyaiwiro Jisasomi yaríní níwiróná ²⁴ re urigfawixini, “Nearéwapiyarínioxini, Moseso eníná re níriri ríwamíní eanírini, ‘Ámá wo niaíwí memea péánáyí xogwáo náo apíxí aní nímeari xexírímeáoyá niaíwí wiemeaíwínigini.’ níriri eanírini.” nuriro ²⁵ ewayí xwíyíá rípi urigfawixini, “Xiráxogwá wé wíúmi dání waú imónigfá none tñni nweanwáwa re egfawixini. Xiráo xámínjo apíxí nímeari niaíwí memea péáná ²⁶ xogwáo xío tñjo xiráoyá apíxí aní nímeari aí o ení niaíwí memea péáná wífa ení ími wo wo nímearo aí niaíwí memea penowíánáyí ²⁷ í ení yoparí ríwíyo penjínigini.” Ewayí xwíyíá apí nurimáná ²⁸ Jisasomi yaríní re wigfawixini, “Ámá nñni Goríxo mí ómómíxímí eníná wiápínimeááná xiráxogwá wé wíúmi dání waú imónigfáwa apíxí go goyá imóniníáríani? Pí nání? Ayí awa nowaní meagí enagi nánirini.” uríagfá aí ²⁹ Jisaso re urínínigini, “Soyíné xwíyíá Goríxoyá níríniri eánínípi tñni oyá ení eánínípi tñni majfá enagfá nání majímajfá nero xenwíni rarínjoí. ³⁰ Ayí rípi nání seararínini. Ámá pegfáyí níwiápínimearóná anínají yapi nero apíxí mearo wiro epíríámani. ³¹⁻³² E neri aí xwíyíá ámá pegfáyí wiápínimeapíríápi nání Goríxo

re seariniꝑi ‘Nioni Nwá Ebiríamoyáoni tñi Aisakoyáoni tñi Jekopoyáoni tñi awayáonirini.’ E niriñiri eániꝑi soyíne sini fá miropa egfáraní? Oweoi, fá niroro aiwi nijfá mimónipa nero rariñoi. Ayí riꝑi nání searariniñi. Gorixo áma pegfáyí nání Nwááomani. Áma sini diñí tñiyí nání Nwááorini.” nuriri awa diñí re oyaiwípoyiniri, “Negí aríowa pegfá enagi aiwi wigí diñí sini siñí rimónini?” oyaiwípoyiniri e urfagi ³³ áma oxí apixí e epíroyí egfáyí arfá niwiro o xwiyfá uréwapiyariniꝑi nání diñí ududí niwiga ugíawixini.

Nwí ikaxí seáyi e imóniniꝑi naniñiri.

³⁴ Jisaso Sajusiowa xwiyfá nimeámi bíapi gwí mñiñiñí wákwiagi nání ámi bi murariniñagfá Parisiowa siñwí e niwiniro awani axímini awí neánarimáná ³⁵ wigí wo —O ñwí ikaxí eániꝑi meweniyí worini. O Jisasomi yapí niwíwapiyirane majfá owikíxeáraneyiniri yariniꝑi re wiñiniginí, ³⁶ “Nearéwapiyariniñoxini, negí ñwí ikaxí eániꝑiyí niyoní gípi seáyi e imónini?” urfagi ³⁷⁻³⁸ Jisaso re uriniñiginí, “Ñwí ikaxí re niriñiri eániꝑi, ‘Dixí Áminá Gorixomi diñí niñwiráriná diñí sixí uyiri xwioxíyo dání diñí wikwírori eríini.’ Ñwí ikaxí e niriñiri eániꝑi seáyi e imónini. ³⁹ Ñwí ikaxí ‘Jíwaniniñoxi nání diñí sipí sinariniꝑa áma joxi siñwí winariniñiyí nání ení diñí sipí axípi e wiríini.’ niriñiri eániꝑi ení seáyi e imóniniꝑi tñi xixeni imónini. ⁴⁰ Xwiyfá Moseso tñi wíá rókiamoagfáwa tñi niriñi ríwaminiꝑi eagfá

nipini nwan ikaxi mfi ri piaumi ikwkwiri inini.”
urini niginini.

*“Kiraisoyi riniho niaiwi goyoorini?” urini
nani rini.*

⁴¹ Parisiowa sini awi eaarini nana Jisaso
yarinji bi niwiri ⁴² re urini niginini, “Kiraiso, ama
arowaya xwi piaxyo dani iwiaronfoyi rari go
nani segi diji arirerini? Niaiwi goyoorini
yaiwiarinjo?” uragi awa re urigawixini,
“Negi mixi inayi Depitomi xiaworini.” uragfa
⁴³ o re urini niginini, “Kiraiso sa Depitomi xiawo
enanayi, o kwiyi Gorixoya tni rfwamini nearina
o nani arige ‘Gi Aminoorini.’ niriri rfwamini
re eajirini, ⁴⁴ ‘Aminá Gorixo gi Amináomi re
urini niginini, “Joxi tni mixi imonigayo xopirari
riwimfae nani gi we nani dani nwea.”
urini niginini.’ niriri eajirini? ⁴⁵ Depito Kiraiso,
arowaya xwi piaxyo dani iwiaronfoyi rari go
nani ‘Gi Aminoorini.’ riniyi arige neri ami xegi
xiawo imonini?” nuriri awa re oyaiwipoyiniri
“Kiraiso Depitomi xiawo imoninagi aiwi seayi
e muroninagi nani Gorixomi xewaxorani?”
oyaiwipoyiniri e urana ⁴⁶ ama ayi nini “Kiraiso,
ama arowaya xwi piaxyo dani iwiaronfo sa
Depitomi xiaworini.” niyaiwiro nani wiyiya
niwiapnimeari muripaxi wimoninagi ami ina
dani yarinji bi niwigawixini.

23

*“Nwan ikaxi eaninji mewegawa yarigapa
mepani.” urini nani rini.*

¹ Jisaso xwiyíá apí nuríísáná áamá oxí apíxí e epíroyí egfáyo t́nńi oyá wiepísarińowami t́nńi nurírí ² re uríń+nigíńńi, “Nwí ikaxí eáníńpí mewegíáwa t́nńi Parisiowa t́nńi wiwaníńowa nání re ríńgíárńńi, ‘Nwí ikaxí Moseso nńnearéwapíyírí rńwamíńf eanńpí newaníńoneni áamáyo uréwapíyipaxírńńi.’ ³ E ríńgíá enagí nání nńńi awa searfáyf nńxíđiro eríńńi. E neri aí awa nanńf nńrńro aiwí wiwaníńowa píráníńf mńxíđaríńagíá nání wigí yarígíápa seyńé ení mepanńi. ⁴ Áamáyo ńwí ikaxí nuríróńá sanńf xwé ayá wíńńf gwí nńjiro sanńwíyo ikwiárarígíárńńi. E neri aí wiwaníńowa ‘Iwamńó wé renńf ná wonńi t́nńi omńeyoámńńi.’ wimónaríńfmanńi. ⁵ Amípi awa yarígíápi áamá sńńwí oneanńpoyńńrńi yarígíárńńi. Awa áamá Goríxomi píráníńf xđdarígíáyf đrńf xwiyíá Goríxoyá nání đfńkńnarígíárńi mńńyoy đfńkńńro wigí iyíá sírńwíyo dánń wayaxńńńf nńyíwára puńyí yńńro yarígíápa mé áamá sńńwí oneanńpoyńńrńi đrńf xwé íá nńwearo đfńkńńro wayaxń ení sepiá yíwárapńńf yńńro nero emearígíárńńi. ⁶ Awa aiwá xwé imńxarígíe nání nurónáranńi, rotú anńyoy nání nurónáranńi, áamá sńńwí oneanńpoyńńrńi sńńánńfmanńi nńńweamero yarígíáwarńńi. ⁷ Awí eánarígíerannńi, makerńá imńxarígíerannńi, ‘Nearéwapíyaríńoxńńi.’ onńrńpoyńńrńi emearígíáwarńńi. ⁸ Awa e nero aí segń searéwapíyaríńo ná wonńrńńi. Seyńé nńyńńenńi nionń nńńxíđiro nání áamá axń imónígíáyńé ‘Ráre, napíe ríńgíáyńé imónńagí nání seyńé awa yapń ‘Nearéwapíyaríńoxńńi.’

onirípoyiniri e mepani. ⁹ Segf ápo anfnami
 ηweaηo ná woni oni enagi nání eni xwfá tfoyo
 dánf womi 'Ápoxinf muripani. ¹⁰ Niseaméra
 unfo ná woni Kiraiso, áamá arfowayá xwfá
 piaxfoyo dáni iwiaronfoyi rarigfo enagi nání
 eni seyfnéyá wo nání 'Nineaméra warinorini.'
 mirinipa époyi. ¹¹ Seyfné gifyné seáyí
 e seaimóniηoyf segf inókinηf nimóniri
 omiηf seaiiwiniηini. ¹² Áamá gifyf gifyné
 sewanηfyfné seáyí e menfáyfné, Gorixo xwfámi
 seaimixinfáriní. Gifyf gifyné 'Sipíenerini.'
 niyaiwiniro inimi imónfáyfné, Gorixo seáyí e
 seamenfáriní.

*Nwf ikaxf eáninfpí mewegfáwa nanf ero sipí
 ero yarigfá nání xwfyfá umeárinf nániriní.*

¹³ "E neri aí ηwf ikaxf eáninfpí mewegfoyfné
 tfini Parisioyfné tfini, nanf ero sipí ero yarigfoyfné
 awayi! Sfá wiyi soyfné majfá seaórinfáriní.
 Soyfné áamá Gorixomi dñf niwíkwíro
 oyá xwioxfoyo nípáwiro ηweaanirí éfáyo
 nuréwapiyirfná pfríprfninñf wiarinagfá nání
 Gorixo xeanñf rfá tñf seaikárinfá enagi nání
 dñf sipí oseaini. Sewanηoyfné Gorixomi dñf
 niwíkwíropa ero mipáwipa ero nero aí áamá eni
 xe opáwípoyiniri sñwf winarigfámani. ¹⁴ [Nwf
 ikaxf eáninfpí mewegfoyfné tfini Parisioyfné tfini
 awayi! Sfá wiyi soyfné majfá seaórinfáriní. Nanf
 ero sipí ero yarigfoyfné, sfwí yáf rfkínñfyf yapí
 ámayá aiwá pirf nñni fwf manarñfpa soyfné
 apixf anf apianñpia nání dñf sipí miseaí wigf
 amipí fwf nurápiro anípapia wárarigfáriní.
 Soyfné Gorixomi rixñf nuríroná áamá arfá

nineairo weyí oneamépoyniri áamá sinqwí anigíe dání sepiá nira warigíoyínérini. Ayinani soyíne xwiyíá áamá wí meárinipíríápa axípi meárinipíríámani. Soyíne ríá tñí meárinipíríá enagí nání dñí sipí oseaini.] ¹⁵ Nwí ikaxí mewegíoyíne tñni Parisioyíne tñni aweyi! Sía wíyi soyíne majíá seaóriníáriní. Naní ero sipí ero yarigíoyíne, ‘Áamá ná jíamí ηweagíáyí negíniní ímóníírixini.’ niyaiwiro rawírawáyo xero xwíáyo aní uro neróná segí yarigíápi ayo uréwapíyarigíoyínérini. Ayí soyínéniní nimónirínáyí soyíne ríá aniní weariníyo ikeáarinipaxí aiwí soyíne ayo wíwapíyarinagí nání ayí soyíne niseamúroro anipaxí ríá aniní weariníyo ikeáarinipaxí ímóniní. Ayinani Goríxo xeaniní seaikáriníá enagí nání dñí sipí oseaini. ¹⁶ Soyíne sinqwíniní supárigíoyíne aweyi! Sía wíyi soyíne majíá seaóriníáriní. Sinqwíniní supárigíoyíne aiwí áamá wíyo óf síwániní wiarigíoyíne, áamá wo ‘E emíini. Aní Goríxo nání rídiyowá yarinqwá riwámí dání rírariní.’ rarínagí níwíniríná re rarigíoyínérini, ‘Ananirini. Xíto ríípa mepa nerínáyí, xwiyíá meárinipaxí wí mírarinini.’ rarigíoyínérini. E neri aí áamá wo ‘E emíini. Síná gorí aní rídiyowá yarinqwáiwámí ínimi wenípmi dání rírariní.’ rarínagí níwíniríná re rarigíoyínérini, ‘Xíto ríípa mepa nerínáyí, xwiyíá meárinipaxí rarini.’ rarigíoyínérini. ¹⁷ Majímajíá ikáriníro sinqwíniní supáriro egíoyíne, gímíni gípi seáyí e ímónini? Síná gorí aní rídiyowá yarigíiwámí wenípi seáyí

e rimónini? Anj ridiyowá yarigfiwá seayi e rimónini? Anj ridiyowá yarigfá nwá iwami gorí sñápi sa e wenagi nani eni nwá imóninagi nani anj iwá seayi e imónini. Ayinani áma wo ridiyowá yarigfiwami dani rana pí nani 'Xwiyfá mearinipaxí bi mirarinini.' rarigfárinini?

¹⁸ Soyfne rípi eni rarigfoynérini. Áma giyí giyí aiwá peaxí tanro nani iráf noa peyinihe dani rarinagi niwinirina 'Ayí ananirini. Xwiyfá mearinipaxí bi mirarinini.' riro áma aiwá peaxí seayi e ikwiárininipimi dani rarinagi niwinirina 'Ayí apimi dani rípi xixeni mepa nerináyí, xwiyfá mearinipaxí rarini.' riro yarigfoynérini.

¹⁹ Siñwiniñj supárigfoyné arige nerí yapí e uréwapiyarigfárinini? Gímini gípi seayi e imónini? Aiwá peaxí ikwikwiárimí yarigfápi seayi e rimónini? Iráf noa peyiniñpi seayi e rimónini? Iráf oninipi aiwá nwá imixarinagi nani irápi seayi e imónini. ²⁰ Ayinani áma iráf oninipimi dani nirironá aiwá seayi e ikwiárininipimi dani eni rariñoi. ²¹ Áma ridiyowá yarigfiwami dani nirironá Gorixo aniwami inimi nweañomi dani eni rariñoi.

²² Áma 'Anjnamí dani rirarinini.' nirironá Gorixo ikwianwá éf nweañe dani riro xewanijo éf nweañomi dani riro eni rariñoi. Ayinani xwiyfá soyfne 'E dani niririna ananirini.' rarigfáyí nikipkwini nikipkwini mirarigfoynérini.

²³ Nwá ikaxí mewegfoyné tñi Parisioyné tñi aweyi! Sfá wiyi soyfne majfá seaórinfárinini. Sipí ero nanj ero yarigfoyné dñj sipí oseaini.

Soyíné aiwá nimiróná aníhí miní yíyí t́nì aí t́nì siyó amípí píráníhí f́á nírooro ríxa wé wúkaú imóníháná wo Goríxomí mìnì níwiro aí h́wí ikaxí xwé ríníhí t́yo ‘Díxí áamá imóníhíyo xixenì wíiaríhípa áamá xenwíyo enì axípi wíiríhí. Áamá xenwíyo enì ayá urímíxíríhí. Goríxomí d́hí wíkwróríhí.’ ríníhí ayo soyíné ogámí nero onímíápiánì xídárigíárinì. Segí aníhí miní yarígíá j́api ṕnì ḿwíarípa ero áamáyo naní mímíxípa yarígíápi enì ero nero síhwríyí, naní imónímíníhí eníhí. ²⁴ Soyíné síhwníhí supárigíoyíné aiwí áamá wíyo óf síwáníhí wíarígíoyíné, inaiwá níníro sídíríá onímíápiá wenági níwíníróná ananì emí nímamoro aí kamerí xwéríxa wenáná síhwní ḿwíní o t́nì gwínárearígíoyínérinì.” nuríri awa re oyaiwípoyíníri “None h́wí ikaxí xwé eáníhíyo ogámí neranéná ayí kameríníhí gwínárearíhwaríani? Nwí ikaxí onímíápiá eáníhíyo píráníhí níxídíranéná ayí sídíríá emíníhí mamoaríhwaríani?” oyaiwípoyíníri e uríhínigíhí.

²⁵ Ámí re uríhínigíhí, “Nwí ikaxí mewegíoyíné t́nì Parisíoyíné t́nì aweyí! Śfá wíyi soyíné majíá seaóriníárinì. Naní ero sípí ero yarígíoyíné, Goríxo xeaníhí seaikáriníá enági nánì d́hí sípí oseainì. Soyíné kapíxíyo t́nì xwáríá síxíyo t́nì bíaríwámí dánì wayí nírooro aí xwioxíyómínì segí íwí mearígíáyí t́nì uyíní yarígíáyí t́nì magwí enì. ²⁶ Parisí síhwníhí supárigíoyíné, kapíxíwámí t́nì xwáríá síxíwámí t́nì xámí xwioxíyómínì wayí róáná bíaríwámínì enì naní

imónin̄hoi. ²⁷ Nwí ikaxí mewegíoyíné t̄n̄i Parisioyíné t̄n̄i aweyi! Sía wiyi soyíné majíá seaórínfárin̄i. Nan̄í ero sipí ero yarígíoyíné, Gorixo xeanin̄í seaikárínfá enagi nán̄i d̄in̄í sipí oseain̄i. Soyíné áamá xwárípáyo seáyí e m̄fá im̄ixáná s̄imajiyí nan̄í rarin̄ípánin̄í imónin̄hoi. Ín̄im̄in̄iyí áamá en̄í nórówap̄r̄i piyan̄í eaarin̄ípánin̄í en̄án̄i. ²⁸ Áamá wí soyíné s̄in̄wí n̄isean̄iróná ‘Wé rónigíáwarin̄i.’ seaiaiwiarin̄agíta wí segí xwioxíyóm̄in̄i nan̄í ero sipí ero yarígíápi t̄n̄i rikik̄ir̄ó yarígíápi t̄n̄i magwí enagi s̄in̄wí m̄iseanarígíárin̄i. ²⁹ Nwí ikaxí mewegíoyíné t̄n̄i Parisioyíné t̄n̄i aweyi! Sía wiyi soyíné majíá seaórínfárin̄i. Nan̄í ero sipí ero yarígíoyíné, Gorixo xeanin̄í seaikárínfá enagi nán̄i d̄in̄í sipí oseain̄i. Soyíné Gorixoyá w̄fá rókiamoagíáyíyá xwárípáyo man̄í e warípánin̄í s̄in̄áyo xegí yoí nearo urár̄ar̄i áamá wé rónigíá en̄íná pegíáwa xw̄fá weyárin̄in̄e en̄i m̄fá im̄ix̄iro neróná ³⁰ re rarígíárin̄i, ‘None en̄íná ar̄íowa ηweaagíná n̄in̄wearane s̄in̄wir̄iyí, awa w̄fá rókiamoagíáwami p̄ikiaríná none en̄i nawín̄i wí p̄ikian̄ir̄i en̄wámani.’ rarígíárin̄i. ³¹ Sewan̄in̄oyíné e n̄ir̄iróná xwíyíá n̄imeár̄in̄i r̄enin̄í r̄inar̄in̄hoi, ‘Negí ar̄íowa w̄fá rókiamoagíáwami p̄ikiagíowami xiáwoner̄in̄i.’ áwan̄í én̄in̄í r̄inar̄in̄hoi. ³² Soyíné segí ar̄íowa w̄fá rókiamoagíáwami n̄ip̄ikiro yagíápi n̄im̄úro xwíyíá w̄in̄i meár̄in̄ip̄r̄i nán̄i anan̄i éf̄rix̄in̄i. ³³ Sid̄iroyíne, weaxíá miáoyíné Gorixo xwíyíá n̄iseamear̄ir̄i r̄fá anin̄í wearin̄íyo seaik̄eaáráná ar̄ige ner̄i urakín̄ip̄r̄fár̄in̄i? Oweoi,

wí nurakínipírífámani. ³⁴ Píráníñf arfá époyi. Nioní wfá rókiamoarigfáwami tñní ámá nijfáwami tñní ñwf ikaxf eáníñfp mewegefáwami tñní soyfne tñf e nání uowárimfá enagi aiwi soyfne awa wami pikiro wami íkfáyo yekwíroáriro wami segf rotú añfyo dání síkwfá ragf píríf uyikiro wa nuro añf bi bimi ñweáfe mxf nxfda uro epírífáriní. ³⁵ Ayf ripi nání awami soyfne tñf e nání uowárimfáriní. Soyfne xwfá tíyo xwiyfá ámá wé rónigfá niyoni go go pikigfá nání rfá meárinipírí awami soyfne tfáminí uowárimfáriní. Iwamfó wé róníñf Aiborfomi pikíñe dání yoparf wfá rókiamoagf Sekaraiaomi —O íraf rídiyowá yaníro ikwíkwíárimf yarífte midání enáná Goríxoyá añf awawá ‘Ñwfáxiní.’ ríníñe midání enáná áwiními e pikigfóriní. Omí pikífte nání xwiyfá meárinipírí ámá ayo segf tfáminí uowárimfáriní. ³⁶ Nepa seararíñiní, ‘Oxf apíxf agwi ríná ñweagfáyfne amípí nioní seararíñá ripí níseáimeanfáriní.’ seararíñiní.

Jerusaremí ñweáyf nání ríñfpí nániríní.

³⁷ Jerusaremí ñweáyfne wfá rókiamoarigfáwami pikiro ámá Goríxo seyfne tñf e nání uowárenapíñowami sfñá nearo pikiro yarífgefáyfne, nioní karfkarf xínái miá íwfyo íními mímeámf yaríñfpa nioní ení axfpi seaimínirí yarfná seyfne míseaimónariní. ³⁸ Arfá époyi. Goríxo yeáyf níseayimíxemearfná añf seyfne ñweaanirí egf ríxa anípá imónigoí. ³⁹ Ayf ripi nání seararíñiní. ‘Seyfne nioní síñwf mánanf néfasáná re ríprfíná nániní naníprífáriní,

“Ámínáo urowárenapáná weapínfomi yayí seáyí e oumeaneyí.” ríprííná náníní síḡwí nanípríáríní. seararíníní.” urínínigíní.

24

“Aní rídiyowá yarígíwá ikwierómioanfáríní.” uríníní náníní.

¹ Jisaso aní rídiyowá yarígíwámi dání nipeyearí waríná xegí wiepísarínjowa aní Gorixo nání e míríníníyí awíaxí enagí “Jisaso píraníní síḡwí owíníní.” nīyáiwíro árixá wianíro báná ² o re urínínigíní, “Soyíné síḡá aní tíyí níní síḡwí ríwínaríní? Nepa seararíníní. Ríwíyo síḡá kíkíróníní rípiyí wo wíomí seáyí e ikwíárínínífámaní. Síḡá ikwíkweyáríníní rípi níní ikwierómioanfáríní.” urínínigíní.

Xeaníní iwamíó wímeanfápi nání uríníní náníní.

³ E nurímí nurí dífwí míní Oripíyo nīyírí e éf ḡweanáná wiepísarínjowa Jisaso xegípi ḡweanagí nīwíníro anwí e nībíro yumí yaríní re wíḡfawíxíní, “Joxí áwaní neareí. Síḡápi gíná ikwierómioanfáríní? Síḡwí ayo nīwínírane ‘O ríxa nīweapíní anwí ayorfání?’ yáiwírane ‘Sfá yoparfíyí ríxa ríyírání?’ yáiwírane yanfáwá nání pí ekíyíníyo wínanfáwáríní? Joxí neareí.” uríagfá ⁴ o áwaní nurírná re urínínigíní, “Ámá wí yapí searéwapíyípríxíní díní fá nīxíríro éfíxíní. ⁵ Ayí rípi nání seararíníní. Ámá obaxí wo wo nībayíro yof nioníyá níríníro yapí re searéwapíyaníro epírfáríní, ‘Ámá yeáyí

seayimixemeanfa nani arfowayá xwíá piaxíyo dani iwiaronfoyi rarigfo imoninjonirini.' searéwapíyaníro éaná áamá oxí apíxí obaxí 'Nepaxini.' niyaiwiro xenwíyo xídpíríáriní.

⁶ Soyíné 'Aní nowamini mixí ikwínaroarini.' rinánáyí xwíyíá iminí 'Aní wimi mixí inarínjoí.' riniméánáyí wáyí mepa éríxini. Mixí ayí xami niga nurí aiwí sía yoparí Jisasoni weapimfáyi sinirini. ⁷ Áamá gwí wirí niwiápínimearo winiyí tñní mixí iníro ero mixí ináyí wí niwiápínimearo winiyí tñní mixí iníro ero aní wíyí wíyo poboní eri aní wami agwí nani ikeamóníro epíríáriní.

⁸ Apí nípini e imónarinjagi niwiniríná re yaiwíríxini, 'Ríwéná xwé enfa nani iwamíó ríyí ríyarini? Oyini.' yaiwíríxini. Apíxí niaíwí xiríminirí neríná díní re yaiwiarígíápa, 'Ríwéná ríniní xwé niminirí nani iwamíó riníariní? Oyini.' yaiwiarígíápa soyíné eni nioní rarínjapí imónarinjagi niwiniríná re yaiwíríxini, 'Ríwéná xeaniní xwé neáimeanfáraní?' yaiwíríxini.

⁹ Íná soyíné áamá wí íá níseaxero xeaniní seaikáíro seapíkiro epíríá nani áamá wíyo miní wipíríáriní. Áamá gwí ríxí wirí wirími dání níní soyíné nioní níxídarínjagíá nani símí tñní seapíríáriní. ¹⁰ E seaiaríná áamá obaxí nioní níxídarígíáyí ríwí nínimoro wigí winiyí Jisasoni níxídarígíáyí nani áamáyo miyí uríro ayí tñní símí tñní iníro epíríáriní.

¹¹ Áamá wí niwiápínimearo mimóní wíá rókiamoarígíáwa nimóníro áamá oxí apíxí obaxíyo yapí wíwapíyipíríáriní. ¹² Áamá ríkíkiríó niga

upíríá enagi nání áamá obaxí wíyo wá niwianírí arírá wiarígíápi píní wiáripíríáríní. ¹³ E nerí aí gíyí gíyí ení neánro nioní díní níníkwíro nixídarígíáyo sáá yoparíyimi nioní ananí yeáyí uyimíxemeámíáríní. ¹⁴ Xwíyíá yayí seainaríní ‘Goríxo xegí xwioxíyo mímeámí nerí seameñweaní nání segí íwí yarígíápi ríwímíní nímamoro nísanro ñweáfríxíní.’ ríníñípi áamá nioní nixídarígíáyí nuro áamá gwí wírí wírí níyoní xwíá rírí nírímíní amí gímí ñweagíáyo wáí nurímemáná enáná sáá yoparíyi imóníníáríní.

Xeaníñí ríá tíñí wímeaníápi nání uríñí náníríní.

¹⁵ “Soyíné wíá rókiamoagí Daniero nírírí eañípi áamá sipí seaikárinjo añí awawá Goríxoyá ñwíá ikwíroníñíwámí xórórí nerí xwíríá ikíxéagi níwíníríná —Áamá gíyíné xwíyíá rípi íá róáyíné, díní píraníñí morííní. ¹⁶ E níwíníríná Judia píropenístíyo ñweagíáyí dífíyo nání éfíyíríxíní. ¹⁷ Áamá gíyí gíyí añí waiwíyo nípeyiro seáyímní ikwíroníñíwámí níñwearóná ‘Sípí neaikárinjo ríxa ñwíá imóníñe xwíríá ikíxearíní.’ rínaríñagíá aríá níwiríná síní mepa éfríxíní. Níwiápínímeámáná amípi ínmí ikwíroníñíwámí wenípi míeanro nání níwepíníro mípáwipa sa níwepíníro dífíyo nání añíní éfíyíríxíní. ¹⁸ Áamá aiwá omíñíyo yarígíáyí ení aríá e níwiríná ámí iyíá meaanro nání añí e nání mupa sa dífíyo nání éfíyíríxíní. ¹⁹ Íná apíxí niaíwí agwí egííwa tíní síní niaíwí amíñí narígííwa

tíni anjini éf upaxí mimóniηagi nání aweyi! Arige nero d'wíyo nání anjini éf yipír'fáfaní? Oweoi. ²⁰ Anjini éf mupaxí neaimóniniginri Gorixomi rixiηí re urí'rixini, 'Íná imiηí miripa éwinigini. Sabar'á eni mimónipa éwinigini.' urí'rixini. ²¹ Ayí rípi nání searariηini. Gorixo xw'á imixiri anjina imixiri eηe dání áamá xeaniηí nimóga bag'á aiwi sipi seaikáriηo ηw'á imóniηe xwir'á ikixéaná xeaniηí r'á tíηí seaímean'áriní. Xeaniηí íná imónin'á rípi tíni ámí wí xixeni imónin'á menini. ²² Gorixo xeaniηí imónin'á apí nání 'Anjini p'ni owiáriní.' miyaiwiáripa nerí siηwiriyí, áamá wíyo yeáyí uyimixemeapaxímani. Áamá x'fo eyíroáriηí eηagi nání xeaniηí apí nání 'Anjini anipá oimónini.' rin'áriní. ²³ Íná áamá wí 'Siηwí w'inípoi. Yeáyí neayimixemean'á nání ar'owayá xw'á piaxíyo dání iwiaron'oyi rariηwáo riworini.' re searánáraní, wí 'Jíiworini.' searánáraní, ar'á miwipa éfrixini. ²⁴ Ayí rípi nání searariηini. Áamá wa niwiáp'nimearo 'Oxí apixí Gorixo eyíroáriηíyo yapí wíwapiyipaxí r'á imónini?' niyaiwiro yapí wíwapíyan'ro nání wí 'Kiraiso, ar'owayá xw'á piaxíyo dání iwiaron'oyi rariη'fo, ayí nionirini.' r'ro wí 'W'á rókiamoariηáonirini.' r'ro nero emimí xwé áamá siηwí miwinarig'ápi ero ayá r'wamónipaxí bi ero epír'áriní. ²⁵ Píraniηí ar'á mónipoyí. Amipí r'wéná imónin'ápi nání rixa áwaní searariηagi yapí seaíwapiyipír'rixiniri nání diηí nimoro éfrixini. ²⁶ Nioní rixa píraníηí áwaní sear'á eηagi nání áamá wí 'Ar'á époi. O áamá nání diηí meane

jíamí ηweani.’ searána soyíné arfá nīwiro mupa éríxini. Wí ‘Arfá époyi. O aníyo ná ínimi yumí ηweani.’ searána arfá mīwipa éríxini. ²⁷ Ámá imóniηáoni nīweapíríná ápiawí neríná aní íkwíróniηí nīmīni wíá ókīariηípa nionī enī wíá nókía weapímfá enagi nāni ámá wí ‘O yumí e ηweani.’ searányí, arfá mīwipa éríxini.” nurírī ²⁸ awa re oyaiwípoyinírī, “Nionī weapímíae nāni ámá áwaní wí rīpaxí menīni. Ámá nīni sīηwí nanípírífárinī.” oyaiwípoyinírī ewayí ikaxí rīpī urīηinīgīni, “Nanwí pīyí weηe apurí obaxí pēnarīηírīni.” urīηinīgīni.

Ámá imóniηo weapínfápi nánirīni.

²⁹ Ámī re urīηinīgīni, “E nerī aí xeaniηí api nīni rīxa nīseáimeámáná enáná apaxí mé sogwí sfá yinírī emá wíá mónīpa erī sīηí anínamī dāni exweánowiri erī amīpī ení eánīηí anínamī eníyí úpīyinírī erī rīxa nemáná enáná ³⁰ nionī ekīyīnīnīηí nīga nīweapírī ámá nīyonī sīηánī wimónáná ámá gwí arí arí nīnī ámá imóniηáoni níknīmī gí ení eánīηí tīnī aní pírīyo dāni agwí tīnī weaparīηagi sīηwí nīnaníróná ηwí eapírífárinī. ³¹ E yaríná pékákí aga ení tīnī rīnīfagí nionī gí anínajowa ámá oxí apíxí Gorīxo eyíroárīηíyí xwíá rírī nīrīmīni amī gīmī ηweagfáyo wirīmeapírī urowárīmífárinī.

Ewayí ikaxí íkfá pikfna nánirīni.

³² “Soyíné ewayí ikaxí íkfá pikfna nāni rīnīηípi nāni dīηí nīmoro nījía imónīpoyi. Íkfá pikfna mīmīηwí neánowimáná amī inīgí síxí nīnírī

ríxa miñí ináná, ‘Ríxa xwiogwírřani?’ yai-wiarigfárini. ³³ Siñwí e niwiniro yaiwiarigfápa nioni searariñáyí nñni imónariñagi niwiniřná re yaiwírřixini, ‘O niweapini nani ríxa íwí éniñí rirónapini? Oyini.’ yaiwírřixini. ³⁴ Nepa searariñini. Ámá ríná ñweagfáyíné wiyíné sñni mípé ñweañáná amípí nioni searariñápi nimóninřáriní. ³⁵ Aníña tñni xwřári tñni anipá imóninřá enagi aiwi xwřyřá nioniyá wí surřmá imóninřámani.

*“Nioni weapimfáyi nani ámá wo niřfámani.”
uríñí naniřini.*

³⁶ “Nioni ámi gíná gíná niweapimfá naniyř ámá nñni aiwi wo niřfá mimónini. Aníñajř aiwi nioni aiwi niřfá mimóniñwini. Sa gí áponi niřfáriní. ³⁷ Ámá imóniñáoni ámi weapáná ámá Nowao tññná yagfápa axřpi yariñagfá winimřáriní. ³⁸ Iniğf waxf sñni niřóga miwiápñimeapa enáná ayf sřá Nowao sipřxřyo páwinfe naniñni re néra ugřawixini. ‘Gorřxo iniğf waxf tñni xwřřá wí neaikřxenřámani.’ niyaiwiro aiwá niro iniğf niro néra nuro apřxř niñwirára uro niñeáa uro néra núisáná ³⁹ ‘Pí pí neaímeanřářani?’ miyaiwí néra warřná iniğf waxf nimáromi unñigini. Ámá imóniñáoni ámi niweapirřná ámá maiwí axřpi e néra warñagfá wimeámřáriní. ⁴⁰ Sřá nioni weapimfáyimi ámá waú, aiwá omiñřyo yariğfíwaú gř aníñajowa wřomí niwirimearo aí wřomí e wářiřřářini. ⁴¹ Apřxř wípaú eni pırawá yunf ikřxémf yarřná wřími niwirimearo wřími e wářiřřářini. ⁴² Ayináni soyíné

awíníḡ ḡwearíini. Dixí Ámináoni bimá nání soyíné majá imóníḡḡá nání dḡḡ tḡnḡ ḡweáírixini. ⁴³ Ewayí ikaxí rípi nání ení dḡḡ mópoyi. Ámá wo, aḡḡ xiáwo ‘fwí mearḡḡo sá riyimí ríná biníríenḡḡo?’ nḡyairí sḡḡwíríyí, awí nḡḡwearíná xe nḡkwirí opáwinírí sḡḡwí winíminírí enímani. ⁴⁴ Ámá imóníḡḡoni weapímáyi nání ení soyíné siní majá enḡḡá nání awíníḡ ḡweáírixini.” urḡḡnigini.

Ewayí ikaxí bosíwo nánírini.

⁴⁵ Jisaso ewayí ikaxí ámi bí uríminírí nání yarḡḡ re winḡnigini, “Omḡḡ wiarḡḡyí wo xegí bosoyá maḡḡ ará nḡwirí dḡḡ nenḡwiperí nerínáyí aríge imónini? O re imónini. O omḡḡ rípi nání bosíwo oimónírí xegí boso rípeaḡorini. O xegí bosoyá omḡḡ wiarḡḡáyo umeirí aiwá yaḡḡ umeirí yarḡḡorini. ⁴⁶ Boso ami dání nḡbirí xegí bosíwo rípeaḡo xámi yagípa axípi píranḡḡ yarḡḡḡ nḡwinírínáyí, bosíwo yayí owinini. ⁴⁷ Nepa seararḡḡini. O píranḡḡ yarḡḡḡ nḡwinírínáyí, xegí omḡḡ nḡnḡ ení mená nání rípeanírini. ⁴⁸ E nerí aiwí bosíwí axo ‘Gí boso yapapíni binímenḡḡo.’ nḡyairí ⁴⁹ xegí omḡḡ ani wiarḡḡáwami iwanḡ nḡméperí ámá papíki yarḡḡá wa tḡnḡ iniḡḡ nḡro aiwá nḡro néra nuríná ⁵⁰ ‘Boso sá riyimí nḡbinímenḡḡo.’ nḡyairí yarḡḡyí wiyimí, sá xfo biníyimi majá nimónírí yarḡḡyimi boso ríxa nḡrémónapírí re winírini. ⁵¹ Omí mḡḡ nḡwákwirí ámá naḡḡ ero sipí ero yarḡḡáyi tḡḡ e wárinírini. E rínḡḡ

xwé winaríná ñwí earo magí íróñiro epíríerini.”
Jisaso ewayí xwiyíá e uriniginini.

25

Ewayí ikaxí apixí apiyá wé wúkaú nánirini.

¹ Jisaso ewayí xwiyíá re uriniginini, “Ámá ‘Gorixo xfo xegí xwioxíyo míméamí nerí oneamenjweani.’ yaiwííáyí apixí apiyá wé wúkaú riwániní imóninoti. Íwa ‘Negí áamá o xegí apixí siní meaními níwirímiaumi bininoti.’ riníagí aríá níwiro óf e oneairíméaronirí wigí ramíxí xíxegíni nímixáromí nuro óf e weniní nero ñweagííwarini. ² Apixí wé ná wúni íwa majímajíá ikárinígííwarini. Wé wíúmi dání wíwa díní píraniní mogííwarini. ³ Majímajíá ikárinííwa ramíxí nímaxíríná piurí sixí nímaxírígííwarini. ⁴ Díní píraniní móííwa ramíxí nímaxíríná piurí sixí ení xíxegíni máxírígííwarini. ⁵ Íwa weniní nerí ñweañáná apixí siní meano siní sía óripíní yaríná íwa sá níówárí nero ríxa sá wenáná ⁶ ríxa áriwegí imónáná ríaiwá re rininiginini, ‘Weniní époyí. Apixí siní meáo ríxa iwo barini. Seyíné óf e wiríménapípoyí.’ riníagí aríá níwiro ⁷ apixí apiyá níwani níwiápínímearo ramíxí ápiáwí xwé owenirí íá níkinímiximáná ⁸ majíá ikárinííwa wigí piurí yeáyí nerí ramíxí supáraniníagí níwiníro díní píraniní móííwami re urígíawixini, ‘Negí ramíxí supárimínirí yaríníagí nání sewayíné piurí bí neaiapípoyí.’ uríagíá aiwí ⁹ íwa re urígíawixini, ‘Oweoí, piurí

newanéyá ramixí sewayinéyá tñni newanéyá tñni xixeni mimónini. Newanéyá eni supárinigini. Sewayiné nuro segí eni sitiwá aníyo áamá piurí bí yarigíayo bí époyí.’ uríagáa ¹⁰ majimajíá ikárinííwa piurí bí yaníro nání úáná áamá apixí sijní meáo nibiri apiyá wíwa píráníñí nimixiniri weníñí nero ñweagííwa o tñni nerimeánimi aní aiwá apixí meaní nání imixárte nání nuro aníyo páwíáná ówaní yáriníñiniginí. ¹¹ Ówaní ríxa níyárinimáná enáná apiyá piurí bí yaníro úííwa nibíro bíaríwámi dání re urígíawixini, ‘Ámináoxini, Ámináoxini, newané ówaní neafkwíomeai.’ uríagáa aí ¹² o re uríñiniginí, ‘Nioní nepa seararíñini. Nioní sewayiné nání majíonirini.’ uríñiniginí.” Jisaso ewayí xwiyíá e nuriri ¹³ re uríñiniginí, “Síá nioní weapímíayi soyíné majíá enagí nání píráníñí weníñí nero awíníñí ñweárixini.

Ewayí ikaxí omíñí wíiarígíá wáú wo nánirini.

¹⁴ “Ayí ripi nání ‘Awíníñí ñweárixini.’ seararíñini. Nioní ámi níweapíríná áamá nioní níxídarígíayo wigí níiarígíapí xixeni wiimíá enagí nání nioní áamá amípí mímúroníñí róníñí imóníñini. O xegí aní wíyo urínaumíniri neríná áamá xínáíwáníñí nimóníro omíñí wíiarígíáwami ‘Eini.’ nuriri xegí iyíá íá nígwí amípí píráníñí umeipírí nání yaní níwiríná ¹⁵ omíñí xixeni epaxowa enagí níwiniri womi nígwí K5,000 mñni wiri womi K2,000 mñni wiri womi K1,000 mñni wiri nemo aní wíyo urínaumíniri uníñiniginí. ¹⁶ Nígwí K5,000 wío apaxí mé nurí

nigwí apí t́nì omìḡḡf nerífná sayá nimìxírì ámì K5,000 b́ì sayá imìxìḡḡnìḡḡnì. ¹⁷ Nìḡwí K2,000 wíó enì nìḡwí apí t́nì omìḡḡf nerífná ámì K2,000 b́ì sayá imìxìḡḡnìḡḡnì. ¹⁸ E nerì aì nìḡwí K1,000 wíó nìḡwí apí nìmeámì nurì mínìḡwí nìrìpìmáná m̀raxwoyá nìḡwí ṕnì e t̀ḡḡnìḡḡnì. ¹⁹ M̀raxwo aḡḡf wíyo urínaum̀ǹr̀r̀ wago neméísáná ámì ǹb̀b̀r̀r̀ ‘Ǵf nìḡwí r̀xa sayá nimìxa ugíárfanì? S̀ḡḡwí oẁǹm̀ǹǹ.’ ǹyáiwír̀ ‘Ǵf omìḡḡf ǹiarìḡḡfá nìḡwí wḡḡáwa ob̀poyì.’ ráná ²⁰ ámá nìḡwí K5,000 wḡḡo nìḡwí x́o wḡḡp̀p̀ t́nì nìḡwí K5,000 x́o sayá imìxìḡḡp̀p̀ t́nì nìmeámì ǹb̀b̀r̀r̀ s̀wá ǹwír̀r̀ re urìḡḡnìḡḡnì, ‘M̀raxwe, joxì xámì K5,000 nìap̀ḡḡp̀p̀ ámì nionì sayá nimìxírífná K5,000 ámì b́ì imìxìḡḡfá r̀p̀p̀ s̀ḡḡwí ẁneì.’ uríḡḡ ²¹ m̀raxwo re urìḡḡnìḡḡnì, ‘Ǵf omìḡḡf ǹiarìḡḡox̀ǹ, joxì omìḡḡf ǹirífná anìḡḡf miǹf naǹḡ ǹiarìḡḡox̀ǹ, joxì awíax́ éf̀r̀ǹ. Omìḡḡf oǹm̀iá nionì siap̀ḡḡp̀p̀ joxì anìḡḡf miǹf píránìḡḡf ǹiḡḡf eḡḡḡf nánì ǵf amìp̀ obax́yo merífa nánì “Bos̀wox̀ǹ” ǹr̀r̀r̀r̀r̀ orìr̀p̀eám̀ǹ. Joxì ǹfwiap̀r̀r̀ nionì t́nì nawínì ǹḡwearífná yayí nionì ninarìḡḡpa ax̀p̀ yayí osiǹǹ.’ urìḡḡnìḡḡnì. ²² Ámá nìḡwí K2,000 wḡḡo ǹb̀b̀r̀r̀r̀ re urìḡḡnìḡḡnì, ‘M̀raxwe, joxì K2,000 nìap̀ḡḡp̀p̀ nionì sayá nimìxírífná K2,000 ámì b́ì r̀p̀p̀ x̀r̀ḡḡfá r̀p̀p̀ s̀ḡḡwí ẁneì.’ uríḡḡ ²³ m̀raxwo re urìḡḡnìḡḡnì, ‘Ǵf omìḡḡf ǹǹiarìḡḡox̀ǹ, joxì omìḡḡf ǹirífná anìḡḡf miǹf naǹḡ ǹiarìḡḡox̀ǹ, joxì awíax́ éf̀r̀ǹ. Omìḡḡf oǹm̀iá nionì siap̀ḡḡp̀p̀ joxì anìḡḡf miǹf píránìḡḡf ǹiḡḡf eḡḡḡf nánì ǵf amìp̀ obax́yo merífa nánì “Bos̀wox̀ǹ” ǹr̀r̀r̀r̀r̀ orìr̀p̀eám̀ǹ. Joxì ǹfwiap̀r̀r̀ nionì t́nì nawínì ǹḡwearífná yayí

nioni ninarinpa axipi yayi osinini.’ uriniginini.
²⁴ Ámá nigwí K1,000 wiño nibri re uriniginini,
 ‘Miraxwe, joxi aríá ríá wé rariñoxirini. Aiwá
 joxi jiwaniñoxi iwíá muriñe miri iwí mímó
 eñe miri yarñoxi enagi nani ²⁵ nioni wáyí
 nerí nigwí K1,000 joxi niapinipi nimeami nurí
 xwíá weyarinjarini. Siñwí winei. Dixí nigwípi
 ripirini.’ uríagi aí ²⁶ miraxwo re uriniginini,
 ‘Gí omiñí niarini ríwí síwíá yiní roxiní, joxi
 sipini enfirini. Joxi “Xewaninjo iwíá muriñe miri
 iwí mímó eñe miri yarñorini.” nniawirí nani
²⁷ nigwí nioni siapinipi pí nani nigwí aníyo
 mitipa enfirini. E nitiri siñwiriyí, nigwí api tñi
 ámi bí seáyí e ikwiarinináná meaminiri éarini.’
 nuriri ²⁸ wami re uriniginini, ‘Nigwí K1,000
 xirinjomí nurápiro K10,000 xirinjomí miní wípoyí.
²⁹ Ayí rípi nani seararinini. Ámá giyí giyí nioni
 winápi píranini mímepa nerí kikiá nerínáyí
 api aí nurápi mífirini. ³⁰ Omiñí niarini sipíomi
 íá nixero síá yinini bíaríwáminí moaipoyí. Síá
 yinineyí ríniñí ayíkwí mwinipa eníá enagi nani
 ámá ñwí earo magí íroniro epírerini.’ Jisaso
 ewayí xwiyíá e uriniginini.

*Ámá niyoní mí ómómiximí winíápi nani uriní
 nánirini.*

³¹ Ámi re uriniginini, “Ámá imóniníoni
 mxi ináyí nimóniri níknimáná gí anínajowa
 tñi nawíní xixíeánini niga niweapirane
 íkwianwí amáyo mí ómómiximí emíánami
 éf ñweááná ³² amá gwí wirí wirí nñi gí
 símimaninini awí eaáripírfirini. Awí eaaráná

nioni áamá sip̄sip̄ mear̄iḡáwa sip̄sip̄ t̄ni memé t̄ni neȳíro sip̄sip̄ mid̄áni memé mid̄áni wár̄ar̄iḡápa áamá ax̄p̄ e neȳíro mid̄mid̄áni n̄wár̄ir̄ná ³³ sip̄sip̄ wé náúm̄ini wár̄iri memé onam̄iñúm̄ini wár̄iri em̄fár̄ini. ³⁴ E nemáná mix̄ ináyoni wé náúm̄ini niñweaḡáyo re ur̄im̄fár̄ini, ‘Áamá ḡápo pírán̄iñ seaim̄ix̄íȳné n̄wiap̄iro oyá x̄wiox̄íyo ñweápoȳ. An̄j̄ o x̄w̄fár̄i im̄ix̄iri an̄jna im̄ix̄iri eñe dán̄i seȳné nán̄i wé roár̄iñe n̄wiap̄iro ñweápoȳ. ³⁵ Aȳ r̄ip̄i nán̄i searar̄iñini. Nioni agw̄ níar̄ná seȳné aiwá bi niapaḡfár̄ini. Iniiḡá nán̄i nináná iniiḡá bi niapaḡfár̄ini. Nioni an̄j̄ mid̄añoni eñáná seȳné niñipemeámi waḡfár̄ini. ³⁶ Iȳfá mayoni eñáná bi nīp̄araḡfár̄ini. Simix̄í yar̄ná seȳné nībiro niñeñweaḡfár̄ini. Gw̄f an̄j̄yo ñweañáná seȳné x̄wiyȳfá niñwénapaḡfár̄ini.’ ur̄im̄fár̄ini. ³⁷ E uráná áamá wé rón̄iḡáyȳf re nīr̄ip̄r̄fár̄ini, ‘Ámináox̄ini, gíná agw̄ nán̄i yar̄ná siñw̄f niñran̄irane aiwá siapagwár̄ini? Gíná iniiḡá nán̄i sináná iniiḡá siapagwár̄ini? ³⁸ Gíná jox̄i an̄j̄ mid̄añox̄in̄iñ imón̄iñáná niñipemeámi wagwár̄ini? Gíná iȳfá mayox̄i emear̄iñagi niñran̄irane iȳfá r̄ip̄aragwár̄ini? ³⁹ Gíná jox̄i simix̄í yar̄iñagi rimen̄weagwár̄ini? Gíná gw̄f an̄j̄yo ñweañáná x̄wiyȳfá r̄iñwénapagwár̄ini?’ niñráná ⁴⁰ mix̄ ináyoni re ur̄im̄fár̄ini, ‘Nepa searar̄iñini, “Seȳné áamá nioni ḡá imón̄iḡfá t̄íyo sip̄i apiam̄i aiw̄i ar̄irá n̄wir̄i e n̄wir̄ináyȳf aȳf nion̄in̄iñ niaḡawix̄ini.” searar̄iñini.’ ur̄im̄fár̄ini. ⁴¹ E nur̄imáná wé onam̄iñúm̄ini niñweaḡáyo re ur̄im̄fár̄ini, ‘Gor̄ixo nán̄i

ramixinigtáyíné píní niniwiárimí nuro ríá aniní weariní xfo obo tñní anínají xfomi íwí wikárigíáwa tñní nání imixáriníírímí nání úpoyí. ⁴² Ayí ripí nání searariní. Nioní agwí nání yaríná seyíné aiwá bí miniapagfáriní. Iníígtí nání nináná bí miniapagfáriní. ⁴³ Aní mídánjoní enáná ninipemeámí wagfámani. Iyíá mayoní emearíná iyíá bí minipáragfáriní. Simíxí wejáná minimenweaagfáriní. Gwí aníyo ηweanáná xwíyíá miníηwénapagfáriní.’ uráná ⁴⁴ wiwaníηíyí re nírípíríáriní, ‘Ámináoxí gíná joxí agwí nání erí iníígtí nání sinírí aní mídánjoxí imónírí iyíá mayoxí erí simíxí werí gwí aníyo ηwearí yaríηagí nene síηwí níránirane arírá mísipa yagwáriní?’ níráná ⁴⁵ ayo re urímíáriní, ‘Nepa searariní. Seyíné áamá nioní gí imónígtá tíyo sípí apiamí aiwí arírá mívípa nerínáyí ayí nioní eníniní níagfawixíní.’ uráná ⁴⁶ ayí ríniní aniní winíne nání upíríáriní. E nerí aí wé rónígtáyí díní níyímínípí tígíáyí ηweapíríe nání upíríáriní.” uríníniginí.

26

Jisaso nání mekaxí megfá nániríní.

¹ Jisaso xwíyíá apí nípíní nurfísáná xegí wíepísariníowamí re uríníniginí, ² “Soyíné níjíáriní. Ríxa sía wíyáú óráná sía Goríxoyá anínajo negí aríowamí mípíkí múroníyí — Eníná sía ayí Judayo Isípíyí míxí ináyo íá xéηwírírínáná Goríxo níáíwí xámíní níyoní opíkímínírí anínají oyáo uowáriní aiwí Judayí o ηwí ikaxí urínípi tñní xixení nero bisíkerfá

yisí mayí úrapí nim+x+iro n+n+iro sip+sipí miá n+p+kiro ówanj+yo ragí xópé yár+á enjagi nán+í anj+najo ayo múronj+nig+ní. Ay+nán+í xwiogwí o o pwéáná sip+sipí miá n+p+kiro bis+ker+á yisí mayí úrapí nim+x+iro narig+ár+ní. “S+á ayi imónáná wa áamá imón+ñáon+í f+á n+n+xero émáy+í ik+áyo oyekwiroár+í+poy+n+r+í min+í n+wip+íráot+.” ur+nj+nig+ní. ³ Íná apax+ípán+nj+í imón+ig+á xwéowa t+n+í Juday+í wigí ám+náowa t+n+í awa ner+imeán+iro anj+í apax+ípán+nj+í imón+ig+áwami seáy+í e imón+njo, xegí yo+í Kaiapasoy+í r+n+njo+yáyo awí neán+iro ⁴ mekax+í re meg+awix+n+í, “Jisasom+í p+kian+y+í yum+í ar+ige nerane f+á xiran+iréw+n+í?” mekax+í e n+imeróná ⁵ re n+ira ug+awix+n+í, “None á máyo m+x+í ém+xamoan+ig+n+í. Aiwá s+á Gor+xo neg+í ar+owam+í m+p+kí múronj+yi nán+í im+xar+ná f+á m+x+r+ipa oyaney+í.” r+n+ig+awix+n+í.

Jisasom+í wer+x+í nanj+í b+í iway+imonj+í nán+r+ín+í.

⁶ Jisaso anj+í Betani ñweañáná anj+í á má pey+y+í yago Saimonoyáyo ñweañáná ⁷ ap+x+í wí wer+x+í d+nj+í nanj+í eaar+nj+í six+í wá —Six+í awá n+igw+í aga xwé ronj+wár+n+í. Awá n+imeám+í n+b+r+í o aiwá n+m+n+r+í ñweañáná í om+í m+nj+yo iway+imonj+nig+n+í. ⁸ Iway+imóag+í wiep+sar+njowa s+njw+í e n+w+n+iro ím+í wik+í d+nj+í n+wiaiwiro re r+n+ig+awix+n+í, “Wer+x+í d+nj+í nanj+í eaar+nj+í ap+í n+igw+í xwé ronj+p+í pí nán+í xw+r+á ik+xear+n+í? ⁹ Wer+x+í ap+í n+igw+í nán+í b+í nerane s+njw+r+y+í, n+igw+í xwé n+mear+ná á má uy+ípeay+yo ar+r+á n+wirane m+n+í wipax+r+n+í.” r+nar+njag+á ¹⁰ Jisaso s+njw+í e n+w+n+r+í re ur+nj+nig+n+í, “Í ay+í nanj+í

niar+ηagi nán+ pí nán+ ayá wí rar+ηoi? ¹¹ Ay+ r+ipi nán+ searar+η+ni, ‘Ámá uyípeay+ soy+né t+ni íníná ηweap+r+á enagi nán+ r+wéná aí ar+rá wipax+r+ni. E ner+ aí nion+ íníná soy+né t+ni ηweám+ámani.’ searar+η+ni. ¹² Í wer+ix+ api nion+ n+niway+mor+íná ay+ xw+á niweyip+r+ nán+ iwam+ó nim+ixar+ni. ¹³ Nepa searar+η+ni. Xw+á r+rí n+rím+ni ami g+m+ xw+y+á nion+ nán+ yay+ seainar+η+pi wá+ nemero nur+mer+íná ap+ix+ rí nion+ wer+ix+ d+η+ naη+ eaar+η+ r+pi niway+m+ó+pi nán+ en+ rep+y+ wíáná ‘Jisasom+ ap+ix+ wí e iyí ren+η+ni?’ yaiwip+r+ár+ni.” ur+η+ni+ni.

Judasó n+gw+ meám+ni+r+ miy+ ur+η+ nán+r+ni.

¹⁴ E uráná Isikarioti d+η+ Judaso apax+pan+η+ imón+g+á xwéowa t+η+ e nán+ nur+ ¹⁵ re ur+η+ni+ni, “Nion+ Jiaso nán+ miy+ searánáy+ soy+né ‘Om+ pí wian+w+ni.’ seaimónar+ni?” ur+agi n+gw+ sir+ipá 30 íayo n+roaro re ur+g+awix+ni, “R+pi siapan+w+ni.” uráná ¹⁶ o e d+ni “Xeg+pi ηweaηáná pasá umem+ nán+ siηw+ ow+nax+d+mem+ni.” niyaiwir+ e en+η+ni.

Wiep+sar+η+owa t+ni aiwá Aη+najo Múron+yi nán+ n+g+á nán+r+ni.

¹⁷ S+á iwam+ó Juday+ bis+ker+á yis+ may+ úrapí nim+ix+ro nar+g+áy+ iwam+óyi imónáná wiep+sar+η+owa Jisasom+ n+biro re ur+g+awix+ni, “Ge nurane aiwá Aη+najo Neamúron+yim+ nán+ yeaanar+η+w+pi jox+ t+ni nan+ im+ixan+réw+ni?” ur+ag+á ¹⁸ o wiep+sar+η+y+ wáum+ re ur+η+ni+ni, “Awagwí Jerusarem+ nán+ nuri ámá nion+ earar+η+om+ niwímea+íná re ur+piyi, ‘Yeg+

yearéwapiyariño re riñoi, “Nioni xeaniñf nipíri anwi ayorini. Gí wiepísaríñowa tñni joxiyá aníyo aiwá Aníñajo negí aríowami mípíki wiárf Múroníyi nání naníwini.” riñoi.’ urípiyi.” uowáríagi ¹⁹ wiepísaríñowau nuri Jisaso uríípa axípi neri sía Aníñajo Múroníyi nání sipísipí miá wo nípíkiri riyamí egíisixini. ²⁰ Síápi tñni Jisaso xegí wiepísaríñf wé wúkaú síkwí wau tñni nibiro ikwianwíyo éf niñwearo ²¹ aiwá awau nimíxiri tíípi níniróná o re uríñinigini, “Nepa searariñini. Soyíné woxi nioni nání miyí nuríríini.” uríagi ²² awa diñf ría uxéagi wo wo re nura ugíawixini, “Ámináoxini, nioni nání mírariñini. Nioni nání mírariñini.” nura úagá ²³ o re uríñinigini, “Múyo nioni tñni axíná eagwiarígwílo miyí nurínorini. ²⁴ Ámá imóniñáoni ríwamiñf neániri ríniñípa xixeni nipíri aiwi ámá nioni nání miyí nuríri pasá nímemo Goríxo xeaniñf ría tíñf winíá enagi nání aweyi. Xínái omi míxirípa neri síñwiríyí, ríniñf Goríxo winíápi winímíniri ení menagi nání naní imónímíniri enírini.” uríagi ²⁵ Judaso, miyí uríno re uríñinigini, “Niréwapiyariñoxini, ‘Aga nionimani.’ nimónarini.” uríagi Jisaso re uríñinigini, “Jíwaníñoxi aí nírariñini.” uríñinigini.

“Rípi gí waráriní. Gí ragíriní.” uríñf nánirini.

²⁶ Jisaso awa síní aiwá níniróná bisíkerfá bí nímearí api nání Goríxomi yayí níwiri kwíkwírímí neri wiepísaríñowami míní níwiri re uríñinigini, “Rípi ayí gí waráriní. Nínirápiro

nípoysi.” nuriri 27-28 kapixí iniigí wainí ínìḡwá nimeari Gorixomi yayí n̄wimáná awami m̄n̄n̄ n̄wirí re urìḡnigini, “Noyínéní r̄wá nípoysi. Ayí r̄p̄i nání seararìḡnini. Nioní áamá n̄n̄n̄ nání n̄p̄ikíáná ragí nioniyá xwíáyo pwarìḡagí n̄w̄n̄r̄n̄á re yaiwip̄ráoi, ‘Xwiyfá s̄ḡḡ réroárìḡp̄i r̄ixa yoxáḡn̄ḡ ȳp̄ámoḡoi. Nene f̄wí yarìḡwáp̄i yokwarimí neaiini nání r̄fa eḡoi?’ yaiwip̄ráoi. 29 E nerí aí re seararìḡnini, ‘Nioní re dání iniigí wainí ámi wí m̄n̄n̄ néra núísáná gí ápo xfo xegí xwioxfyo m̄imeámí n̄seairi seameḡweanfe dání ámi nioní t̄n̄i nawini ananí nan̄f̄w̄r̄n̄i.’ seararìḡnini.” nuriri 30 sonḡ Gorixomi yayí umean̄ro n̄r̄imowa n̄peyearo d̄f̄wí Orip̄ámí nání yigf̄awixini.

Pitao “N̄siep̄isamoár̄imi éf̄ um̄iméini.” urìḡ n̄án̄r̄n̄i.

31 Jisaso wiep̄sarìḡowami re urìḡnigini, “Sfá r̄iyimi soyf̄né noyínéní n̄niep̄isamoár̄imi up̄ráoi. R̄f̄wam̄ḡ neán̄r̄i ewayí xwiyfá soyf̄né nání re r̄n̄ḡp̄i, ‘Gorixoní sip̄sip̄ xiáwomí p̄kioreawáráná sip̄sip̄ amí amí umin̄f̄r̄n̄i.’ r̄n̄ḡp̄i x̄xení imón̄n̄i nání nioní n̄niep̄isamoár̄imi éf̄ up̄ráoi. 32 Nioní n̄n̄p̄ikiro aí nioní Gorixoyá d̄ḡf̄yo dání n̄wiáḡn̄meámáná Gariri p̄ropen̄sf̄yo nání xámí yim̄f̄r̄n̄i.” ur̄f̄agí aí 33 Pitao re urìḡnigini, “Ámá wa nowaní n̄siep̄isamoár̄imi úagf̄a aiwí nioní wí n̄siep̄isamoár̄imi éf̄ um̄iméini.” ur̄f̄agí 34 Jisaso re urìḡnigini, “Nepa r̄r̄ar̄ḡnini. Sfá r̄iyimi ár̄weḡm̄i kar̄kar̄ s̄n̄i r̄f̄aiwá m̄r̄ar̄n̄á joxí nioní nání r̄piaú r̄p̄i re nurir̄f̄n̄i, ‘Nioní

o nání majfáríní.' nurírííní." uríagi ³⁵ Pitaó re uríñínigíní, "Nioní ení joxí t́níní níníþíkíro aiwí 'O nání nioní majfáríní.' wí rímíméíní." nurírí wíepísaríñf wíá ení axíþíní e nura ugíawixíní.

Gesemani dání Goríxomí xwíyá uríñf náníríní.

³⁶ Jisaso awa t́níní omíñf ojíkwhí Gesemaniyí ríníñe nírémoro re uríñínigíní, "Soyíné re ñweañáná nioní dae nurí Goríxomí xwíyá rírímíwímííní." nurírí ³⁷ Pitaomí t́níní Sebediomí xewaxowaúmí t́níní níwirímeámí nurí d́ñf ŕá uxearíñagi ³⁸ awamí re uríñínigíní, "Nioní d́ñf ŕá níxearíñagi nání ríxa nípepaxí niaríní. Soyíné re níñweámáná nioní t́níní nawíní awí oníweaneyí." nurímí ³⁹ níwárímí b́ onímíáþí nurí śmímanj́míní nípíkínímearí Goríxomí ríxíñf nuríríná re uríñínigíní, "Ǵ ápoxíní, ananí e epaxí enánáyí, xeaníñf nioní nímeaníyí kapíxí nioní nímíníñf imóníñf wá ananí nínírápírí emí miwayímoríréíní? Nioní e ríraríñagi aiwí d́ñf nioníyáyo míxídf joxíyáyo xídeí." nurímí ⁴⁰ wíepísaríñowa wárte nání níbírí awa sá weñagí níwínírí Pitaomí re uríñínigíní, "Soyíné nioní t́níní b́ onímíáþí awí níñwearane nawíní míñweapaxí ríseaimónaríní? ⁴¹ Soyíné d́ñf re níseaimónírí aiwí, 'Jisasomí pí pí wímeáagi aiwí ananí númí x́daníwáríní.' níseaimónírí aiwí segí wará éf seainíníñot. Éf míseainípa ení nání awí níñwearo Goríxomí ríxíñf re uríþoyí, 'Awamí obo yapí owíwapíyínírí śñwí míneanípa eí.' uríþoyí." nurímí ⁴² ámí b́ nurí ríxíñf nuríríná re uríñínigíní, "Ǵ ápoxíní,

nioni kapixí xeaniηí nímeani nání imóniηíwá m+nipaxí imóniηánáyí, minimúropaxí enánáyí, joxí simónariηíþí oimón+ní.” nurimi ⁴³ ámi nibiri weniηí éyí w+n+iη+nigini. Wieþsar+iηowa s+iηwí sipíxipíxí wiar+iηagi sá riwa wenagiá niw+niri ⁴⁴ ámi awami þni niwiárimi bi nuri xámi xanomi r+x+iηí nuriríná uríþpa axíþi ámi nurimi ⁴⁵ nibiri wieþsar+iηowami re ur+iη+nigini, “Soyíné sini kiki fá nero sá riwoyíné riwenoi? Aríá renoi? Ámá imóniηáoni íwí yarigíáyí pasá ninimero fá ni+x+riþíri ríxa iyíxini. ⁴⁶ Ríxa wiáþnimeápoi. Oweaneyi. S+iηwí w+níþoyi. Pasá nimeno ríxa iwo yaparini.” ur+iη+nigini.

Jisasomi fá xirigíá nánirini.

⁴⁷ Sini e uraríná re en+iηigini. Judaso —O wieþsar+iηí worini. O ámá obaxí apaxíþániηí imónigíá xwéowa tni Judayí mebáowa tni uowaríáwa, wigí kirá tni iwaní tni n+maximi Judasomi ríwíyo xídigíáwa o nipemaximi Jiaso tni e rémónap+iηigini. ⁴⁸ E n+rémónapimáná óí e dání re uríþpa, “Nioni pasá numeri kíyí miaúnáná ayí s+mimajíóniηí seaiar+iηini. Soyíné ‘O Jiasoríani?’ niyaiwiro fá xiríþrixiini.” uríþpa ⁴⁹ Jisasomi niwímeariíná aníni yayí “Gí n+réwapiyar+iηoxini” nuriri kíyí miaún+iη+nigini. ⁵⁰ Kíyí miaúnáná Jiaso re ur+iη+nigini, “Nigí n+kumixiniri emearigwíloxini, joxi nioni nim+niri bar+iηíþi ríxa riniar+iηini?” uráná awa mírí nibiro omi fá xirigíawixini. ⁵¹ fá xiraríná Jiaso tni rogíáwa wo xegí kirá reni n+míxeari apaxíþániηí imóniηí seáyí e imóniηoyá omiηí

wiiar+ηomi+ miηf orómi+niri éyí pírí nimoýfikirí arfá miηf n+wirípieari mamówar+ηiniginí. 52 Arfá miηf n+wirípieari mamówaráná Jisaso re ur+ηiniginí, “Kirápá aηf+wámi ámi sixí ikwaseaárei. Xwi+yfá re r+n+η+pi, ‘Ámá kirá fá n+maxir+ro ámá p+kian+ro emear+g+fá giyí giyo win+yf ení kirá t+ni p+kip+r+fár+ni.’ r+n+η+pi diηf r+moar+ηiní? 53 Joxí diηf re r+yaiwiar+ηiní, ‘O xegí xanomi yar+ηf n+wir+ínáyf, xano éf umíní nání aη+najf sim+ηf wínar+g+fáwa fá miropaxí wí e bi wí e bi miaúrarf wé wúkaú s+kwf waú in+η+pi murowárenap+pax+r+ni.’ r+yaiwiar+ηiní? 54 Oweoí, ápo nurowárenap+paxí aiwi nioní api nání yar+ηf n+wir+ínáyf, r+wam+ηf nioní nání ‘E n+wiwo p+kip+r+fár+ni.’ n+r+niri eán+η+pi arige xixeni imón+n+ηoi?” E nur+máná 55 xfómi fá xiran+ro b+fáyo re ur+ηiniginí, “Soyfné ámá fwf xaurápar+ηf womí fá xiran+ro nání yar+g+fápa kirá t+ni iwanf t+ni fá n+maxir+mí nioní fá n+ixiran+ro r+ibar+ηoi? Sfá ayf ayo nioní aηf r+diyowá nání mir+n+ηiwámi niηweámáná searéwap+yar+ηagi aiwi soyfné wí fá n+ixiran+ro egfámani. 56 E neri aí wfá rókiamoag+fáwa nioní nání n+r+ro Bikwíyo eagfápi xixeni imón+ní nání soyfné e niar+ηoi.” uráná wiep+sar+ηowa nowani omíní n+wiep+samoár+mí éf ug+fawix+ni.

Jisasomi xwir+ixí umegfá nán+r+ni.

57 Jisasomi fá xirfáyf omí n+méra nuro Kaiapasoyá aηfyo ηwf ikaxf eán+η+pi mewegfáwa t+ni Judayf mebáowa t+ni awí eánar+g+e nání n+meámí warfná 58 Pitao “Jisasomi pí wip+r+réoi?” niyaiwiri ná jfami dání an+naxfdf

níwíera númí nuri apaxípaníñí imóníñí seáyí e imóníñoyá aní ákíñáyo nípáwiri porisowa t́ńń nawíní ñweañána ⁵⁹ apaxípaníñí imóníñí xwéowa t́ńń Judayí mebáowa nowaní t́ńń omí píkíprí nání “Síñwí íwí wínarogíá xwíyíá omí píkípaxí imóníñíyí bí ouxekwímópoyí.” níyaiwiro “Xwíyíá omí uxekwímopaxí bí oimóníní.” níyaiwiro rayaríná ⁶⁰ ámá obaxí níbayiro omíní nuxekwímoro aiwí omí ananí píkípaxí wí mimóní níyayífasána waú níbiri ⁶¹ omí nuxekwímori re rígfísixíní, “Ámá ro re ríñoríní, ‘Nioní aní rídíyowá yarígfíwá nípínearí śt́á wíyau wíyiminí ámí mírípaxoníríní.’ ríñoríní.” rígfísixíní. ⁶² E nírimáná enáná apaxípaníñí imóníñí seáyí e imóníño níwíápínímearí re uríñínigíní, “‘Joxíní xwíyíá ríxekwímoarígfíáyí nání xwíyíá wí mírípaxí rísíaríní? Síñí xwíyíá nírixekwímoríná rarígfípí, ayí pí nání raríñí?’” uríagi aí ⁶³ Jisaso xwíyíá bí muríñínigíní. Xwíyíá bí muraríñagi apaxípaníñí imóníñí xwéo síñwí e níwínírí re uríñínigíní, “Joxí nepa Kiraisoxí, ámá yeáyí neayímíxemearía nání aríowayá xwíá píaxíyo dání iwiaroníoyí raríñwáoxí enánáyí, nepa niaíwí Goríxoyáoxí enánáyí, Ñwíá aníñí síñí imóníño t́ñí e dáníníñí nírirí áwaní neareí.” uríagi ⁶⁴ Jisaso re uríñínigíní, “Oyí, ayí ríxa joxí raríñíní. E nerí aí re ríraríñíní, ‘Ríwéná seyíné ámá imóníñáoní Goríxo ení síxí eáníñoyá wé náúmíní ñweañagi síñwí naníro anínamí dání agwí t́ńń weaparíñagi naníro epíríáríní.’ ríraríñíní.” uráná ⁶⁵ Apaxípaníñí imóníñí

xwéo wikí nìwónìrì xewanìño xegí rapìrapí yínìñú naxerì ámináowamì re urìñìnìgìnì, “Ámá ro Gorìxomì xewaxonìgìnìrì rìxa omì rìperìrì umearìnì. Ámá wínì wínì omì xwìyíá uxekwímopíri bípaxí mimónìnì. Ai, o Gorìxomì rìperìrì umearìná sewanìño yíné rìxa aríá wíoi. ⁶⁶ Soyíné dìñí pí yaiwiarìño?” uríagì awa re urìgíawixìnì, “‘O ríípi rìxa nìpìkipaxìrìnì.’ neaimónarìnì.” nurìmáná ⁶⁷ omì símìmaníyo reañwí úrìro wé amímá nemáná earo nerìná wa wé piará nupìkákwiayiróná ⁶⁸ re urayigíawixìnì, “Kiraisoxìnì, dìxí imónìgíáyo yeáyí uyimìxemearíá nánì aríowayá xwíá piaxíyo dánì iwiaronoxìnì, áwaní nìnearìrì wíá nearókiamoì. Agwì iwaní go reaarìnì? Iwaní go reaarìnì?” urayigíawixìnì.

Pitao “O nánì nionì majíárìnì.” urìñí nánìrìnì.

⁶⁹ Pitao, aní ákìñáyo ínìrìwámìnì ñweañomì apìxí omìñí wìiarìñí wí re urìñìnìgìnì, “Joxì Gariri pìropenìsìyo dání Jisaso tìnì emearìñí woxìrìnì.” uríagì aiwì ⁷⁰ Pitao “Oweoi.” nurìrì “Jìxì rarìñíyí nánì nionì majíárìnì.” nurìmì nurì ⁷¹ íwì ákìñá tìñí e ronáná ámì wí nìbìrì omì sìñwí nìwìnìrì ámá e ñwìxapìgíáyo re urìñìnìgìnì, “Ámá royí Nasaretì dání Jisaso tìnì emearìgíáyí worìnì.” uríagì aí ⁷² Pitao “Oweoi.” nurìrìná “Xwíá tì tìñí e dánì seararìñì. Ámá o nánì nionì majíárìnì.” nurìmáná enáná ⁷³ ríwíyo onìmiápi e rówapìgíáyí añwì e nìbìro Pitaomì re urìgíawixìnì, “‘Xwìyíá joxìyá Gariri pìropenìsìyo dáníyí rarìgíápi axípi rarìñagì nánì

joxi ayíyá woxiriñi.’ neaimónariñi.” uráná ⁷⁴ o sipí ikaxí niméperi re uriñinigini, “Xwíá tí tñí e dání re searariñi, ‘Nepa o nání nioni majjárini.’ searariñi.” uráná re eninigini. Karíkarí ríaiwá riñinigini. ⁷⁵ Karíkarí ríaiwá ráná ámi píné Jisaso urípi “Karíkarí sini ríaiwá mriñáná joxi biaú bi áamá wíyo re uríriñi, ‘O nání nioni majjárini.’ uríriñi.” urípi dñí niwiniri e dání nipeyari ñwí piyí wriñinigini.

27

Jisasomi Pairato tñí e wárigíá nániriñi.

¹ Wíapi tñi apaxípaniñí imónigíá xwéowa tñi Judayí mebaowa tñi Jisasomi niþikipiri nání xwíyíá numearimáná ² gwí niyiro ni meámi nuro émayí gapimaní Pairato tñí e wárigíawixini.

Judasó gwí yaíminñí nániriñi.

³ Judaso, Jisasomi miyí urí mebaowa “Jisaso xewanño rípi nání þikipaxí imóniñagi nání émayí opíkipoyi.” rariñagí aríá niwiri dñí sipí wíagi ni gwí sirípa 30 mñi wíapi ámi ni meámi nurí apaxípaniñí imónigíá xwéowami tñi Judayí mebaowami tñi mñi wimiriñi neríná ⁴ re uriñinigini, “Nioni áamá íwí bi méomi miyí nuriri nání sipí ikárinñanigini.” uríagi aí awa re uríawixini, “Jíwanñoxi épi nání none pí nání nearariñini? Jíwanñoxi ikixéini.” uríagíá ⁵ Judaso ni gwípi ridiyowá yarígiwámi e emi ni moánimo nurí xewanño gwí yaíminñinigini.

6 Judaso peyeáána apaxtpanihí imónigfá xwéowa nigwí api nimearo re rinigfawixini, “Nigwí ripi áma opikípoi+niri wíwápi enagi nání nigwí Gorixo nání aní riwámi tarigfápi tñi nawíni níkwierorfnáyí, ayí nípikwini meni.” niri+niro 7 nigwí api nání xwiyfá niri+nífa wa nigwí api nimeámi nuro áma midánf imónigfáyí xwfá weyipfrfa nání xwfá xegf yoí Xwáfá Sixí Imixarigfáyíyápiyi rinihípi bí egfawixini. 8 Nigwí áma opikípoi+niri wigfápi tñi xwfá api bí éagfa nání yoí Ragfpiyi wíragfáriní. Agwi eni sini e nira warino. 9 Awa e éána xwiyfá Gorixoyá wífa rókiamoagf Jeremaiao niwuriyiri rfwamihí eanf rípi, “Awa nigwí 30 Isireriyí ‘Áma wo xegf wo nání miyf nearána wianfwarini.’ rinigfápi nimearo 10 xwfá xegf yoí Xwáfá Sixí Imixarigfáyíyápiyi rinihípi Gorixo sekaxí niri+nípi tñi xixeni bí nero mini wigfawixini.” Xwiyfá e niri+niri eáni+nípi ína xixeni e imónihíriní.

Pairato Jisasomi yarihí wiayihí nánirini.

11 Jisasomi nimeámi nuro gapimani Pairato tñí e mearémóána gapimano yarihí niwiayirfná re urihiniginí, “Joxi mixí ináyí Judayíyáoxirani?” urfagi Jisaso “Joxi e rarihiní.” urihiniginí. 12 Apaxtpanihí imónigfá xwéowa tñi Judayíyá mebaowa tñi xwiyfá obaxí omíni uxekwímoaríhíagfa aiwí o xwiyfá xixe uripaxf nimóniri aí bí murihiniginí. 13 Xwiyfá bí murf yaríhíagi Pairato síhíwí e niwini+niri re urihiniginí, “Xwiyfá obaxí ‘Joxini rixekwímoayarigfáyo

ar'á miwipa riyariñini?" nuriri ¹⁴ Jisaso x'omi uxeqwímoarig'á bi nání aí x'fo bi murí yariñagi niwiniñi ududí winiñinigini.

Pairato Jisasomi níkweari wáriminiñi en'pi nánirini.

¹⁵ S'á Gorixo Judayo mipikí wiárí múron'yi imóniñaná xwiogwí ayí ayo Judayí nuro wigí gwí ñweag'á wo nání émáyí gapimanomi yariñí wíaná o ayo yayí owimóminiñi wigí go go nání wimónariñíyí wáriag'irini. ¹⁶ Íná wigí áamá gwí ñweañí wo Barabaso y riniño Judayí níni yo' oyá nij'á imónig'áriní. ¹⁷ Ayináni áamá sip'á ayí gapimaní Pairato t'ñí e awí eánaná o re uriñinigini, "Nioni go seawáriminiñi? Barabaso seawáriminiñi? Jisaso, áamá Kiraisoyi rarig'fo seawáriminiñi?" uriñinigini. ¹⁸ Ayí r'ipi nání e uriñinigini. O nij'áriní. Apax'pániñí imónig'á xwéowa Jisasomi sipí diñí niwíaiwiro nání x'fo t'ñí e wár'á nání o nij'áriní. ¹⁹ R'ipi nání ení "Jisaso seawáriminiñi?" uriñinigini. O íkwianwí xw'rixí meariñinámí éf' ñweañaná xiepí Jisaso nání xw'y'á re uowárenapiñinigini, "Ár'wiyimi áamá o nání oriñá niwiniñiná diñí r'á nixéinigini. Ayináni áamá wé róniñí omí sipí wí m'wimix'paní." uowárf' enagi o áamá e ep'roy' eg'áyo "Jisaso seawáriminiñi?" uriñinigini. ²⁰ E ur'agi aiwi w'á móniñimí apax'pániñí imónig'á xwéowa t'ni Juday'yá mebaowa t'ni áamá oxí apix' aiwá apí nání ep'roy' eg'áyo re urimé'á enagi nání, "Barabasomi neawárii.' ur'iro 'Jisasomi opikípoyi.' ur'iro é'rixini." urimé'á enagi nání ²¹ gapimano áamá e ep'roy'

egfáyo “Ámá rowaú gfmíní go seawárimfíní?” uráná ayf re urígfawixíní, “Barabaso neawárii.” urfagfa ²² Pairato re uríñínigíní, “Nionf Jisaso, ámá Kiraisoyf rarígfómi pí wimfíní?” urfagf nfní re urígfawixíní, “Omí íkfáyo seáyf e oyekwíroárfpoyf.” urfagfa ²³ o re uríñínigíní, “Pí nání? Pí íwí éf nání yekwíroárimfíní?” urfagf aiwí ayf xwamiánf nura nuro re urígfawixíní, “Omí oyekwíroárfpoyf.” nra waríná ²⁴ Pairato “Gf xwíyá arfá mñipa epfírf enagf nání ámi bí nurírf aí nanf wí imónínímenñoi. Ríxa mñínf épfmíxamopfráfóí.” nñyiwirf ámá ayf re oyaiwípoyínírf, “O ‘Jisasomí xe oyekwíroárfpoyf.’ nñírf aí ‘Reá mñiroánípa oemíní.’ nñyiwirf rfa yaríní?” oyaiwípoyínírf wigf síñwí anígfé dání wé wayf nñrónírf re uríñínigíní, “Ámá ro manf nioníyáyo dání pñkipfíméoi. Sewanñyífné segf manfyo dání pñkipfráfóí.” urfagf ²⁵ ámá nfní re urígfawixíní, “Oyá ragf pí enñoi xe oneaxéníní. Negf nñaiwíyo ení xe oxéníní.” uráná ²⁶ Pairato re enñínigíní. Barabaso nñwárfírf porisowamí re uríñínigíní, “Jisasomí síkwfá ragf pñrf nuyíkímáná íkfáyo seáyf e yekwíroárfpoyf.” nurírf mñíní wññínigíní.

Porisowa Jisasomí rñperírf megfá nánírfí.

²⁷ Porisowamí mñíní wíáná awa Jisasomí nñimeámí gapmññyíyá anfyo —Anf yoí Pñretoriumíyí rñññyírfí. Anf ayo nñpáwiro porisf nowamíní “Eíní.” nuríro “Omí rñperírf omépeaneyí.” nñírfíro re egfawixíní. ²⁸ Omí rapírapf xegf yínñjú nñwiríro emí moro ámi

ayíá ríñí wú, mǎxí ináyowa yínarígíáyo dáníyí wú nimearo uyíro ²⁹ ópíyá eníñí imóníñí wírí níkíkíyimáná mǎxí ináyí amínanjwíníñí imóníñí mǎñíyo dǎkínarígíápa omí ení tǎnǎ mǎñíyo udǎkiáíro xoyíwá wíyí mǎxí ináyowa maxírarígíápa íá umíríro nemáná agwíríwámíni xómíñí níyíkwiro ríperírí numeríná re urayígíawixíni, “Judayíyá mǎxí ináyoxíni, yayí osianeyí.” nuríro ³⁰ reanjwí níwúrayíro xoyíwáyí nuráíro mǎñíyo neaayíro ³¹ ríxa ríperírí numearíásáná rapírapi ayíá ríñú níwiríro ámí xegú nuyírímáná íkíáyo seáyími yekwíroáraníro nání níméra ugíawixíni.

Jisasomí íkíáyo yekwíroárigíá nánírini.

³² Yekwíroáraníro nání aní apimí dání níméra nuróná Jisaso ríxa ení meání yaríñagi níwiníro ámá wo, Sairini dání Saimonomí sekaxí re urígíawixíni, “Yoxáí rípa nímeámí wuí.” nuríro ³³ ríxa dǎwí mǎfeyoaní apíkwi xegí yoí Gorígotaí ríñíñípimí —Dǎwí apí yoí mǎkí ámá mǎñí gíxweá nánírini. Dǎwí apíkwinimí nírémore ³⁴ wa Jisaso ríñíñí mǎwinípa oenírí marísíníá yíkí yaríñí bí iníí gí wainíyo níwayímómáná nawíní oimónírí kírkírí nímearí e nero mǎnǎ wíáná iwamíto gí gí éáná mǎnǎpaxí wimóníñínigíni. ³⁵ Porisowa omí ríxa yoxáíyo seáyí e níyekwíroárimáná “Oyá rapírapi none go go meanírífeníño?” níriníro áwíní e nítmáná sárú nemáná ³⁶ éf níñwearo Jisasomí awí nímeñwearo ³⁷ ámá níní “O íwí apí éf nání rípkíaríño?” oyaiwípoyínírí íkíá wárá nímearo “Ámá ro Jisaso Judayíyá mǎxí ináyoríni.” níro ríwamíñí nearo mǎñí

tíñf e seáyi e p'fraugfawixini. ³⁸ Jisasomi niyekwiroáriríná áamá fwf mearigfíwaúmi eni midimidáni yekwiroárigfawixini. ³⁹ Áamá óyimi biri uri niyayiríná peayf siñwf niwiniro miñf kirfkirf nimearo ikayfwf numeariróná ⁴⁰ re urayigfawixini, “Re riñoxirani? ‘Niwaninoni añf ridiyowá yarigfíwá nipinearí gí niwiní sfá wiyáú wiyimi ámi mirimfárini.’ riñoxirani? Joxi nepa niaíwf Gorixoyáoxi enánáyf, jiwaniñoxi ení niyoaárimimi wepínei.” rayigfawixini. ⁴¹ Apaxfpániñf imónigfá xwéowa tñni ñwf ikaxf eániñfpí mewegfáwa tñni Judayíyá mebáowa tñni áamá biri uro yayarigfáyf riperirf umeararigfápa awa eni riperirf numero re rigfawixini, ⁴² “O áamáyo ‘Nioni tfámni báná yeáyf seayimixemeámfárini.’ uragf aí xewaniño arirá minipaxfiri. Íkfáyo dani ení niyoaárimí wepínánáyf, anani diñf wikwíroanfwiní. ⁴³ O Gorixomi diñf niñwirárirí re rinarinorini, ‘Nioni niaíwf Gorixoyáonirini.’ rinarinorini. Gorixo xewaxf ro nani yayf niwinirínáyf, rixa éf oumínini. Arirá winirfeniñoinirí siñwf winanfwiní.” rigfawixini. ⁴⁴ fwf mearigfíwaú midimidáni yekwiroárinigfíwaú eni Jisasomi ikayfwf numeariríná axfpini rigfisisixini.

Jisaso penf nánirini.

⁴⁵ E néra núfasána enána rixa sogwf áwini e 12:00 imónána re eninigiñi. Añf nimini sfá yináriniñigini. Sfá niyináriniśána rixa 3:00 p.m. imónána ámi wfá óniñigini. ⁴⁶ Ámi wfá ónana Jisaso xegf Xibiruyf pfné tñni rfaiwá re riñinigiñi,

“Eri, Eri, rami sabakitani?” urinipiyf re niriřna uriniginĩ, “Gf Gorixoxini, gf Gorixoxini, joxi pi nani niepisamoarinini?” raiwa e rana ⁴⁷ ama e rowapigfayf wi Jisaso e rafi arfa niwiro re rinigfawixini, “Wfa rokiamoagf Irajao nani raiwa rfa rarinini?” niriñro ⁴⁸ ayf wigf wo anini nuri irikwf bi nimeari wegwa wa tni ayinwf nikroarimana inigf wainf niaf enf b irikwfpimi niwayimomana Jisaso oninri wimxaniminri yarina ⁴⁹ xegf winiyf re urigfawixini, “E mepanti. Irajao niwepniri arira winifeninjo? Arira miwipa enifeninjo? Sinwf owinaneyi.” rarinna ⁵⁰ Jisaso ami enf tni raiwa bi niriřna xegf dinf niyamiga uniginini. ⁵¹ Xegf dinf niyamiga uana re eniginini. Rapirapf anf ridiyowa yarigfiwami awawa nwfa Gorixoya nani niyimaroniri epanjoarininju yoparf ede dani xegpi naxega niwepniri wuka imoniri xwfa pobonf eana sija xwe awinimi njiga uri ⁵² ama xwaripa noxoaga uana ama Gorixomi dinf wikwiroagfa piyif wegfe dani sinf ero egfawixini. ⁵³ Piyf ayf Jisaso rixa niwiapnimeamana enana nuro Jerusaremi remoana ama obaxf ayo sinwf winigfawixini. ⁵⁴ Porisowami seayf e imoninjo tni porisf xfo tni Jisasomi awi mearogfa tni xwfa pobonf eri amipi e imoniri eagi niwinro of nikarinro re rinigfawixini, “Ama royf neparini. Gorixomi xewaxorini.” rinigfawixini.

⁵⁵ Apixf obaxf “Jisasomi sanf nurapa numi ouxfdaneyi.” niriñro Gariri ppropenisfo dani bfiwa na jfami nromana sinwf winigfiwa riwarini. ⁵⁶ Iwa wi Magidara dnf Mariairini.

Ámí wí Jemisomí t́nì Josepomí t́nì xínáí
 Mariaíyí rìnìnjírìnì. Ámí wí Sebediomí
 xewaxowaúmí xínáírìnì.

Jisasomí xwǎ́a weyárigǎ́a nánìrìnì.

⁵⁷ Rìxa sogwǎ́ nokepá t́nì áamá amípí
 mímúrónìnjí wo —O Arimatia dánjé Josepoyí
 rìnìnjorìnì. O enì Jisaso wiepìsinjýyí worìnì.
⁵⁸ O émányí gapìmaní Pairato t́njé e nánì nurì
 Jisaso pìyomí xwǎ́a weyárimìnìrì nánì yarìnjé
 wíaná Pairato porisowamí “Xe omeanrì sìnjwǎ́
 wìnìpoyí.” uríagí ⁵⁹ Josepo nurì pìyomí
 nìmearí rapìrapí apǎ́a xaíwǎ́ wenjìpì t́nì
 xopìxopí nìrómáná ⁶⁰ sǎ́njá óf xewanìjò nánì
 rìxìnjýyimí —Ayí áamá sìnì mìwenjýyirìnì. Ayimí
 nìmeámí nìpáwirì nìtímáná sǎ́njá piará xwé
 wo mímegwínarí nìméra nuro sǎ́njá ófýyimí
 nìpíróarimí unìnjìnì. ⁶¹ Magídara dánjé
 Mariaí t́nì Mariaí wǎ́í t́nì ípaú sǎ́njá ófýi
 mídánìjè nìjweámáná Jisaso pìyomí e tarìnjagí
 wìnìgǎ́isìxìnì.

Jisaso pìyomí awí mearogǎ́a nánìrìnì.

⁶² Sǎ́a Sabarǎ́ayo nánì Judayí amípí píranìnjé
 imìxárarìgǎ́ayi óráná wǎ́apí t́nì apaxípánìnjé
 imónìgǎ́a xwéowa t́nì Parisiowa t́nì awa
 gapìmaní Pairato t́njé e awí neánìro ⁶³ Jisaso
 pìyo nánì re urìgǎ́awìxìnì, “Ámìnáoxìnì, yapí
 neaíwapìyìjò sìnì mìpé nìjwearǎ́a re rìnjìpì,
 ‘Sǎ́a wìyaú wìyì óráná ámí wiápfìnìmeámǎ́arìnì.’
 rìnjìpì nánì dìnjé neainarìnjagí nánì barìnjwìnì.
⁶⁴ Oyá wiepìsarìnjowa nìbìro pìyomí íwǎ́ nìmearo
 pǎ́nì nìtímáná ámányo re urìpǎ́rìxìnìrì, ‘O rìxa

wiápínimeáinigini.’ urípírixiniri’ joxi porisí wami sekaxí re uowárei, ‘Omí xwíá weyárigíe nání nuro awí s’á wíyaú wíyimi mearópoi.’ uowárei.” uráná ⁶⁵ Pairato re uriniginini, “Sewaníjoyíne porisí wa awí mearopírí nání nimeámi nuro soyíne íwí mímeapa oépoiiniri yarígfápa wiepísarínowa piyomi íwí meapírixiniri e e nurára úpoi.” uríagi ⁶⁶ awa nuro Jisaso xwíá weyáriníne porisowami e e nurára numáná síkí bí nímearo símímajj’ó nání síh’á píronínomi seáyí e ikwiárárigíawixini. Apí míweháná “Ámá nípáwiro piyomi meáfárfani?” yaiwianíwáníro nání e egíawixini.

28

Jisaso ámi wiápínimeañí nánirini.

¹ Magídara dání Mariaí t’íni Mariaí w’í t’íni Sabar’á ríxa wéaná Sadéyo is’áyo ípaú Jisasoyá xwáripáyo síh’wí wínaníri nání nuri ² síní mírémopa yaríná re eniginini. Poboní xwé wí éaná añínají Goríxoyá wo añínami dání níweapíri síh’á xwáripáyo ótyimi píroárig’to mímegwínárfí néra nuri ótyimi níwiemoárimáná síh’áomí seáyí e éfí nweáagi ³⁻⁴ porisí awí mearoarígfáwa añínajo ápiañwí yarínípa w’á éniñí nókiri nweañagi níwíníro xegí rapírapí ení síh’wí mímíñí iníí yíníñagi níwíníro ófí níkáriníro píyíníñí nímoníro xw’ámi píérínowígfawixini.

⁵ Añínajo síní xwáripá t’íñí e nweañáná ípaú rémonap’ag’í re uriniginini, “Aípagwí wáyí mepani. Nioní níj’árini. Aípagwí Jisaso,

piyomi ikíáyo yekwíroárigíomi síḡwí wínaniri baríḡi. ⁶ O re míweníni. Xífo searíḡípa ríxa níwiápíni+meámi úiníḡi. Aípagwí xíomi tíḡé níbiri síḡwí wínípiyi.” nuriri ⁷ ámi re uríḡiníḡi “Ríxa nuri xegí wiepísariḡowami re urémeápiyi, ‘ “O xwáripáyo dání ríxa níwiápíni+meámi úiníḡi. Arfá épiyi. O Gariri píropenisíyo nání xámi yími soyíné e níyoaro síḡwí wíni+píríárini.” urémeápiyi.’ eararíḡi.” uríḡi ⁸ ípaú aḡíni xwáripáyo píni níwiárimí nuríná wáyí ikáriniri yayí ikáriniri néra nuri wiepísariḡowami áwaní urémeaniri aḡíni waríná re eḡiníḡi. ⁹ Jísaso ípaúmi níwímeari “Gí amá aípagwí!” nuriri yayí e wíáná ípaú aḡwi e nuri míḡí xwíáyo níkwírori xegí síkwí fá níxíríná omí seáyí e umegísisixini. ¹⁰ Seáyí e uméáná o re uríḡiníḡi, “Aípagwí wáyí mikárinípani. Sa nuri gí amá imóníḡíawami áwaní re urípiyi, ‘ “Soyíné Gariri píropenisíyo nání yíríxini.” ríḡi.’ nuriri re urípiyi, ‘ “Nioní e síḡwí naní+píríárini.” ríḡi.’ urípiyi.” uríḡiníḡi.

Porisowami xwapírá eaárigíá nánirini.

¹¹ Ípaú síni wiepísariḡowa tíḡí e nání waríná re eḡiníḡi. Porisí awí mearófáwa Jerusaremíyo níremoro apaxípaníḡí imóníḡíá xwéowami wa wíniápí nípiini nání repíyí wíáná ¹² awa Judayíyá mebaowami awí neaáiro xwíyíá nimíximáná porisowa áwaní murípa éríxini níḡwí xwé obaxí míni níwiro ¹³ re uríḡíawixini, “Ámá wí yaríḡí seaíáná re uríríxini, ‘Árfwíyimi

none sá wejáná xegí wiepisiñowa nibiro piyomi íwí nimeámi ugíawixini.’ urírixini.
¹⁴ Gapimaní Pairato xwiyá apí rinariñagi aría niwirínáyí, o iwaní seaeaniginiri samíní imixaníwá enagi nání ayá síwí nisearorí díní obibaxí mimopani.” uríagía ¹⁵ porisowa nigwí apí nurápiro apaxípaníní imónigía xwéowa uríapa axípi e yaríná píné apí Judayí aníyo rinimenépi agwi sini rinimearini.

Jisaso wiepisiñowa tñi ámi erimeánigía nánirini.

¹⁶ Wiepisiñí wé wúkaú síkwí wo awa Gariri piropenisíyo díwí Jisaso urárinípiimi nání niyoaro ¹⁷ omí niwiniróná seáyí e numero aiwí wa “Jisatorini.” yaiwiro wa “Ámá ro nepa Jisatoráni?” yaiwiro yaríná ¹⁸ o anwí e nibiri re uriniginini, “Goríxo ‘Amípi anínami imóniri xwíarími imóniri enípi nání joxi apí nipiini nání néní tñoxi imóniríini.’ níríí enagi nání ¹⁹ re seararini, ‘Soyíné nuro ámá gwí ríxí wirí wirími gí wiepisarináyíniní niwimíxa nuróná re eríini. Yoí ápo Goríxoyápimi dání tñi xewaxoniyápimi dání tñi kwíyípiimi dání tñi wayí umeairo ²⁰ sekaxí nioni searíná nipiini xídipíría nání uréwapíyiro eríini. Ripí ení aría époyí. Nioni aníní díní seakikayómárini. Síá yoparíyimi e nání aí niseakikayóa umárini.’ seararini.” uriniginini.

Xwiyáá Gorixoyá Sinípírini
The New Testament in the Ankave language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Angave long Niugini

copyright © 1990 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Angave (Ankave)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

7a156761-2cde-5bbc-8428-650a73434051